

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

Ob 8. oktobru

Danes je dan dokončne uresničitve popolne samostojnosti Slovenije. Uresnili smo, kar smo dolgo načrtovali — od vseslovenskih tabarov v 19. stoletju do prizadevanj in upanj v stari Jugoslaviji, preko vseh razočaranj pri uveljavljanju naše slovenske državnosti med II. svetovno vojno in tja do poveljnih poskusov uresničitve slovenske državnosti v okviru beograjskega federalizma. Šele po razpadu poveljnega režima se nam je ponudila možnost za udajanje slovenske samostojnosti. Zdaj je vse odvisno le od nas samih. Navezani smo na svojo silo, svojo neomajnost in znanje, da bomo dosegli to, za kar smo se državljanji Slovenije odločili 23. decembra 1990.

Prvenstvene naloge so zdaj:

1. reforma gospodarskega sistema,
 2. urejanje težkih socialnih vprašanj med slovenskim prebivalstvom,
 3. dosledna skrb za uveljavljanje načel pravne in socialne države.
- Ker v sosednji Hrvaški divja vojna in ker nam niso povsem znani vsi cilji napadalcev v tej vojni, smo prav tako prisiljeni, da z vsemi sredstvi varujemo demokratično pravno uređitev samostojne države Slovenije. Agresorjem na Hrvaškem sporočamo, da se bomo seveda ob vsakršnem morebitnem napadu na Slovenijo branili z vsemi močmi.

Drage državljanke in državljanji, kljub vsem političnim razlikam med nami moramo takrat, ko gre za našo skupno državo, biti enotni ob našem temeljnem interesu.

dr. JOŽE PUČNIK
predsednik Demosa
in Socialdemokratske
stranke Slovenije

Samostojna SLOVENIJA 1991

Maša za pobite domobrancelje

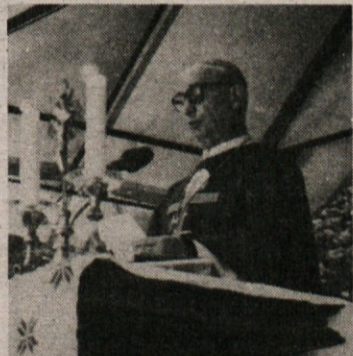
Letos samo cerkvena slovesnost — Dr. Šuštar:
»Gradimo iskreno sodelovanje med ljudmi!«

KOČEVJE — V nedeljo je bila v Kočevskem Rogu obletnica obhajanja spominskega bogoslužja za množično pobite domobrancelje in vse druge žrtve, katerih kosti ležijo po brezinih in jamah. Obletnica bi sicer morala biti v začetku julija, a jo je vojna preprečila. Že takrat pa je bilo na sestanku o organizacijskih pripravah na obletnico dogovorjeno, da bo to odslej samo cerkvena zadeva.

V bližini grobišča pod Krenom, kjer je predvidena tudi lokacija za novo kapelo, se je zbralo okrog 6 tisoč ljudi. Za njihovo varnost in red so poleg delavcev milice skrbele ekipe prve pomoči, gasilcev ter redarji iz vrst katoliških skavtov.

Tako kot lani je mašo bral ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Pevske vlože-

ke je prispeval mešani pevski zbor iz Šentjerneja na Dolenjskem, ki je nastopil tudi po končani maši v sklopu krajše kulturne prireditve z govori, recitacijami in petjem.

ZAŽRTOST V PRIHODNOST — Ob počastitvi spomina na žrtve krvavih dogodkov pred petindesetimi leti je nadškof dr. Alojzij Šuštar razmišljal predvsem o živih in njihovi prihodnosti. (Foto: L. S.-M.)

Nadškof dr. Šuštar je v svojem govoru večino besed namenil prihodnosti. To naj bi gradili v duhu poštenega in iskrenega sodelovanja, medsebojnega spoštovanja, odpuščanja, sprave in prijateljstva. Potrebo po premagovanju preteklosti je poudaril z naslednjimi besedami: »Danes na tem kraju z vsem zaupanjem prosimo Boga, da ne bi nikdar več doživeli take morije, in to v trenutkih, ko na Hrvaškem divja tako kruta in nesmiselna vojna. Preteklost se sicer ne da pozabiti, zato pa jo je moč razčistiti tako pred bogom, ljudmi in zgodovino kot v svojih srcih in se podati na pot v boljše in lepšo prihodnost.«

M. LESKOVŠEK — SVETE

V drugi polovici tedna bo prevladovalo oblačno, vendar suho in sorazmerno toplo vreme.

Odpri prehod v samostojno Slovenijo

Sedaj je mednarodni mejni prehod v Metliki tudi uradno odprt — Naj bi ne bil ovira med dvema prijateljskima državama, temveč stopnička do novih in boljših odnosov med ljudmi in narodi

METLIKA — V torek zjutraj je bil v hudem naluvo odprt metliški mednarodni mejni prehod v bližini mostu čez Kolpo. Na oni strani reke je sedaj druga država, samostojna Hrvaška, na tej pa Slovenija. Tako velja od polnoči s ponedeljka na torek naprej, kajti slovenski parlament je na dolgotrajni, za javnost zaprti seji, sklenil, da se je iztekel moratorij in da stopajo v veljavo že sprejeti osamosvojitveni zakoni ter nekateri novi.

Prav za te je zadnje čase veljalo veliko zanimanje. Gre za zakon o denarni enoti, zakon o uporabi denarne enote ter zakon o javnem dolgu. Ker je bila seja zaprta za javnost, je težko že v torek, ob našem zaključku redakcije, opisati vse novosti, ki jih omenjeni trije zakoni prinašajo. Od torka naprej imamo novo denarno enoto, ki se imenuje tolar, ta pa se razdeli še na manjših enot, stotinov. Ker nov denar zaradi tehničnih ovir ne more biti natisnjen še najmanj šest mesecev, bodo v tem času prevzeli njegovo vlogo že natisnjeni boni. Menjava valute je povezana s številnimi težavami in varovanji, zato je bila določena stopnja tajnosti nujna, zlasti s pomislijo na to, da divja v delih bivše Jugoslavije prava vojna, proti Sloveniji pa se vodi tudi neusmiljena denarna vojna.

Prav zaradi teh stvari je Slovenija tako pospešeno in tako rekoč v pol tedna zgradila še preostale mejne prehode proti Hrvaški, saj urejena država potrebuje tudi določeno kontrolo pretoka ljudi, blaga in valute. To je v nagovoru prisotnim ob otvoritvi cestnega mednarodnega mejnega prehoda poudaril načelnik novomeške UNZ Borut Likar in zbrani posadki priporočil budnost in previdnost.

Bela krajina ima sedaj dva medna-

OBMEJNA POSADKA — Komandir metliške milice Andrej Šenica je takole razvrstil svojo obmejno posadko pred poslopjem novega slovenskega mednarodnega prehoda na Kolpi. Zaradi hudega naluva je bilo bolj malo radovednežev, mi pa želimo novim varuhom slovenskih južnih meja, da bi bilo največ, kar bo padalo po njih, le dež, ki ga znajo, kot je videti, potrpežljivo prenašati. (Foto: T. Jakše)

tih let izplačljive v devizah.

Menjava valute je povezana s številnimi težavami in varovanji, zato je bila določena stopnja tajnosti nujna, zlasti s pomislijo na to, da divja v delih bivše Jugoslavije prava vojna, proti Sloveniji pa se vodi tudi neusmiljena denarna vojna.

Prav zaradi teh stvari je Slovenija tako pospešeno in tako rekoč v pol tedna zgradila še preostale mejne prehode proti Hrvaški, saj urejena država potrebuje tudi določeno kontrolo pretoka ljudi, blaga in valute. To je v nagovoru prisotnim ob otvoritvi cestnega mednarodnega mejnega prehoda poudaril načelnik novomeške UNZ Borut Likar in zbrani posadki priporočil budnost in previdnost.

Bela krajina ima sedaj dva medna-

rodna prehoda, kjer bodo službovali tudi cariniki, in sicer v Metliki pri mostu na Kolpi in na železniški postaji, ter enega meddržavnega pri Vinici. Zahodneje je na Kolpi še en tak prehod, namreč v Petri.

Ker domače posadke še niso usposobljene za dleto na mednarodnih prehodih, so jim prišli na pomoč Gorenjci. Tako so v dvajsetčlanski metliški posadki sedaj le dva domačina. Kot pravi komandir metliške postaje milice Andrej Šenica, kamor sedaj spada obmejna enota, pa bo sčasoma prišlo do tega, da bo postala obmejna enota samostojna, v njeni pristojnosti pa bodo vsi belokranjski mejni prehodi. Za domačine je sedaj pri prehajanju meje dovolj, če pokažejo osebno izkaznico ali kak drug dokument, ki izkazuje njihovo identiteto, hrvaški delavci v Sloveniji pa bodo od delodajalcev dobili še poseben dokument.

V teh negotovih dneh bo na meji veljal tak režim, ki ga bodo narekovala razmere in varnost slovenske države, njenih ljudi in dobrin, upajmo pa, da bo že kmalu na njih obveljal, tako kot je bilo vseskozi zamišljeno, pravi evropski standard.

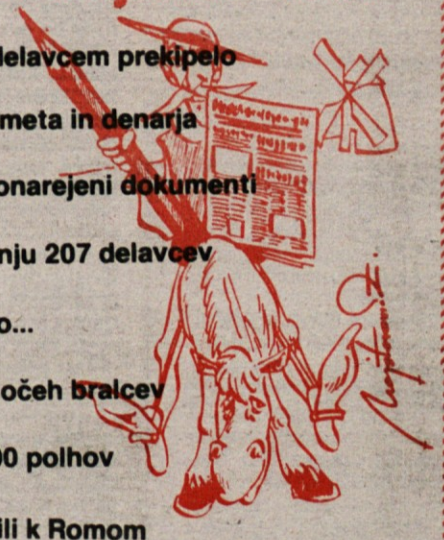
T. JAKŠE

PROTEST ZOPER VOJNO NA HRVAŠKEM

SEVNICA — Poslanci občinske skupščine so v izjavi, ki so jo poslali sredstvom javnega obveščanja, zapisali: Globoko prizadeti spremljamo dogajanje v bivši SFRJ, divjanje jugo soldateske in njihovih sodelavcev, ki jim niso sveta ne življenja ljudi ne vezi, ki so se vzpostavljale med njimi skozi stoletja. Svete jim niso materialne dobrine, ki so jih ustvarile generacije naravnih in kulturnih dobrin, ki so last ne le prebivalcev pri nas, ampak vsega človeštva. Njihov vandalizem in cinizem sta tuja vsakemu poštenemu človeku. Najostreje obsojamo to divjanje, obenem pa podpiramo vsa prizadevanja predsedstva in drugih struktur države Slovenije, da bi se to brezumje končalo in da bi našo državo popeljali čimprej in čimdlje od tvorcev take politike ter ponorelih generalov in njihovih pajdašev.

Danes v Dolenjskem listu

- na 2. strani:
• Zdravstvenim delavcem prekipelo
- na 3. strani:
• Norčevanje iz kmeta in denarja
- na 5. strani:
• V Evrotransu ponarejeni dokumenti
- na 6. strani:
• V Lisci na čakanju 207 delavcev
- na 7. strani:
• Minister pa tako...
- na 11. strani:
• Dolenjski list v očeh bralcev
- na 14. strani:
• »Šklemp« za 300 polhov
- na 16. strani:
• Sledovi so vodili k Romom

Na Otočcu nič novega

Resnici na ljubo velja najprej povedati, da uvedba političnega pluralizma v novinarstvo ni prinesla toliko sprememb, kot bi jih pričakovali. Lahko bi celo rekli, da se je oblast menjala, problemi informiranja pa so ostali. Politični pritisk (kolikor ga je kje še bilo) je — z izjemo nekaterih osrednjih medijev, zlasti televizije — resda poenostavil, se je pa zato povečal pritisk in vpliv denarja ter slabega okusa. Pojavil se je rumeni tisk in znižala se je povprečna poklicna raven slovenskega novinarstva. Tako kot prej pa novinarji še vedno govorimo o novinarski svobodi in neodvisnosti; to je bilo tudi osrednje vprašanje okroglega mize, ki jo je Društvo novinarjev Slovenije prejšnji teden priredilo na Otočcu in na kateri je sodeloval tudi minister za informiranje Jelko Kacin.

Toda okrogla miza je, ne prvič, ostala brez zadovoljivih odgovorov na dileme, ki pestijo novinarstvo. Minister je bil sicer v svojem slogu samozavesten in odrezan, ne pa tudi dovolj prepričljiv, ko je razlagal izhodišča novega zakona o informiranju, ki bo šel še ta mesec v skupščinsko proceduro. Predvsem ni bil prepričljiv v pobijanju teze, ki se je porodila v novinarstvu, namreč, da zakon (in ministrstva) sploh ne potrebujemo in da je dovolj, če je svoboda tiska zajamčena v ustavi. Če že moramo imeti poseben zakon, naj ta ne določa predvsem novinarskih omejitev, marveč zagotovi vse tisto, kar je država dolžna narediti, da se svoboda informiranja uresničuje. Tako je v razvitem demokratičnem svetu in ob tako postavljenih stvareh je mogoče zahtevati, da so novinarji v celoti odgovorni za svoje delo in da so pri tem visoko etični ter profesionalni.

M. LEGAN

METLIKA ZA MIR — Metličani, ki so morali v soboto cel dan poslušati grozljivo bobnenje vojne iz karlovške smeri, so se zvečer v velikem številu odzvali povabilu metliških strank na dobrodelno prireditev v Kulturnem domu. S pesmi, besedo in glasbo so proti vojni v sosednji Hrvaški in nasilju povsod po svetu protestirali mladi in starejši metliški kulturniki. Tako so zbrali 80 tisoč dinarjev, ki jih bodo izročili hrvaškemu Rdečemu križu. (Foto: T. Jakše)

Vlada zameri teritorialni obrambi Posavja

Armada odpeljala računalnike iz TRZ

BREŽICE — Jugoslovanska armada je iz Tehničnega remontnega zavoda Bregana odpeljala najsoodobnejšo računalniško opremo. Ena hudih posledic omenjenega računalniškega »obglavljenja«, kot je odvoz elektronske tehnologije iz Breganskega sela imenoval na ponedeljkovi tiskovni konferenci predsednik brežiškega izvršnega sveta Ciril Kolesnik, je gotovo ta, da v »naslednjih treh mesecih ne bo mogoče izpeljati v TRZ normalne proizvodnje«. Če to drži, bodo bivši zavodovi delavci vsaj ta čas brez zaposlitve. Toda »mi se s problemom delavcev iz Tehničnega remontnega zavoda ne bomo ukvarjali,« je zatrdil predsednik brežiške vlade.

Jugoslovanska armada je iz remontnega zavoda odpeljala računalnike, ki so menda vredni prek 220 milijonov dolarjev. V brežiški vladi močno zamerijo posavskemu območnemu štabu teritorialne obrambe ali njemu nadrejenemu poveljstvu, da je dovolil odvoz in da zavoda ni zastražil. Zaradi navedenega (zdaj že bivši) breganski računalniški sistem predstavlja del tiste izjemno dragocene zavodove opreme, ki naj bi po trdnem dogovoru med brežiško občinsko vlado in direktorjem zavoda podpolkovnikom Mrganom zaplombirana počakala v TRZ na dogovor o delitvi premoženja bivše JLA. Da gre za kakovostno opremo, dokazuje tokratno armadno ravnanje. JA je tako re-

• Podjetniki se izjemno močno zanimajo, kako bi lahko poslovali v mejnem območju, ki nastaja v brežiški občini ob meddržavni meji. Občno so republiški organi doslej premalo seznanili s tem, kdo je pristojen za razvoj gospodarskih dejavnosti, za katere kažejo interes poslovniki. Tej zamudi bi morale čimprej slediti stvarne poteze, morda razpisi javnih natečajev za vlaganja v mejnem območju.

koč pet minut pred dvanajsto s helikopterjem pripeljala v zavod 28 strokovnjakov, ki so v rekordnih 2 dneh — običajno je potrebnih za tako delo 7 dni — demontirali večino računalnikov, ki so potem romali najprej na letališče v Cerklje in od tam iz Slovenije.

L. M.

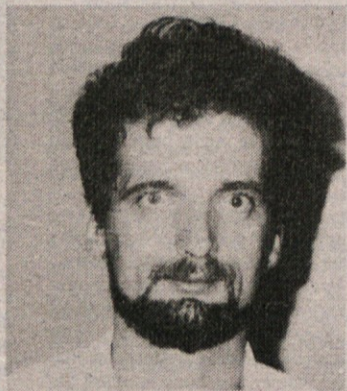
Zdravstvenim delavcem prekipelo

Generalni štrajk, ker ministrstvo za zdravstvo in vlada ne reagirata na opozorila, da je denarja za zdravstvo premalo

ŠNOVO MESTO — Danes zjutraj ob 7. uri naj bi zdravstveni delavci v vseh zdravstvenih ustanovah v Sloveniji pričeli generalni štrajk, med katerim bodo zagotavljali le nujno medicinsko pomoč. Ali stavka bo, se v torek, ko je nastal ta spis, stoodstotno še ni vedelo, saj med vlado in stavkovnim odborom, v katerem so predstavniki vseh sindikatov, potekajo stalna pogajanja. A ker nič ne kaže, da bi prišli skupaj, je skoraj gotovo, da štrajk je.

»Za letos je bilo v republiškem proračunu za zdravstvo namenjenih 11 milijard dinarjev, čeprav je bilo že takrat jasno, da bo to premalo, na kar je opozoril tudi skupščinski odbor za zdravstvo. S precejšnjo racionalizacijo bi morda prišli skozi s 13 milijardami. Če pa bi hoteli zagotavljati investicijsko vzdrževanje in sanirati plače do ravni gospodarstva, bi potrebovali 16 do 17 milijard. Najhuje je, da zdravstvo ne dobiva denarja niti po prvotnem, najnižjem načrtu. V prvem polletju letos je šlo za zdravstvo iz integralnega republiškega proračuna le 66 odst. sredstev, zbranih na Dolenjskem za zdravstvo s prispevnostno stopnjo. Druge seveda ni nič drugače. ValORIZACIJA sredstev za materialne stroške in plače, ki je bila potrjena s 1. julijem, ni bila izvedena, saj denarja za to zdravstvo ni dobilo. Teh 600 milijonov, ki jih je vlada zdaj dodelila zdravstvu, pa je reden zdravstveni denar, ki je le nekoliko pospešeno izplačan. Zaradi vsega tega so neplačani računi v zdravstvu, prekinjene ali vsaj zelo neredne so dobave materialov. Vlada nam očita, da so neplačani računi na račun osebnih dohodkov, a to ni res. Četudi bi vsi v zdravstvu delali povsem zastoj, bi namreč prihranili le 30 odst. denarja. Očita nam, da se nismo racionalizirali, a normativov, ki jih ministrstvo za zdravstvo obljublja že dobro leto, še ni. Hkrati ministrstvo samo priznava, da je v zdravstvu 1.100 zaposlenih manj, po osnutku normativov, ki je bil narejen, pa je zasedenost povsod celo mnogo premajhna. Dejstvo je, da denarja, ki ga zdravstvo dobiva, ni dovolj za minimum minimuma, edini program racionalizacije, ki ga ministrstvo da od sebe, pa je plan zmanjševanja

sredstev. Poleg tega vlada hoče spreti gospodarstvo in negospodarstvo, češ da bo prvo propadlo zaradi drugega,« razlaga dr. Rafael Kapš iz novomeške bolnišnice, sicer v.d. predsednika FIDES, Sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije.

Dr. Rafael Kapš

Delovno za praznik Kočevja

Seje občinske skupščine Kočevje ob njenem prazniku se je udeležil tudi podpredsednik IS

KOČEVJE — Ob prazniku občine Kočevje 3. oktobra je bila v Seškovem domu v Kočevju seja zborov občinske skupščine, ki so se je udeležili tudi podpredsednik republiškega izvršnega sveta dr. Leo Šešerko, poslanci republiške skupščine Jože Smole, Janez Kocjančič, Vladislav Puc in Miloš Senčur, predstavniki republiškega sekretariata za notranje zadeve, urbanističnega insti-

Vsa dosedanja pogajanja zdravstva z vlado so bila neuspešna. Vlada ne posluša zavodov ne poslovne skupnosti, ne skupščinskega odbora za zdravstvo, ministrstvo za zdravstvo pa se ukvarja le z analizo plač. Dr. Kapš pravi, da so zdravstveni delavci tisti, ki ne bi radi, da bi se zmanjšale pravice t.i. uporabnikov, borijo se seveda tudi za pošteno plačilo svojega dela. Zaradi finančnih zagat mlade države so v ponedeljek celo pristali, da se bodo do konca leta zadovoljili z 80 odst. tistega, kar bi jim pripadalo po končno podpisani kolektivni pogodbi. A denarja za zdravstvo je še vedno premalo, zato ga zahtevajo več ter enakomerno porazdelitev pomanjkanja denarja. Predvsem se jim zdi nepošteno in nemoralno, da se nenamensko troši denar, ki so ga ljudje prispevali za zdravstveno zavarovanje. Če denarja ne da, pa naj vlada prevzame odgovornost za tisto, kar se bo zgodilo. Ne zdravstvo — ministrstvo in vlada sta tista, pravi dr. Kapš, ki morata ljudem povedati, da poslej nekaterih pravic ni več, ker denarja ni. In skupščina, ki se ji že lep čas ni zdelo vredno niti ure posvetiti temu področju kljub pomembnosti in problemom, ki jih ima.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

tuta Slovenije, pobratenih občin Dolina pri Trstu in Rab ter drugi.

Seja je imela delovni značaj, na njej pa je predsednik občinske skupščine dr. Mihael Petrovič najprej opozoril, da kočevska občina že več let po narodnem dohodku na prebivalca drsi proti repu slovenskih občin. Nato je govoril o nekaterih posebnostih in težavah občine, zaradi katerih bo potrebna tudi republiška pomoč. Občina ima 70 km dolgo mejo s Hrvaško, ki poteka prav ob Kolpi, kjer so načrtovali razvoj turizma. S sprejetjem zakonov o lastninjenju bo štiri petine občine prešlo v last države Slovenije. Pri republiških organih, odgovornih za ceste, še vedno ni dovolj posluha za posodobitev cest v kočevski občini. Ni znano, kakšna bo usoda nekaj zaprtega območja Kočevske Reke, ki obsega kar tretjino občine. Kaj bo pomenil za občino načrtovani narodni park? Kaj sploh razvijati v občini?

Na ta vprašanja je odgovoril podpredsednik IS dr. Leo Šešerko, ki je poudaril, da je ob upoštevanju svojih

• Šešerko je tudi skušal Kočevce, ki, mimogrede povedano, nimajo dobrih izkušenj z državno upravo, prepričati, da bo moč gozd v javni lasti uporabljati tako v interesu republike kot občine. Kočevci pa žal ne mislijo tako. Možno je torej samo dvoje: ali so vladne obljube prevelike ali pa je strah številnih Kočevcev resnično odveč. Odgovor na to bo dala prihodnost. (M. L.-S.)

prednosti in stvarnih možnosti primerno razvijati vse gospodarske panoge. Dejal je, da je tudi njegova želja, da dobi Kočevska svoj narodni park, za kar izpolnjuje kar 9 mednarodnih pogojev, tu pa živita tudi medved in volk. Za občino je sreča, da bo toliko zemlje v državni lasti in bo z njo treba le pametno gospodariti. Meja s Hrvaško bo evropska, se pravi odprta, brez mejnega pasu, šikaniranja in nagajanja ter streljanja na ljudi, se pravi, da razvoju turizma ne bo škodovala. Nekaj zaprto območje Kočevske Reke je zdaj odprto in z njim gospodariti le občina Kočevje.

Na to je predstavil revizijo razvojnega programa kmetijstva na Kočevskem direktor KG Kočevje Janez Zlindra. Za njim je podobno predstavil položaj, pomen in načrtovani razvoj gozdarstva direktor Gozdnega gospodarstva Kočevje Janez Černač. O nekaterih vprašanih in načrtih pa so dali podrobnejša pojasnila še predstavniki republiških ministrstev za notranje zadeve, kmetijstvo in obrambo.

V svečanem kulturnem delu se je nastopil moški pevski zbor iz Kočevja, ki ga vodi Melita Vulc. Po seji je bila pokušnja biohrane in napitkov, pridelanih na Kočevskem.

J. PRIMC

KRVODAJALSKA AKCIJA

LJUBLJANA — Rdeči križ Slovenije bo letos organiziral še nekaj krvodajalskih akcij: 17. in 18. oktobra bo odvzem krvi v Krškem, 21. in 22. oktobra pa v Brežicah; 4. in 5. novembra bo RK organiziral krvodajalsko akcijo v Trebnjem. Prijave za odvzem krvi sprejemajo občinske organizacije Rdečega križa in aktivisti RK v podjetjih.

Graja Avstrije in predsednika Vranickega

Kurier, Dunaj

Nekoč smo bili otok blaženih, sedaj pa smo sosed vulkana. Avstrija se je nenadoma ponovno vključila v svetovno politiko prav v času, ko ta postaja zelo nevarna. Na naši južni meji besni srbsko-hrvaška vojna, ki se lahko razplamti v splošni spopad na Balkanu. Mi pa smo ravno v sredini.

Avstrija bi morala vložiti vse svoje napore v prepričevanje Evropske skupnosti, da sprejme odgovarjajočo stališča. Tega v odgovorjajoči meri ne dela in zato je potrebno kritizirati Vranitzkega, ne pa zaradi njegovega previdnega stališča glede priznanja. Vranitzky bi moral pokazati več iniciative in domišljije. Ne bi bilo pametno, da Avstrija sama (ali skupaj z Nemčijo) prizna Hrvaško. Toda tudi ni pametno čakati s prekrižanimi rokami na ukrepanje drugih.

Če bi Srbija povsem pregazila Hrvaško in zavzela njeno glavno mesto Zagreb, če bi prišlo do totalne vojne, potem se bo pokazala potreba po vojaškem posegu OZN in ali Evropske skupnosti. V primeru skupne akcije bo Avstrija morala dovoliti prehod intervencijskih sil preko svojega ozemlja in zračnega prostora. Poleg tega bo morala, vsaj z majhnimi silami, sodelovati v tem posegu.

Seveda ni nujno, da od tega pride. Kaže, da je Hrvaška pripravljena na učinkovito obrambno strategijo po vzoru Slovenije, da vzpostavi gverilsko vojno proti zvezni armadi. Toda v Jugoslaviji je potrebno računati na najhuje in v tem primeru bomo tudi mi prizadeti. Ali Avstrija to razume?

Rečeno ta teden:

EVROPA JE ILUZIJA

Pa kaj vidite v tej Evropi? Tega pojma ni! Obstaja samo evropska zastava. Ne vem, kje ste si izmislili to Evropo. V Evropi živim, a je ne vidim. Evropa nima skupnih interesov in se z vami ne bo ukvarjala.

VIKTOR MAIER (FAZ)

• *Lastna valuta sploh ne mora obstajati, ker nima pravne podlage. (Condrau, direktor švicarskega združenja bank)*

TUDI VRTCI SO DRAŽJI

NOVO MESTO — S prvim oktobrom so se podražili tudi novomeški vrtci in sicer za četrtino. Za otroke od dveh let plačajo zdaj starši največ 2.498 din, za otroke od dveh do treh let 2.225, za otroke od treh do sedmih let pa 1.868 din. Družinsko varstvo je nekaj dražje, največ morajo starši prispevati 2.780 din. Najnižji prispevki staršev so okrog 1.000 din; če otroka ni v vrtcu, od računa odbijejo za hrano dnevno 36 din. Vrtci pa so septembra spet prešli na plačevanje prispevka staršev za mesec nazaj, medtem ko je bilo do sedaj nekaj časa v veljavi sprotno plačilo poračunom dejanske prisotnosti otroka v vrtcu za mesec nazaj.

VELEDROGERIJE USTAVILE DOBAVO ZDRAVIL

SEVNICA — Direktorica sevnške lekarne Breda Drensek-Sotošek, ki je tudi poslanka sevnške občinske skupščine, je seznanila kolege, da so veledrogerije lekarni in zdravstvenemu domu ustavile vse dobave. V povprečju so se zdravila podražila za 60 odstotkov. Dobava zdravil iz drugih republik je že nekaj časa onemogočena. Magistri Sotoškovi, navkljub nič kaj rožnatim časom, ki grozijo ne le s pomanjkanjem hrane, ampak celo zdravil, ni zmanjkal smisla za humor: »Čuvajte zdravje!« je priporočila.

351 BEGUNCEV IZ HRVAŠKE V POSAVJU

SEVNICA — V Posavju je 351 beguncev iz Hrvaške, od tega jih je 169 v breziški občini, 116 v krški in 66 v sevnški. Število beguncev se nenehno spreminja, ob razplamtevanju vojne pa izrazito narašča. Mnogi Hrvati se niti niso prijavili kot begunci. Tisti z debelejšimi denarnicami so si lahko privoščili odidih v hotelih, drugi so pri svojih prijateljih. Občinski štab civilne zaštite in občinski odbor Rdečega križa v Sevnici pozivata, da tisti, ki bi bili morebiti pripravljeni sprejeti določeno število beguncev iz sosednje republike na svoje domove, to svojo pripravljenost za solidarnostno pomoč ljudem v stiski javijo na telefon 81-574.

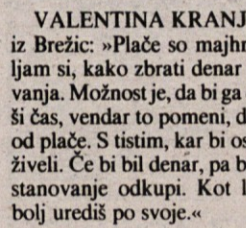
Naša anketa

Kako odkupiti stanovanje?

Po številnih kritikah z vseh strani pa minimalnih popravkih zakonskega besedila je slovenska skupščina pred kratkim vendar sprejela nov stanovanjski zakon. Ta med drugim določa možnost odkupa družbenega stanovanja, za katero ima nekdo stanovanjsko pravico. O odkupu je bilo v času razprav tudi največ govora. Pripravljalci stanovanjskega zakona z ministrom Miho Jazbinškom na čelu trdijo, da so pripravili odkup stanovanj pod ugodnimi pogoji, da bi se za to možnost odločilo čim več ljudi, saj naj bi na ta način prišli do denarja za nova stanovanja. Nekatera podjetja in posamezniki trdijo, da gre za razprodajo družbenega imetja, za katero so prispevali vsi zaposleni, dobili pa le srečni izbranci. To sicer drži, kot drži, da so vsi »plačali« stanovanjska posojila, ki so jih razmere spreminjale v komaj vredne omembe. Stanovalci, dosedanja imetniki stanovanjske pravice, pa v mnogih primerih s strahom gledajo na svojo stanovanjsko prihodnost. Ugoden odkup stanovanja namreč težko kaj pomeni družinam, ki se komaj pretolčejo iz meseca v mesec. Takih pa je danes celo med nekdanjim srednjim slojem vse več. In z odkupom pride skrb za relativno zanemarjene bloke, vzdrževanje katerih je v zadnjem času še posebno zamrlo. Sliši se, da tudi zato, da bodo stanovanjska podjetja, ki se porajajo, imela zagonski kapital. Najemnina, ki jo bodo plačevali tisti, ki stanovanja ne bodo odkupili, je zakonsko limitirana, a ljudi je strah, kolikšna bo in če res ne bodo leteli iz stanovanj za prazno figo. Bomo videli. Upajamo, da se nikogaršnja pretirana zadovoljnost ne bo spremenila v popolno nezadovoljnost.

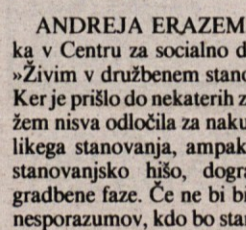
BOGDAN ILIČIN, upokojenec iz Novega mesta: »Živim z najmlajšo hčerko, njenim možem in vnukom v 59 m² velikem stanovanju. Najemnik stanovanja sem jaz in bi rad pomagal mladi družini. Ne vem pa, kako bomo zmogli odkupiti stanovanje. Sam ga tako ne bi mogel. Mislim, da je prav, da stanovanja dobijo pravega lastnika. Tako bomo vsi bolj skrbeli tudi za skupne prostore, za red v hiši itd.«

VALENTINA KRANJČIČ, natakarka iz Brežic: »Plače so majhne. Ne predstavljam si, kako zbrati denar za nakup stanovanja. Možnost je, da bi ga odplačevali daljši čas, vendar to pomeni, da bi veliko trgali od plače. S tistim, kar bi ostalo, pa bi težko živeli. Če bi bil denar, pa bi bila za to, da se stanovanje odkupi. Kot lastnik ga lahko bolj urediš po svoje.«

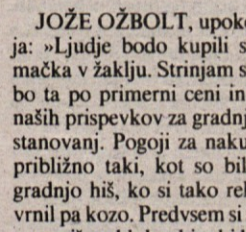
MIHAELA VEGELJ iz Brestanice: »Stanovanje bi kupila, toda kje naj vzamem denar? S tako majhno plačo se stanovanja ne da kupiti, denarja imam komaj za najemnino. Sploh pa se mi ne zdi prav, da je zdaj treba stanovanje kupiti. V prejšnjih letih smo vsi plačevali v neke sklade, tudi v stanovanjske. Praktično smo za ta stanovanja že prispevali, zato nas bi lahko le vpisali kot lastnika.«

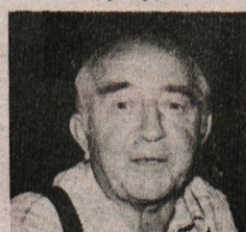
ANDREJA ERAZEM, socialna delavka v Centru za socialno delo v Trebnjem: »Živim v družbenem stanovanju na Mirni. Ker je prišlo do nekaterih zapletov, se z možem nisva odločila za nakup tega 60 m² velikega stanovanja, ampak sva raje kupila stanovanjsko hišo, dograjeno do tretje gradbene faze. Če ne bi bilo nejasnosti oz. nesporazumov, kdo bo stanovanje odkupil, bi se ga morda odločila odkupiti midva z možem.«

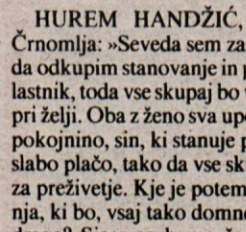
JOŽE OŽBOLT, upokojenec iz Kočevja: »Ljudje bodo kupili stanovanja, a ne mačka v žaklju. Strinjam se z odkupom, če bo ta po primerni ceni in ob upoštevanju naših prispevkov za gradnjo in vzdrževanje stanovanj. Pogoji za nakup naj bodo vsaj približno taki, kot so bili za posojila za gradnjo hiš, ko si tako rekoč dobil kravo, vrnil pa kozo. Predvsem si želim stanovanje v manjšem bloku, kjer bi bili vsi stanovalci lastniki stanovanj, ne pa da bi bilo pol bloka v zasebni, pol pa v družbeni lasti.«

VINKO KERSNIČ, upokojenec iz Ribnice: »Če bodo pogoji ugodni, bom kupil stanovanje. V tem stolpiču stanujem, odkar je zgrajen, in sem v vzdrževanje in izboljšavo stanovanja veliko vložil. Upam, da bodo to upoštevali pri ocenjevanju vrednosti stanovanja. Dolgo sem tudi varčeval pri banki, a mi je država z inflacijo prihranke razvrednotila. Takih je precej in zato s ceno stanovanja ne bi smeli pretiravati, saj naši prihranki niso veliki.«

HUREM HANDŽIĆ, upokojenec iz Črnomlja: »Seveda sem zainteresiran za to, da odkupim stanovanje in postanem njegov lastnik, toda vse skupaj bo verjetno ostalo le pri želji. Oba z ženo sva upokojenca z nizko pokojnino, sin, ki stanuje pri nama, pa ima slabo plačo, tako da vse skupaj zadostuje le za preživetje. Kje je potem odkup stanovanja, ki bo, vsaj tako domnevam, kar precej drago? Sicer pa bomo še videli, ko bodo stvari bolj jasne.«

STJEPAN MORDUŠ, strojni tehnik v metliški Beti: »O odkupu stanovanja sem že razmišljal, vendar je težko karkoli reči, predno bodo znane vse podrobnosti. Zanima me, kako bo z lastnim deležem, ki sem ga prispeval, in kakšni bodo drugi pogoji, saj je le malo takih, ki imajo pripravljen denar v ta namen. Moja žena je nezaposlena in družina se preživlja le z eno plačo, to pa je kaj slabo izhodišče. Seveda se bom o pogojih pozanimal in se potem odločal.«

Norčevanje iz kmetov in denarja

Tudi po najnovšem sestanku ni jasno, kdaj in kako se bo nadaljevala 70-odst. narejena hidromelioracija Radulje — Projekt naenkrat zanič

NOVO MESTO — V ponedeljek je bil še en mukotrpen sestanek o tem, kako dokončati začeto in 70-odstotno izpeljano hidromelioracijo doline Radulje, ki naj bi v prvi fazi dala 460, v drugi pa celo blizu tisoč hektarov izboljšanih zemljišč za kmetijsko pridelavo. Na sestanku je uspelo zmeniti se le za posebno delovno skupino, ki mora v tednu dni pripraviti terminski plan dokončanja hidromelioracije (brez komasacije) do sredine maja 1992. Če trdnega dogovora za to ne bo mogoče doseči, namerava Novo mesto samo dokončati dela z denarjem, ki ga bo zadržalo doma, namesto da bi ga poslalo v Ljubljano.

Hidromelioracija doline Radulje se je po večletnih pripravah začela v avgustu 1989. Investicija, ki je bila izvedena 70-odstotno, je bila lani maja ustavljena na osnovi moratorija na izvajanje melioracij, sprejetega v republiški skupščini konec marca 1990. Da bi zadevo spravili z mrtve točke, je bilo sklicanih že več sestankov, ki pa vse doslej niso dali nobenega rezultata. Kmetijski so medtem izračunali, da bo zaradi tega samo letos za 65 milijonov dinarjev škode na račun pridelka, ki bi lahko bil, pa ga ne bo. Za dokončanje del po prvotnem projektu bi moral republiški proračun zagotoviti 42, za spremenjen projekt, na katerega prisegajo v ministruvarstvu za varstvo okolja in urejanje prostora z Miho Jazbinškom na čelu, pa 37

milijonov dinarjev. V Ljubljani zagotavljajo, da denar ni problem.

Projekt je očitno tudi jedro spora, zaradi katerega 880 kmetov, udeležencev investicije, ne more pridelati na svoji zemlji toliko, kot bi lahko. V Škocjanu vztrajajo, da se dela nadaljujejo in dokončajo po prvotnem projektu, po katerem je bil narejen ureditveni načrt in izdana vsa potrebna dokumentacija. Ta projekt je bil pred dvema letoma v Sloveniji za zgled, kako se da doseči kompromis med kmetijstvom in varovanjem naravnega okolja. Zdaj isti ljudje govorijo, da je bil narejen v osemdesetih letih, ki naj bi bila najbolj črna za varovanje naravnega okolja v takih primerih, in da Radulja ni izjema.

V Ljubljani skratka nečjejo slišati za ta projekt, ampak v ministruvarstvu za varstvo okolja in urejanje prostora prisegajo na novega, ki naj bi v največji meri varoval vodotok in zato predvideva opustitev regulacije Mlake. V primeru preprojektiranja hidromelioracije, ki potegne za sabo tudi nov projekt komasacije — za oboje pa je ministruvarstvo po zagotovilih pripravljeno zagotoviti denar iz proračuna — bi bilo seveda treba narediti nov ureditveni načrt in vse, kar iz tega sledi za izvajanje

investicije. Predstavnica ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora je v ponedeljek trdila, da brez tega ne bo šlo in da je izgubljeno leto, ker to ni narejeno, ter da je to stvar dveh mesecev, na kar se je večina le nasmehnila. Če bo šlo po tej poti, kmetje prihodnje leto pa še kakšno potem ne bodo na teh hektarjih pobirali normalnega pridelka. Zaradi tega tudi grozijo, da bodo zahtevali odškodnino. A Ljubljane vse skupaj očitno ne gane prav dosti. Predstavnica ministrstva za kmetijstvo je edino obljubljala, da bo skušala vse nove projekte spraviti v paketu skozi najnovejšo revizijsko komisijo, da bi skrajšali čas do ponovnega izvajanja investicije. Slišati je bilo tudi predlog, da bi bila nova oblast za na pol oz. še več speljane zadeve iz preteklosti lahko malo bolj popustljiva in bi jih pač pustila speljati do konca tako, kot so bile zastavljene.

Navsezadnje je celo revizijska komisija, oblikovana po uveljavitvi moratorija, zasnovano projektne rešitve za Raduljo ocenila kot ustrezno in argumentirano tudi z naravovarstvenega vidika. Predstavniki obeh ministrstev — ministrov kljub zahtevam v Novo mesto ne dobijo — pa so očitno imeli nalogo »do nezavesti« vztrajati na novih projektih. Kot rečeno, je edini pravi sklep ponedeljkovega razčiščevanja delovna skupina, ki bo pri izdelavi terminskega plana morala ugotoviti, kaj se do 15. maja 1992 da narediti. »Našli« pa so tudi investitorja del. Komaj so se zmenili, da je edino logično, da je to Sektor za gospodarjenje z vodami, naslednik starega investitorja — Območne vodne skupnosti.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Inflacija več stroške in draži mleko

Oktobrsko mleko po 8,70 din — Večje premije

LJUBLJANA — Za liter mleka s 3,6 odst. tolišče, oddanega v oktobru, bodo kmetje dobili 8,70 din, kar je 0,89 din več kot so dobili za septembrsko mleko. Tako je odločil odbor za mleko, ki je s tem skušal vsaj delno nadomestiti izpad, ki je nastal z vnovič obujeno vse hušjo inflacijo in rastjo pridelovalnih stroškov. Po modelni kalkulaciji Kmetijskega inštituta Slovenije, ki se nanaša na solidno kmetijo s povprečno mlečnostjo kar 3.800 litrov na kravo, je znašala lastna cena mleka v septembru že 10,67 din. K povečanim stroškom so pripomogle znatne podražitve reprodukcijskega materiala, denimo plinskega olja kar za 43,6 odst., ki jim ni videti konca. Da bi vsaj malo izboljšali položaj rejcev, so povečali premije za oddano mleko (na kraškem svetu od 0,30 na 0,50 din, pri hribovskih kmetijah od 0,55 na 0,80 din ter gorskih od 0,95 na 1,40 din za liter), kar pa skupaj s plačilom, ki ga daje mlekarja za liter mleka (7,53 din), še vedno ne dosega lastne pridelovalne cene, zato kmetje s pridobivanjem mleka ne dobijo pričakovane dohodka. Je pa zanesljiv in vseeno boljši kot na primer pri pridelovanju krompirja, za katerega so mnogi letos delali tako rekoč zastoj.

— n

POHITELI SO STRGATVIJO — Potem, ko je 1. septembra po Beli krajini in nekaterih krajih po Dolenjski grozdje in druge pridelke oklestila toča, vinogradniki ni bilo več mogoče prepričati o pozni trgatvi in lepih oktobrskih dnevih. Večina Dolenjcev je že to soboto in nedeljo trumoma odšla med tre in danes je v večini vinogradov že potrgano, pridelek pa vre v sodih. Z letino vinogradniki niso povsem zadovoljni. Pridelek so zmanjšali spomladanska pozeba, poletna suša in jesensko deževje, ki je krivo, da je precej belega grozdja zgnilo. Tako kot leta nazaj bo spel potrebno dosladkanje zato, da se cviček zaradi premalo alkohola spomladi v sodih ne bo pokvaril. (Foto: J. Pavlin)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Če mošt ne vre

Tudi letos se vinogradniki že srečujejo s tem problemom. Hladne noči, saj nas že kar zebe, bodo preprečile, da bi samo od sebe v sodu, kjer nismo dodali odbranih kvasovk, začelo »vreti«. Tudi v manjših posodah, kjer je že vrelo, se bo mnogokje zaradi ohladitve vrenje ustavilo.

Kako pomagati? Navedena primera se razlikujeta, zato ju rešujemo različno. Navodilo, da kvasovke potrebujejo zrak in da je potrebno zračenje, velja samo za mošte, ki so že vrele in je prišlo do prekinitve vrenja. To se lahko zgodi tudi, če smo dodali kvasni nastavek z odbranimi kvasovkami, npr.: mošt nam ne vre v parafiniranem sodu, v katerega zrak ne more, ker so lesne pore zaprte; isto velja za cisterne iz jekla ali PVC. Ni pa nujno, da pretočimo vso vsebino posode, zadostovalo bo, če prezačimo samo 1/3 mošta. Nikakor pa ne smemo zračiti mošta, ki še sploh ni začel vreti. Takšen mošt ne potrebuje zraka, temveč vitalen kvasni nastavek. Zračenje bi škodilo, mošt bi začel rjaveti in pospešili bi »cikanje«. Toda obstaja tudi izjema. Rečimo, da smo mošt razsluzili, žveplali preveč, ker se ne razumemo na doziranje žvepla, in prostega žvepla je toliko, da ovira kvasnice, ki smo jih že dodali, da bi lahko normalno »zakipele«. Da je količina prostega žvepla v našem moštu previsoka, lahko ugotovimo tudi približno z našimi čutili. Na oko je mošt nizke barve, zelo svetel in na zraku ne menja barve tudi v 24 urah. Tudi z vonjem občutimo žve-

plo. V opisanem primeru prezačimo celotno količino mošta v sodu, da tako odstranimo del žvepla. Priporočam, da vrelne zastoj rešujete na naslednje načine:

1. Na 1 hl mošta dodamo najmanj 3 l kipečega mošta, ki ga dobite pri dobrem sosedu.

2. Ako se vam je zastoj zgodil pri srednje pozni ali pozni sorti, v zidanici pa imate že povreto vino iz zgodnje sorte, le-to pretočite in uporabite droži kot vrelni nastavek. Droži so lahko odlične »kvasovke«, če so iz razsluzenega mošta.

3. Nimate nobene od obeh možnosti, zato vam preostane kvasni nastavek, ki si ga pripravite iz mokrih ali suhih kvasovk. V tem primeru morate dozo kvasovk na hl povečati, ker je v moštu že nekaj »strupov« za kvasnice. Priporočam najmanj 50 g suhih kvasovk na hl. Kako se pripravljajo kvasni nastavek, sem pisal pred nekaj tedni v isti rubriki.

Omenjal sem »strupe« za kvasovke v moštu ali strokovno inhibitorje. Teh je najmanj, ko mošt priteče iz grozdja. Vsak dan jih je več, in če nam ne uspe dolgo časa vrenja pognati, je vsak dan manj možnosti. Zato se ne zanašamo na slepo srečo, ne odlašamo, marveč takoj ukrepajmo! Ako smo vse naredili in imamo kljub temu vrelni zastoj v sodu, poskusimo z dodatkom 10 do 20 g na hl aktivnega oglja, ki se dobi že v vsaki kmetijski apoteki, ki kaj da nase. Ta preparat potegne ali nevtralizira nekatere strupe, ki zavirajo kvasovke. Ne bojte se dodati v mošt hrano za kvasovke, ki se tudi dobi v dobrih kmetijskih trgovinah. mag. JULIJ NEMANIC

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Za tiste, ki v teh lepih oktobrskih dneh ne najdejo časa za to, da bi si v gozdovih nabrali kostonja, ga lahko kupijo na novomeški tržnici. V ponedeljek so ga kmetice ponujale po 50 din kilogram, toliko pa je stal tudi kilogram grozdja, ki ga v tem času prav tako ne manjka. Vse pa kaže, da tudi gospodinjam zmanjkuje denarja. Branjeveke negodujejo, da so včasih s tržnice odhajale že ob 8. uri s prazno kosaro, sedaj odnašajo polovico nedodane robe domov. In kakšne so bile cene? Jajca 6 din, črna redkev 30, cene? Jajca 6 din, črna redkev 30, stročji fižol 40, paradižnik 30, kitajska solata 40, sirček 100 din, rdeča pesa, rdeč korenček in koleraba 40 din. Obiskali smo tudi stojnico Sadje in zelenjava in povprašali za cene. Banane so bile po 65 din, pomaranče 62 din, limone 78 din, jabolka 35 din, zelje 18 din, česen 190 din, zeleni gomolj 90 din, korenje 35 din, koleraba 28 din, cvetača 67 din, por 60 din, beli fižol 59 din, kitajski zelje 31 din in jabolka za ozimnico 28 din.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni redni tedenski sejmi so prodajalci pripeljali 179 do tri mesece starih in 138 starih jih prašičev. Prosi so prodali 95 po 80, drugih pa 77 po 60 do 75 din kilogram žive teže.

KORUZARJEV ZANIMIV KOREN — Stane Koruzar iz Livolda nam je prišel tale nenavaden koren. Iz debelejših zasnov korena je zrastle kar 17 korenov, od tega jih je 12 normalne velikosti. Takega korena doslej blizu in daleč okoli ni videl še nihče. Njegov lastnik, ki je skupaj s korenem na fotografiji, pa pravi, da bi dal koren na razstavo nena- vdnih in rekordnih pridelkov, če bo taka razstava tudi letos. (Foto: Primc)

Kmetijski nasveti

Zrnje čimprej v zemljo

Prepozna setev in površna priprava njive sta največkrat kriva za slab pridelek pšenice, zato bo zdaj, ko je prišel najugodnejši čas za to delo, koristno nekaj strokovnih nasvetov. V osrednji in južni Sloveniji, kamor prištevamo Dolenjsko, je najbolje sejati v prvi polovici oktobra. Tedaj so potrebne običajne količine semena, odvisno od tega, ali sejemo še na roke ali že s strojem. Vsak zamujeni dan zahteva v prvem primeru 2 kg semena več, v drugem pa poldrugi kilogram.

Za izbor njive je zdaj že malo pozno, vendar zapišimo še enkrat: Pšenica dobro uspeva na globokih, srednje težkih, peščeno-ilovnatih tleh, ki so bogato oskrbljena s humusom in niso prekisla. Apnjenje pšenici zelo godi, saj je prav prevelika kislost dostikrat kriva, da posevek porumeni in ne prinese dobre letine. Podobne neveselčnosti lahko nastanejo tudi zaradi zastajanja vode v tleh ali zaradi ostankov neprimernih herbicidov.

Pomemben je tudi kolobar. Pšenica ne prenaša najbolje sama sebe, naj zato pride na isto površino šele čez tri leta. Ji pa zelo godijo okopavine, krompir, koruza, zlasti pa debeloplodne stročnice. Pri koruzi velja omejitev v uporabi triazinov, katerih dolgotrajno delovanje še lahko škodi pšenici, ki koruzi sledi. V vsakem primeru pa je zelo važno, da predhodna rastlina pravočasno zapusti njivo in da je mogoče pred setvijo pšenice temeljito in natančno opraviti vsa predstvena dela.

• O gnojenju ob jesenski setvi je bilo že veliko povedanega, kar pa ne prepreči nekaterih napak, ki jih slabi poljedelci še vedno delajo. Povsem odveč je jeseni gnojiti z večjimi količinami dušika, ki se potem nekoristno izpere iz tal. Pač pa je treba izdatno pognojiti s fosfornimi in kalijevimi gnojili, da se bo povečala odpornost mladih rastlin proti mrazu in drugim neveselčnostim, ki jih čakajo. Če je že treba navesti številke, potem svetujemo 300 do 500 kg gnojila NPK v razmerju 5:20:30 ali 8:26:36 na hektar, odvisno še od založenosti tal, predhodne rastline ter pričakovanega pridelka. Izбира primerne sorte pri tem seveda nima zadnje vloge.

Površna in prenapeta priprava se grdo maščuje. Zrno ne vznikne dobro in enakomerno, če zemlja še ni sklenjena s podbrzdjem. Prav tako je škodljivo pretirano drobljenje zemlje v prah, ki se ob prvem dežju sprime, tako da se površina zemlje zaliže in zaskorji, mlade rastlinice pa se potem le s težavo prebijajo skozi njo.

Inž. M. L.

Kar 60.000 kmetij bo propadlo?

V javnosti močno odmevajo besede, ki jih je izrekel kmetijski minister

Besede, ki jih je izrekel republiški minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prof. dr. Jože Osterc na pogovoru o kmetijstvu v Framu, čes da naj bi pri prestrukturiranju slovenskega kmetijstva propadlo okrog 60 tisoč kmetij, močno odmevajo po Sloveniji. Predvsem na majhnih kmetijah, ki so že doslej živele v precejšnji negotovosti, se sprašujejo, ali je minister to mislil resno ali je podatek izrekel le za strah in za to, da bi se na teh kmetijah še bolj oprijeli dopolnilnih dejavnosti, ki so po novem izenačene z obrito.

Naj bo tako ali drugače, nesporno je, da so slovenske kmetije v povprečju

• Ne smemo se preveč navduševati nad tem, da lahko živimo sami, kajti to ne pomeni nič. Vsak bedak, predvsem bedak, lahko živi sam. (Ribnikar)

• Nobena postrevolucionarna oblast nima pravice prestrukturirati družbo, če noče zabresti na staro pot, tlakovano z dobrimi nameni. (Rus)

ju precej premajhne in da je razdrobljenost kmetij in parcel (hkrati s slabo izrabo delovnih strojev in delovne sile) eden najpomembnejših »krivcev« za drago hrano. Da je kmetije treba povečati in jih tudi gospodarsko

GORENJSKI GLAS

okrepiti, je bolj ali manj znano; ni pa jim povsem jasno, kako priti do večjih kmetij.

Model, kakršnega so, denimo, izbrali v nekaterih alpskih državah, je sicer vabljiv, vendar bi ga bilo pri nas zaradi velikih gospodarskih problemov težko uveljaviti. S cenovno politiko ter z davčnimi in drugimi ukrepi je sicer mogoče doseči, da kmetovanje na majhnih kmetijah postane povsem nedonosno in družini v breme, pro-

blem pa je v tem, da so tudi ostale gospodarske panoge na psu in da delavcem ne zagotavljajo dohodka za normalno preživljanje. Šele ko bo gospodarstvo trdno in stabilno in bo sedanjí kmet in delavec (»polkmet«) dovolj zaslužil z delom v tovarni ali kje drugod, popoldansko delo na kmetiji pa mu bo zažiralo dohodek, ustvarjen v službi, je pričakovati, da se bo začel proces zmanjševanja števil kmetij in njihovega povečevanja. Ker je pot do trdnega in stabilnega gospodarstva še dolga, je bržkone tudi precej dolga pot do socialno nebolečega propadanja kmetij. V sedanjih razmerah (in na prihodnjih) volitvah imajo zato več možnosti tisti, ki trdijo, da je kmetije, kakršne že so, treba ohraniti in jih le gospodarsko okrepiti z raznimi dopolnilnimi dejavnostmi. C. ZAPLOTNIK

gospodinjski kotichek

Čas kostonjevih dobrot

Kar težko je pričakati čas, ko se zasvetijo zreli kostonji iz zlato rumenih ježic. Z veseljem se odpravimo s kosaro v gozd in si na jasi pripravimo kostonjev piknik. Z njim pa ponavadi tudi zaključimo sončne jesenske sprehode in se prijaznimo z meglenim hladom. Pečen kostonj tekne h kozarcu jabolčnika, mošta ali vina. Iz kuhanega kostonja pa pripravljamo mnoge sladke dobrote. Kostonj najprej malo skuhamo, da ga lažje olupimo. Olupljenega pa kuhamo do mehkega v mleku. Pretlačimo ga v pire, dodamo sladkor in dišave ter uporabimo za pripravo mnogih sladice.

Kostonj pa lahko tudi zamrzujemo kar v rjavi lupini, vendar zavzame precej prostora. Več ga lahko shranimo, če ga predelamo. Kostonj na eni strani zarežemo do jedra in ga v manjših količinah polagamo v krop. Blansiramo ali obarjamo ga 5 — 8 minut. Nato plodove delno ohladimo in olupimo. Popolnoma ohlajene zdevamo v vrečke in zamrzujemo. Olupljene plodove pa lahko zamrzujemo tudi posamično, jih povajljamo v sladkorju in vložimo v vrečke. Kasneje jih uporabimo za oblaganje raznih pečenk in sladice. Iz olupljenih in do mehkega kuhanih plodov pa na-

pravimo pire. Lahko mu dodamo tudi sladkor, glede na poznejšo uporabo. S pirejem napolnimo primerne posodice, jih zapremo in zamrzujemo. Shranek je obstojen 12 mesecev.

PRIPRAVA KRHEKORTE S KOSTANJEVO KREMO — Iz listnatega testa in kostonjeve kreme sestavimo slastno torto. Potrebujemo zamrznjeno testo, 200 g sladke smetane, 200 g marelične marmelade, 200 g kostonjevega pireja, 50 g sladkorja v prahu, 50 g orehovih jedrc ter sadni liker. Odtaljeno listnato testo razvaljamo in narežemo na kvadrate. Spečemo tri kvadrate pri temp. 180°C. Sladko smetano stepemo in jo vmešamo med kostonjev pire, dodamo sladkor v prahu in raztopljeno marmelado z likerjem. Dobro premešamo, da dobimo gladko zmes. Na pladenj damo plast pečene testa in ga premešamo s kostonjevo kremo. Pokrijemo s tretjo plastjo, premešamo s preostalo marmelado in potresemo s sladkorno moko. Na koncu okrasimo s sesekljanimi orehi. Z enakim nadevom lahko narežemo biskvitno rulado ali torto. HELENA MRZLIKAR

S stečajem v novo življenje?

Za Gradbenika Žužemberk pripravljen stečaj

NOVO MESTO — Novomeški izvršni svet je prvič že v juliju obravnaval informacijo o poslovanju žužemberškega podjetja Gradbenik, ki je zašlo v težave. Že leto 1990 je zaključil s izgubo, ta se je letos še povečevala in prišlo je tako daleč, da je podjetje izpolnjevalo pogoje za začetek stečajnega postopka. Občinska vlada je takrat Gradbeniku dala možnost, da pred tem naredi sanacijski program, v katerem bodo ukrepi za pokritje izgube in pozitivno poslovanje. Pred tednom pa je bil za Gradbenika vendar predlagan stečaj.

Gradbenik Žužemberk je sicer pripravil sanacijski program oz. so to zanj naredili v novomeškem podjetju Novoline. Njegova analiza poslovanja in možnosti sanacije je pokazala, da podjetje še naprej posluje z izgubo, ki bo po oceni ob koncu letošnjega leta enaka vrednosti trajnega kapitala. Kratkoročna zadolženost se povečuje, tekoča likvidnost slabša. Kot glavni razlog negativnemu poslovanju je omenjena slaba kadrovska struktura. Zaradi tega podjetje ne obvladuje organizacije dela in stroškov, nekonkurenčna ponudba, slaba kvaliteta in številne reklamacije pa naj bi bile krive za pomanjkanje dela. Ker je na vidiku mrtva sezona, upanja za sanacijo podjetja ni, ampak bi bil stečaj v končni fazi neizbežen, s tem da bi bili vsi delavci ob delo, premoženje pa bi se porazgubilo.

Novomeška vlada se je odločila podpreti drugo možnost. Za Gradbenika naj bi takoj uvedli stečajni postopek, preko katerega bi ohranili posamezne profitabilne programe. Z ustreznim sodelovanjem stečajnega upravitelja, upnikov in drugih institucij bi bilo namreč možno ohraniti del proizvodnega programa. Gre predvsem za peskokop Klek, ki bi z ustrežno reorganizacijo in sanacijo strojne opreme lahko posloval brez težav, pa tudi za gradbeno skupino sedmih delavcev bi se na področju Suhe krajine in Dolenjske lahko našlo dovolj dela. Novo podjetje bi z 20 zaposlenimi, očiščenim programom in z opremo, najeto od podjetja Gradbenik v stečaju, lahko poslovalo rentabilno. Najboljše ga ponudnika za sanacijo profitabilnih programov pa naj bi pridobili z javnim natečajem. Ali bo to novo podjetje v mešani lastnini Klek, ki je bilo predvideno s stečajno-sanacijskim postopkom, ali kdo drug, pa seveda ni mogoče reči.

Z. L.-D.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 12. oktobra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živili:

- v Novem mestu: Market na Drski
- v Sentjerneju: Market Dolenjka
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Rog
- v Žužemberku: Samopostrežba KZ
- v Straži: Market Dolenjka.
- V nedeljo bo od 8. do 11. ure odprta v Novem mestu Samopostrežba na Glavnem trgu 23.

Pobiranje Žužemberka iz zapostavljenosti Volitve preobrat?

ŽUŽEMBERK — Pred dobrim tednom je Gasilsko društvo Žužemberk kupilo še komandno oz. kontrolno vozilo Nissan patrol in s tem nekako zaokrožilo tri leta uspešnih prizadevanj za opremljenost žužemberških gasilcev, da so pripravljeni za intervencijo, če bi bila ta potrebna. Novo, mlado in zagrenano vodstvo društva je leta 1988 prevzelo stare avtomobile v zelo

Franc Škufca

slabem stanju, gasilski dom v obupnem stanju itd.

»Najprej smo toliko usposobili vozi, park, orodje in opremo, da smo bili sploh sposobni za intervencijo. Se istega leta smo tudi zbrali toliko denarja, da smo kupili nov kombi. Potem smo začeli adaptacijo gasilskega doma v Žužemberku in v Lipju, ki je enota GD Žužemberk. Prenovljeni dom v Žužemberku, ki je namenjen še številnim drugim dejavnostim, je bil odprt lani, v Lipju pa je prenova v zaključni fazi. Avgusta letos smo uradno prevzeli novo avtocesto. Prejšnja je bila stara 15 let in dotrajana, zato smo ob pomoči zavarovalnice Tilia in Triglav, Iskre Keko in drugih organizacij, občine in samih krajanov krajevnih skupnosti Žužemberk in Hinje kupili novo,« pravi Franc Škufca, tajnik GD Žužemberk in eden od duš oživiljanja gasilstva v Žužemberku in Lipju.

Škufca, vodja prodaje v Iskre Keko, je sploh trdno prepričan, da se da z voljo in z združenimi močmi še marsikaj narediti. V Suhi krajini, kjer je Žužemberk, je marsikaj tudi še treba narediti. »Imamo najsilabše ceste v občini, 17 vasi brez vodovoda, polovico krajevnih skupnosti praktično brez telefona. Časi so težki, toda te stvari je treba začeti urejati,« pravi odločno Škufca, ki zadnja leta ni umanjkal pri nobeni akciji, pa tudi v bodoče misli prispevati svoje k temu, da bi kraji, s strani občine dolga leta odpravljani, zaživeli normalno. Zaradi tega se je Škufca na širše želje odločil kandidirati na bližnjih volitvah za predsednika sveta krajevnih skupnosti, za kar se potegujejo še trije drugi: Janko Skube, dr. Leopold Kocutar in Jože Pečjak. V skladu z novimi časi pa Škufca pripravlja tudi program, ki naj bi ga v krajevni skupnosti Žužemberk v dobro kraja in ljudi izpeljali pod njegovim vodstvom. Program namerava jutri javno predstaviti krajanom, ki jim je kaj mar, kaj se bo v prihodnje dogajalo s kraji v žužemberški krajevni skupnosti.

Z. L.-D.

»Pomagaj si sam!« ne rešuje vsega

Javna tribuna o Demosovi socialni politiki — Manjše možnosti krive za odmik od socialno usmerjene socialne politike? — Osnovni moto: pomagaj si sam!

NOVO MESTO — Ker javne obravnave zakonov, ki jih sprejemamo, niso več praksa, je preteklo sredo novomeška organizacija Stranke demokratične prenove organizirala javno tribuno o Demosovi socialni politiki. Vodila jo je poslanka v republiškem parlamentu Sonja Lokar, nov pokojninski, zdravstveni in socialnovarstveni zakon pa so udeležencem tribune predstavili strokovni delavci pristojnih republiških ministrstev. Gre za pomembne stvari, saj zadevajo veliko ljudi: 425 tisoč upokojencev, z zdravstvom smo povezani vsi, upravičencev za razne socialnovarstvene pomoči pa je v Sloveniji že okrog 300 tisoč.

Lokarjeva je dosedanja Demosova socialno (v širokem smislu) politiko razdelila na tri obdobja. Najprej se je spremenila delovna pravna zakonodaja, in to ne v korist zaštite delovnega mesta in brezposelnih. Spremenjen je bil način valorizacije pokojnin, poslal se je sistem socialnovarstvenih pra-

vic, ker so ga vezali na zajamčeno plačo. Precej so se povečale participacije v zdravstvu, negativna lista zdravil itd. Po plebiscitu smo najprej dobili nov davčni sistem in integralni proračun, ki omogoča nenamensko trošenje denarja, s čimer je zdravstvo zelo prizadeto. Porajala se je Demosova socialna politika z

naslednjo razpoznavno filozofijo: pomagaj si sam; država ti bo pomagala, če bo in kolikor bo lahko; država zagotavlja minimum minimuma, več si bo vsakdo sam, kolikor bo mogel in hotel s samoplačništvom; da bo sploh tako, je treba vse centralizirati.

Kot najhujšo spremembo je Lokarjeva označila spremembo lastninske zakonodaje, ki bo povsem razlástila delavce. Proces gre v smeri dvotretjinske revne družbe, kar prinaša politično odvisnost. Stanovanjski zakon sili v nakup stanovanja tistega, ki noče tvegati na jemnega razmerja, kupovalo pa se bo relativno zelo zanemarljiv fond. Pokojninski zakon niti ne prinaša revolucionarnih sprememb, še največja je podaljševanje delovne dobe. Zdravstvena zakonodaja pa prinaša prehod iz razmeroma dobrega zdravstvenega varstva za vse na težje dostopno zdravstvo, proti čemur se borijo v razvitih državah. Socialnovarstveni zakon napoveduje

• **Predstavniki ministrstev, ki so predstavili v začetku omenjene zakone, so poudarili, da so strokovni delavci, ki se ne glede na vlado trudijo sistem držati toliko skupaj, da funkcijonira in da se v Demosovo politiko ne vtikajo. Da ta je taka, kot jo je opisala Lokarjeva, pa so potrdili predstavitve novih zakonov, ki se sicer menda zgledujejo po razvitem svetu. Dejstvo pa je, da se je družbeni proizvod za 30 odst. zmanjšal, zato je treba pravice, ki so bile večje od možnosti že pred leti, zdaj pa so še bolj, zmanjšati. Da ljudi skrbi, kako vse to preživeti, je jasno, pokazalo se je tudi v razpravi.**

centralizacijo in prvo socialno pomoč na nizki ravni. Demosova družinska politika je še skrivnost; kar je pričrjavalo ven, kaže na vračanje na konzervativne temelje, ki jih bo marsikomu težko sprejeti, na primer vnovično odvisnost v družinski skupnosti itd.

Z. L.-D.

- **Pekel — to smo mi sami. (Eliot)**
- **Besede so najmočnejše mamilo, ki ga uživa človeštvo. (Kipling)**

Z.L.-D.

Miran Jurak

nejšega. Ko se je med drugimi pojavila ponudba angleške zasebne tvrdke Price Cutters, ki ima v Zagrebu mešano podjetje in že nekaj prodajalnih na Hrvaški, se nam je zdela prava. Ocenili smo, da Novo mesto oz. Dolenjska potrebuje tako vrsto blaga po takih cenah. Pristali smo tudi na to, da se prodaja v prilični in prvi etaži, ki sta poslovno zanimivejši od zgornjih nadstropij,« pravi poslovodja Standardove blagovnice Miran Jurak.

Začelo se je s prodajo nekaj sto artiklov kozmetike, čistil, gospodinjstkih in avdio aparatov, igračk, posode itd. Programe bodo, kot je za Price Cutters naslovljeno, hitro menjavali in sproti dopolnjevali ponudbo, katere osnovna značilnost so zelo ugodne cene za izdelke iz vsega sveta, ki sicer niso vrhunske,

VARNI PRED GRANATAMI? — V torek zjutraj so se malčki iz Karlovca prebudili v metliškem vrtcu brez oglašujoči eksploziji in ob čisto pravi dnevni svetlobi. (Foto: T. Jakše)

Metlika pomaga sosedom

Ob koncu tedna je število beguncev dramatično poraslo — Otroci našli začasno zatočišče

METLIKA — V torek zjutraj smo od predsednice metliškega odbora RK Anice Pezdirc dobili zadnje podatke o številu beguncev s Hrvaškega v metliški občini. Do sredine prejšnjega tedna jih je bilo 220, predvsem s področja Novske, Petrinje in Daruvarja, vendar se je položaj pričel dramatično spreminjati proti koncu tedna, ko so pričeli množično prihajati v Metliko ubežniki iz Karlovca. Sedaj jih je samo od tam 322, pri teh pa še niso všeti ubežniki v domu ostarelih, ki jih je kakih petdeset, otroci v metliškem vrtcu, ki so prišli v ponedeljek popoldne, in verjetno številni drugi, ki so ostali pri sorodnikih, prijateljih in znanih, ne da bi se prijavili Rdečemu križu.

Anica Pezdirc pravi, da so Metličani zelo aktivni pri nudenju strehe nad glavo in druge pomoči. Vso soboto in nedeljo, tudi ponoči, so aktivisti RK dežurjali na občini in sprejemali begunce, hkrati pa evidentirali tiste Metličane, ki so ponujali

pribežališče. Te še sedaj zbirajo, prav tako pa zbirajo hrano, obleke, odeje in vse drugo, kar bi prišlo prav ubežnikom. Vse, ki so pripravljene kaj prispevati, pozivajo, naj se oglašijo v zbirnem centru na občini. Prav tako poziva vse begunce, ki živijo pri sorodnikih in znanih, naj se pridejo prijaviti zaradi registracije.

Skupina dvajsetih otrok, ki so ostali v Karlovcu brez varstva, ker so njihovi starši bodisi angažirani pri obrambi bodisi pri nujenju pomoči v bolnišnici ali kako drugače, je v ponedeljek popoldne prispela v metliški vrtec v spremstvu šestih vzgojitelj. Otrok bi bilo še več, a zaradi ostrih napadov niso mogli iz nekaterih predelov mesta. Voditeljica skupine Liljana Mihalič je povedala, da so se otroci razveselili zraka in travnatih površin pred metliškim vrtcem, kajti štiri dni v karlovških zakloniščih niso videli sonca. Tudi prvo noč v novem okolju so prebili brez večjih problemov.

T. J.

Ena gospa je rekla, da bo vrste novomeških davčnih inspektorjev okrepila oseba z bogatimi izkušnjami. Ne dolgo nazaj je bila namreč obravnavana zaradi utaje davkov.

Sprehod po Metliki

OSNOVNOŠOLSKA MLADEŽ s Suhorja, iz Podzemlja in Metlike bo zbiral v tednu otroka igrače in šolske potrebščine za svoje sovratnike iz Hrvaške. Akcijo so poimenovali »Medvedek in barvice za prijatelja«, zbirna mesta pa bodo v osnovnih šolah ter v metliškem vrtcu, kajti akciji so se pridružili tudi vrtničarji. Ta humanitarna akcija ima brez dvoma velik vzgojni učinek.

NA NEDAVNI SEJI IZVRŠNEGA SVETA so govorili tudi o štipendiranju, saj je bilo za preteklo šolsko leto razpisanih v metliški občini zgolj osem kadrovskih štipendij. Pogoji za pridobitev štipendije iz združenih sredstev so tako zategnjeni, da se prebije skozi le malo študiranja željnih mladenk in mladenčev. O tem se bo treba v občini resno pogovoriti, kajti problem je žgoč, saj bodo v bodoče lahko videli šole odzdranjeni le otroci staršev, ki imajo debele mošnje.

METLIŠKA IN PODZEMELJSKA OSNOVNA ŠOLA sta že pošteno gajali, kar zadeva denar. Da je šolstvo v naši luknji, so sprevideali tudi na republiko, zato so namenili tej družbeni dejavnosti za nekaj več kot 10 odst. več sredstev. Šoli bosta do konca koledarskega leta nekako plavalili, dodatni denar pa vseeno ni naredil čudežev, pri čem so zapisali, da gre za obujanje mrlica. Šolnikom bo že decembra ponovno teklo v grla, saj je tekoče pričakovati upadanje stroškov v razmerah in v času, ko je neumnost nad pametjo, rušenje nad zidanjem in streljanje nad mirom.

PODZEMELJSKI NOGOMETNI KLUB KOLPA niza zmago za zmago, vendar se poznavalci razmer bojijo, da fantje le ne bi bili predobri. Če se bodo namreč uvrstili v višjo ligo, bodo nastopile težave s financiranjem. Že danes jih tekma stane najmanj 5.000 din, cvenka za sport pa ni.

• **Demokracija v politiki ni brezobzirno uveljavljanje volje večine in njenega glasovalnega stroja. (Bavcon)**

Napetost ne bo nevarno nihala

V Metliki pričetek gradnje težko pričakovane razdelilne trafo postaje — Pridobitev bo omogočala stabilnejše napajanje z elektriko in nove investicije

METLIKA — Prejšnji četrtek je metliški župan Branko Matkovič slovesno položil temeljni kamen za novo in pomembno belokranjsko pridobitev. Gre za investicijo, ki naj bi občutno izboljšala kvaliteto belokranjske elektro oskrbe, ta pa je prvi pogoj za nove gospodarske investicije pa tudi za modernizacijo dosedanjih.

Nova razdelilna 110-kilovatna transformatorska postaja, priključena na 20 kilovatov bo stala v bližini gasilskega doma, kjer je bil tudi slovesen pričetek del; udeležilo se ga je večje število predstavnikov belokranjskega političnega in gospodarskega življenja, investitorja Elektra Ljubljana in gradbenega izvajalca Pionirja iz Novega mesta.

»Res je, da so časi investicijam nenačrtovani, da se naša mlada država ukvarja z nešteti problemi, res pa je, da mora tudi v teh časih življenje teči naprej in se tako nujno načrtovati prihodnost. V naših arhivih imamo tudi dokumente, v katerih je današnji investitor ugotovil, da nadaljnji razvoj Beti ni možen, ker potrebne količine energije ni moč zagotoviti. Z izgradnjo tega prepo-

trebnega objekta bomo lahko uresničili take in podobne razvojne ambicije,« je navzočim med drugim dejal predsednik metliškega izvršnega sveta Jože Matkovič.

Boris Guštin, vodja obratovanja pri Elektru Novo mesto nam je povedal, da se bodo z izgradnjo tega objekta belokranjski daljnovodi močno skrajšali, to pa naj bi s še nekaterimi posegi zagotovilo stabilno oskrbo temu delu Slovenije kar za tri desetletja naprej, če se bo rast priključevanja nadaljevala s sedanjim stopnjo, se pravi od 3 do 4 odstotka letno. Ta je v zadnjih dveh letih nekoliko upadla, niso pa še daleč časi, ko je v Beli krajini naraščala tudi po 15 do 20 odstotni stopnji letno.

Gradnja in montaža objekta je dolgotrajna in zahtevna, zato bo tudi draga. Po predračunih iz konca 1990, če je to sploh vredno zaradi inflacije in menjave valute še omeniti, je bila ocenjena na 110 milijonov dinarjev. Gradbeni dela naj bi bila končana do junija prihodnjega leta, postaja pa naj bi pričela služiti namenu do konca leta 1993, če bo seveda vedno na voljo dovolj denarja.

T. JAKŠE

NA HUDEM SO HUDI

NOVO MESTO — Sporočili so nam, da so vaščani Hudega nekoliko užaljeni, kajti v naši vesti o tem, kdo vse je daroval za novi zvon cerkve na Gorenjih Kamencih, ki smo jo objavili dve številki nazaj na zadnji strani, smo napisali, da so za zvon in obnovo cerkve prispevali vaščani Gorenjih Kamenc, Dolenjske Vrha in Potočne vasi, nismo pa napisali, da so prispevali tudi vaščani s Hudega. To je sedaj torej opravljeno.

Črnomaljski drobir

ČAS SE SPREMINJAJO — Delegat na zadnji seji črnomaljske občinske skupščine je odločno zahteval, naj se občinski statut že končno reši stare socialistične navlake. Stvar ne bi bila vredna omembe, če ne bi tega zahteval poslanec Socialistične stranke.

BITKA ZA VOJAŠNICO — Čeprav je kazalo, da je slo vse zlahka, pa se je v Črnomlju bitka za vojašnico šele začela. Za govorniškim pultom sta se zanjo na seji skupščine ostro upekala vodja Liberalnih demokratov Boris Mužar in vodja Demosa Vlado Starešinič. Bitka je tekla za primat nad idejo o nadaljnji usodi vojašnice. Izid je še negotov, nasprotnika pa sta pripravljena drug drugemu priskočiti na pomoč v borbi proti tistim, ki bi v ta sedaj idilični mestni del spet hoteli naseliti vojsko.

JA REŠUJE SKUPŠČINO — Odhod JA je rešil ponovni sklic vseh zborov črnomaljske skupščine. Ker je mesto poslanca JA sedaj prazno, nezasedeno pa je tudi mesto poslanca Rudnika v zboru združenega dela, je bila kljub pičli udeležbi dvotretjinska večina le dosežena.

Drobne iz Kočevja

POZABLJENI MOST? — Vse kaže, da je most preko Rinže na Roški cesti precej pozabljen. Železno ograjo je že krepko načelja rja. Ograja je na dveh mestih zaradi prometnih nesreč precej poškodovana. Za nameček pa je most gradbena posebnost.

DVAINDVAJSET LET NAME — 22 glavnih nagrad za 22-letnico Name bo izrebranih 12. oktobra, možni dobitniki pa so vsi, ki bodo do takrat v Nami kupili za nad 500 din proizvodov. Nagrade so: moško gorsko kolo, bon za nakup konfekcije (do 5.000 din), paket Krkinih proizvodov (vrednost 3.000 din), kosilo za dve osebi itd. Kupci, ki kupijo v Nami vsako sredo ali četrtek za nad 500 din, dobe še srečko 3x3; nagrade pa so tri, in sicer boni za nakup v Nami za 20.000 din, za 10.000 din in za 5.000 din. Razen tega so bile v dneh od 30. septembra do 5. oktobra v Nami pokušnje živil in pičlj, pa tudi prikaz delovanja raznih gospodinjstkih aparatov.

Ribniški zobotrebci

SPET NI RES — Govorice po Ribnici, da je vojak porinil v Bistrico nekega »civilnega« golla, niso resnične. Na postaji milice smo zvedeli, da je vojaško vozilo res ob vzvratni vožnji trčilo v parkirani osebni avto Volkswagena, ki pa ni padel v Bistrico, in da so voznika predlagali sodniku za prekrške v kaznovanje.

V MALI GORI NI POLHOV — Polharske noči so se začele. Ribničani vedo povedati, da je polharji z območja Male gore vračajo brez posebnega plena. Več sreče pa so imeli tisti, ki so lovili v gozdovih okoli Brezovice v kočevski občini. Je že tako, da je pri sosedu vse boljše.

KNJIŽNICA ŽE ODPRTA — V ponedeljek so po dolgem času spet odprli ribniško knjižnico, ki se je preselila iz doma JLA v prenovljeno Miklovo hišo. Knjižnica še vedno ni dokončno urejena, odprti pa jo je bilo potrebno tudi zato, ker se je pouk v šolah že začel in učenci morajo do knjig.

Trebanjske iveri

POZIVI — Že res, da je trebanjski občinski proračun hudo betezjen, toda znotraj njegovega ustroja je moč naglo opaziti, da so nekatere proračunske postavke izpolnjene v letošnjih osmih mesecih zgolj simbolično. Odbornik Silvo Prpar iz Dobrnič se je denimo spotaknil ob postavko krajevne skupnosti, ki znaša bore 4,7 odst. Prpar je vprašal, kaj bi bilo, ako bi v krajevni skupnosti stakali med vojno, ko je bilo treba raznašati pozive? Seveda o tem ni nihče razmišljal, ker je bila domovinska in domoljubna dolžnost močnejša od takih spekulacij, v miru, ko vsevprič gozijo s stankami in navadno stavkajoči tudi uspejo, pa tudi tak diskurz ni čisto brez osnove.

BARLOG — To mlado trebanjsko podjetje je po dobljeni zlati plaketi na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju deležno precejšnjih časti. O tem redkem in odmevnem priznanju je na seji trebanjske vlade spregovoril predsednik Jože Rebolj in čestitaj podjetniku Darku Bartolju. Podoben scenarij se je ponovil na zasedanju občinske skupščine, le da je župan Ciril Pungartnik Bartolju izročil še pisno čestitko. Bartolj pa bi bil gotovo še najbolj vesel kakšnega priznanja banke v obliki ugodnega posojila, da bi lažje stekla proizvodnja novega izdelka, pripomočka za lastnike jeklenih konjčkov — praktis.

ČRNA PRAKSA — Po besedah v. d. direktorice trebanjskega zdravstvenega doma Ana Biličje na zadnji seji trebanjske občinske skupščine so v tej sestavi organizirali zobozdravstveno prakso za samoplačnike, in sicer ob torkih popoldne. Pri tem se seveda zdravstveni dom, ki je pred bankrotom, poživlja na zakonodajo približno tako, kot t.i. črna zasebna praksa.

IZ NAŠIH OBČIN

NOV DRŽAVNI PREHOD — Stroji Cestnega podjetja Novo mesto ob mostu čez reko Kolpo v Vinici tudi v nedeljo popoldne niso mirovali. Med gradbenimi stroji so se ob delujoči policijski kontroli prebijali na slovensko stran švicilni begunci iz bombardirane Duge Rese in Karlovca. V torek zjutraj je bil ta mejni prehod že usposobljen, graditi pa so ga začeli v petek. Obsega 1300 kvadratnih metrov, na njem pa bo stal en kiosk. Ta do otvoritve še ni prispel, zato ga je nadomestila prikolica, ki je v dežju služila črnomaljskim miličnikom za zatočišče. (Foto: T. J.)

SPET ENOTNI POLJANCI?

PREDGRAD, STARI TRG — Poljanska dolina je bila po vojni razdeljena med občini Kočevje in Črnomelj. Predgrad oz. vse območje Krajevne skupnosti Poljanska dolina je še vedno v občini Kočevje, KS Stari trg pa v občini Črnomelj. Zdaj pa so mladinci obeh krajevnih skupnosti ustanovili enotno liberalno-demokratsko stranko. To je prvi korak k združitvi te doline in priprava na ustanovitev bodoče občine Poljanska dolina, saj je v načrtu ustanavljanje manjših občin, nam je povedal predsednik KS Poljanska dolina Predgrad Ferdinand Kuk in dodal, da je v načelu že dogovorjeno, da se bo nova občina imenovala Poljanska dolina.

KONČNO ASFALT

PREDGRAD — Te dni so razširili ovinke na cesti Predgrad—Dol in pravili ta cestni odsek za asfaltiranje, ki naj bi bilo opravljeno do 14. oktobra. Odbojni ograj ob cesti še niso namestili. To je tisti cestni odsek, zaradi katerega je Integral-SAP zagrozil, da bo ta del avtobusne proge ukinil, če cesta ne bo bolje vzdrževana.

DEJAVNI POSLANEC METELKO

TREBNJE — Trebanjski republiški poslanec v zboru občin inž. Alojz Metelko je bil med najaktivnejšimi odborniki zadnjega zasedanja občinske skupščine v Trebnju. Glede »črne« zobozdravstvene prakse je že dvakrat dal pobudo občinski skupščini, naj inšpekcijske službe vendarle opravijo svoje. Baj je naj bi bila poslej, po Metelkovih besedah, vpeljana še »črna« praksa pri splošnem zdravljenju, kar bi dodatno povečalo izgubo trebanjskega zdravstvenega doma.

V Eurotransu ponarejen dokument

Obstaja utemeljen sum

RIBNICA — Na ponedeljkovi seji delavskega sveta Eurotransa Ribnica je bila najživa razprava o njihovih »rabokupih« ter o tem, če bo slo podjetje v sanacijo ali stečaj. O slednjem ne bodo odločali v Eurotransu, ampak v Ljubljanski banki, ki je glavni Eurotransov upnik.

O »rabokupih« pa so ugotovili še novo nepravilnost. Sklep, na osnovi katerega je Eurotrans vpisal v sodni register novo dejavnost »zakup osnovnih sredstev (leasing)«, je ponarejen. Ta sklep se sklicuje na sejo delavskega sveta Eurotransa 14. septembra 1990, v zapisniku s te seje pa tega sklepa ni. Postregli so tudi z dokazili, da je ta dokument res ponarejen. Zato so sklenili, da je treba takoj razveljaviti »rabokupne« pogodbe, s katerimi so bivši trije vodilni Eurotransa — ki so gotovo morali vedeti, da takega sklepa delavski svet ni sprejel — najeli vozila, z ostalimi »rabokupci« pa pogodbe obnoviti. Takojšnjo izvedbo tega sklepa so naložili v.d. direktorja Zlatu Zaletku.

Nekateri so sicer menili, da po predpisih uradno ni dokazano, da delavski svet spornega sklepa ni sprejel, in da torej obstaja le utemeljen sum, dokler sodišče ne odloči drugače. Bili pa so še razni drugi pomisleki. Nasprotno mnenje, ki je prevladalo, pa je bilo, da spornega sklepa sploh ni v zapisniku omenjene seje, da torej ni veljaven in da je treba zahtevati njegovo ničnost oz. izbris nove dejavnosti podjetja iz sodnega registra. Veliko je bilo govora o tem, da bodo sodni mlini premelevali vse to najmanj leto dni, do takrat pa da Eurotrans ne bo dobil vozil nazaj. Spet drugi pa so se čudili taki pravici, ko nekdo v enem mesecu lahko ponaredi dokumente in po lizing sistemu da v najem njihova vozila, za doseg prave pa je treba tako dolgo čakati, in da se lahko zgodi, da bodo zamujeni vsi roki, ko bi bil Eurotrans še upravičen dobiti svoja vozila nazaj. V razpravi je bilo izraženo še več hudih misli in celo obtožb na račun vseh, ki tako poslovanje omogočajo in v primerih očitnih nepravilnosti in kriminala ne ukrepajo hitreje.

J. PRIMC

• Vse velike reči so naredili majhni narodi. (Disraeli)

• Za nasvet ne sprašujte starih ljudi, marveč tiste, ki so trpeli. (Ukrajinski pregovor)

• Jugoslovanska federacija razpada zato, ker v dnu svojega srca Srbi niso sposobni doumeti, kaj je nacionalna enakopravnost. (B. M. Zupancič)

Kolikšna bo proračunska luknja?

Bo do konca leta trebanjski občinski proračun za 58 milijonov »prekratek«? — Posojilo za okrog 15 milijonov dinarjev? — Zaenkrat ne bo stavke

TREBNJE — Osnova za trebanjski občinski proračun, ki znaša 135,7 milijona dinarjev, je seveda republiški integralni proračun, ki tudi Trebnjem povzroča obilo težav. Poročali smo že, da se občinski možje jezijo, ker so jim na republiki odrezali tako tenek kos proračunske pogače, saj pride v Trebnjem le 7.000 din proračunskega denarja na prebivalca, v ljubljanski občini pa denimo 12.000 din.

Po besedah podpredsednice trebanjske vlade Majde Ivanov so v republiki napačno izračunali tudi finančno izravnavo proračuna. Zahtevali so popravek, to je še dodatnih 17 milijonov dinarjev, ki so jim jih na republiki obljubili, toda o tem nimajo iz Ljubljane še nič pisanega. Omeniti velja, da je

KOMISIJA Z DOLGIM NASLOVOM

TREBNJE — Predsednik komisije »z dolgim naslovom« Marjan Dolensček, če povzamemo njegovo terminologijo, je predlagal, da bi skupščini poročal o delu te komisije, ki raziskuje žrtve medvojnih pobojev in po vojnih pravno dvomljivih procesov. O tem bo Dolensček pripravil pisno poročilo. Je pa odbornik Dolensček predlagal, naj bi poslej v sejni dvorani občinske skupščine visela nova slovenska zastava, da bi najvišji občinski oblastni organ razpravljal v bolj slovesnem vzdušju in mu ne bi bilo zardevati pred televizijo in drugimi mediji.

realna realizacija trebanjskega občinskega proračuna v prvih letošnjih osmih mesecih komaj 40-odstotna! Da pa bi ohranili stvarno vrednost proračuna, bi ob 12-odstotni mesečni inflaciji morali do konca leta dodatno povečati obseg proračuna za približno 58 milijonov dinarjev! Župan Ciril Pungartnik opozarja, da manjka za pokrije nalog 15 do 16 milijonov dinarjev in da realno razpolagajo komaj s tretjino lanskih sredstev. Zvoljo te negotovosti so odborniki občinske skupščine sklenili, da za pokrite proračunske primanjkljaje v primeru nezadostnega rebalansa skupščina dovoljuje najetje posojila do višine 10 odst. vrednosti proračuna.

Odbornik Alojz Metelko je predlagal, naj izvršni svet do prihodnje seje skupščine pripravi celovito poročilo o tem, kako, koliko in komu so razdelili 1,8 milijona dinarjev za razvoj drobne gospodarstva. Zavzel se je, da bi 7,2 milijona dinarjev, ki jih je trebanjska občina dobila z republike kot pomoč za odpravo posledic ujme s točo v Miren-

Metanje delavcev na cesto ni izhod

Skupščinska razprava o gospodarjenju v občini Črnomelj — Bo postala Bela krajina vojna krajina? — Črnomaljske plače šepajo za republiškimi poprečjem

ČRNOMELJ — Delegati črnomaljske skupščine so precej pozno, šele na ponovljeni 13. skupni seji vseh zborov prejšnji četrtek, obravnavali in sprejeli informacijo o poslovanju gospodarstva v prvem letošnjem polletju. Ta zaostanek so iz razumljivih vzrokov — saj je znano, kako hitro se razmere v gospodarstvu dandanes spreminjajo — tudi kritizirali, nekaj dni zaostanka pa so morali sprejeti tudi na svoj rovaš, kajti gradivo bi lahko obravnavali že na seji, ki je bila sklicana za 30. september, vendar je morala biti zaradi nesklepnosti preložena na 3. oktober.

V razpravi, ki se je ob tej točki razvnela potem, ko je dal k gradivu podpredsednik izvršnega sveta in načelnik oddelka za družbeni razvoj Jože Strmec še nekaj spremljajočih komentarjev, je več delegatov kritiziralo gradivo, zlasti zaradi neaktualnosti pa tudi tujega be-

sednjaka in utrujenosti, ki naj bi vela iz njega. Pogrešali so poudarjanje pozitivnih premikov, ki vendarle so, ter zahte-

PREGLED STANOVANJ

RIBNICA — Občinski izvršni svet je imenoval posebno komisijo za pregled vojaških stanovanj. To je potrebno zato, da zaradi vodovodnih, kurilnih in drugih naprav ne bi prišlo pozimi do hudih poškodb napeljav in stanovanj. Komisija bo predlagala tudi druge razumne rešitve za kar najboljše izkoriščanje teh stanovanj in njihovo varovanje. Po enem izmed predlogov naj bi iz nekaterih stanovanj s centralnim ogrevanjem, kjer je malo stanovalcev, te preselili v druga stanovanja, ki so v mešani lastnini. Marsikateri stanovalec pa se ne želi seliti in bo zadovoljen, če stanovanjskega bloka ne bodo centralno ogrevali in bo kar sam kuril. Komisija bo tudi pregledovala, če ni morda prišlo do nasilnih vstetiv; v tem primeru bodo take stanovalce izselili in zamenjali ključavnice. Podobnih pregledov in hitrejših ukrepov so potrebni tudi drugi vojaški objekti, saj tudi tu grozi nevarnost, da bodo resno poškodovani, če ne bodo v uporabi ali pa ustrezno zavarovani.

Begunci pretežno pri sorodnikih

Če bo potrebno, bodo ustanovili občinski center za begunce — Predvsem s pomočjo Karitas napolnjeno z oblačili in hrano skladišče Centra za socialno delo

RIBNICA — Do minulega tedna je pribežalo v ribniško občino preko 60 beguncev z območja Hrvaške. Alojz Šilc, načelnik štaba Civilne zaštite občine Ribnica, ki usklajuje delo vseh organov in organizacij, ki pomagajo beguncem, je povedal, da so bili med begunci tudi nekateri, ki po najnovejših merilih ne sodijo mednje, se pravi taki z območij Hrvaške, kjer ne potekajo boji (Zagreb z okolico, Zadar itd.), ali pa otroci niso do 14 let stari, matere z otroki, starimi do 10 let, otroci brez staršev do 18 let, moški nad 65, in ženske nad 60. letom starosti. Nekateri izmed beguncev so se že vrnili domov.

V občini so oblikovali skupino za sprejem beguncev. Na nedavnem sestanku te skupine so sklenili, da bodo pomagali vsem pomoči potrebnim, ne glede na narodnost, vero itd., pa tudi tistim, ki nimajo statusa begunca, a so potrebni pomoči. Sklenili so tudi, da bo občinski center za sprejem beguncev na Travnici, ustanovili pa ga bodo šele, ko bo to potrebno. Doslej namreč begunci žive predvsem pri sorodnikih, nekateri pa celo odklanjajo pomoč in žive na svoje stroške. Bolje bi sicer bilo, če bi

bil tak center v Ribnici, vendar tu ni drugih prostih objektov kot vojaških, teh pa še ne smejo uporabljati.

Veliko delo pri zbiranju pomoči za begunce je opravila Karitas, ki je imela nabiralno akcijo po vaseh, in predvsem njena zasluga je, da je bilo skladišče Centra za socialno delo hitro napolnjeno s oblačili, obutvijo in hrano; nekateri pa so prispevali tudi v denarju.

Alojz Šilc je dodal, da je glavna skrb za begunce prepuščena Rdečemu križu

koročno in dolgoročno obdobje predočil na eni od prihodnjih sej občinske skupščine.

Če nekoliko podrobneje pogledamo rezultate gospodarjenja, potem lahko ugotovimo, da so bili dohodki manjši od odhodkov, zaradi česar je nastalo za 64 milijonov dinarjev izgube, ki je večja od akumulacije, vendar se v primerjavi z lanskim obdobjem manjša. Akumulacija je sicer zelo majhna, znaša 2 milijona 686 tisoč dinarjev, vendar je v porastu.

Vse družbene dejavnosti so v izgubi, proizvodne pa se otepajo s hudimi likvidnostnimi težavami, vendar so blokada le občasne. Najbolj kritično je trenutno v Beltu, kjer napovedujejo 300 odvečnih delavcev. Za 140 od teh se je že našla rešitev iz republiških sredstev. Jasnejše pa so perspektive za delavce Gorenja, zlasti pa semiške Iskre, kjer se je njihovo vztrajanje pri tem, da odvečnih delavcev ne bodo dajali na cesto, temveč bodo zanje poiskali delo znotraj tovarne, do sedaj kar dobro obneslo in bi lahko služilo kot zgled, da ni rešitev v tem, da delavca takoj postavimo pred vrata.

T. JAKŠE

ODREZANA SKLADIŠČA

RIBNICA — Zaradi vojne na Hrvaškem in prisvajanja so od matičnega Inlesa bolj ali manj odrezana njegova skladišča v Srbiji in nekatera na Hrvaškem (Vinkovci, Slavonski Brod, Sibenik) pa tudi drugod po Jugoslaviji. Izjeme so Slavenska Požega in Jurdani pri Opatiji. Tako z večino skladišč Inles nima telefonskih zvez, tudi prometne zveze so prekinjene, prekinjen pa je tudi plačilni promet.

in Centru za socialno delo, pa tudi drugi delujejo vsak na svojem področju.

J. P.

OSAMLJENI DIABETIKI

RIBNICA — Ribniško društvo diabetikov letos ni dobilo nič občinske dotacije, kar pomeni, da nova oblast manj skrbi za človekljubne organizacije, kot je stara, nam je povedal tajnik tega društva Vinko Kersnič. Dodal je, da je šel pred kratkim na občinsko skupščino in v imenu društva zaprosil za 1.500 din oz. za 300 kuvert in znamk, da bi vsak diabetik po opravljenem pregledu dobil po pošti domov svoj zdravstveni kartonček ter obvestilo o stanju bolezni ter o potrebnih zdravilih. Ambulanta namreč denarja za te zadeve nima, občinska skupščina pa tudi ne.

Na cesti je največ mladih

Brezposelnost v trebanjski občini močno narašča

TREBNJE — Krizni časi seveda niso prizanesli niti trebanjski občini, to pa se vse bolj pozna pri naraščanju brezposelnosti in s tem tudi pri povečanju števila upravičencev do denarnega nadomestila in denarne pomoči. Ob koncu julija je bilo pri zavodu za zaposlovanje prijavljeno že 373 iskalcev zaposlitve, od tega 196 žensk.

V letošnjih sedmih mesecih je bilo brezposelnih sicer za dobro polovico več kot lani v tem času, tem Trebnjem pa je morda lahko v majhno tolažbo podatek, da je v dolenski regiji rast brezposelnosti še hitrejša (71,3 odst.) Med 373 brezposelnimi Trebnjci je bilo kar 207 mlajših od 26 let, težje zaposljivih pa je bilo 54. Med iskalci zaposlitve so bili najpogostejši pomožni delavci, obdelovalci lesa, vozniki motornih vozil, šivilje, tekstilji, avtomehaniki, prodajalci, kuharji, ekonomski in zdravstveni tehniki.

Največje težave so z zaposlovanjem invalidov, saj so postopki za njihovo usposobitev za delo dolgotrajni in ne zagotavljajo stvarne možnosti zaposlitve. Zato so ob vse hujši brezposelnosti invalidi še bolj potisnjeni na obrobje te družbe.

»Decembra lani smo poslali 65 organizacijam v občini obrazec o

Anka Ostanek

uresničevanju zaposlovanja v letu 1990 in načrtu zaposlovanja v letu 1991. Obrazec je vrnilo 40 organizacij, v katerih je zaposleno 86,4 odst. vseh zaposlenih v občini. Bistveno znižanje zaposlenih so načrtovali v Tesnilih, GG — tok Gozdarstvo Trebnje, v poslovnih enoti LB in v Akropolu. Vseh dodatnih zaposlitev zaradi širitve proizvodnje pa naj bi bilo 44, »navaja strokovna sodelavka v trebanjski občinski upravi Anka Ostanek.

P. P.

Akademski slikar Alojz Konec in kustos Dolenjske galerije Jožef Matijević, ki je sodeloval pri postavitvi razstave v Galeriji Krško.

Zrenje s priprtimi očmi

Akademski slikar Alojz Konec iz Sevnice razstavlja

KRŠKO — V Galeriji Krško na Valvasorjevem nabrežju je Valvasorjeva knjižnica 4. oktobra pripravila otvoritev druge letošnje razstave v teh prostorih, in sicer se je predstavil akademski slikar Alojz Konec s ciklom oljnih slik Clin d'oeil. Otvoritveni večer, ki je potekal pred številnim občinstvom, je popestril Silvester Mihelčič, ki je na elektronsko harmoniko zaigral nekaj priredb in variacij na prekmurske in belokranjske ljudske pesmi in ples. V mali koncert je vključil tudi dve svoji skladbi, vmes pa je Mojca Molan zrecitala nekaj Župančičevih pesmi. Slikarja in njegovo delo je predstavil kustos Dolenjskega muzeja Jožef Matijević.

S krško razstavo Alojz Konec zaokrožuje svoj slikarski projekt, ki ga je začel s serijo doslej šestih razstav v različnih slovenskih krajih. Kot je povedal za Dolenjski list, bo decembra projekt Evalvirana funkcionalna slika zaključil s pregledno razstavo v Novem mestu.

»Prva razstava Tihotitja je bila v Črnomlju, v Zagorju sem razstavil

Slike zelenega, v Rogaški Mizezi, junija in julija sem imel dve razstavi krajskih slik v Izoli. Cikel slik, ki jih razstavljam v Krškem, sem imenoval Clin d'oeil, s čimer označujem eno od faz v svojem slikanju. Pojem pomeni opazovati s priprtimi očmi; ko primežnik in odmisliš vse finese, vidiš celoto kot fenomen. Krška razstava je tako kot vse moje letošnje razstave nekaj posebnega, saj je bila vsaka drugačna, vsaka postavitev nekaj svojega. Razstavljene slike so nastale v glavnem lani in letos, večina jih je tokrat prvič razstavljena,« je povedal slikar.

Po Jožefu Matijeviću je za Konce kot slikarja značilno, da s teoretičnimi ekskurzi v svet umetnosti poskuša odgovoriti na nekatera ključna vprašanja o njeni vlogi in pomenu v današnjem času in prostoru. Z lastno izvirno metodologijo si nato postavlja izhodišča za urešničevanje svoje likovne prakse, ki je v Krškem prikazane s ciklom Clin d'oeil.

M. MARKELJ

Medle in Kotar nagrajena v Piranu

Uspešen debi J. Medle

PIRAN — Na 26. mednarodnem slikarskem ektemporu, ki ga je organiziral Medobčinski zavod za likovno dejavnost Obalne galerije in je potekal prejšnji teden v Piranu, je ustvarjalo 130 umetnikov iz Italije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Mednarodna strokovna žirija je iz množine stvaritev uvrstila v ožji izbor za nagrade 50 del, ki so jih v nedeljo tudi razstavili v Obalni galeriji. Med nagrajenimi in razstavljenimi deli sta tudi likovni stvaritvi Jožica Medle iz Šentjerneja in Jožeta Kotarja iz Novega mesta. Slovensna otvoritev razstave ter podeli-

Jožica Medle

tev nagrad in diplom je bila minulo nedeljo zvečer.

»Nisem šla po nagrado in je nisem pričakovala,« je dan po prejemu nagrade povedala Jožica Medle, ki je tokrat prvič sodelovala na prireditvi mednarodnega ranga. »Bilo me je kar malo strah, saj se piranskega ektempora udeležujejo mnogi priznani slikarji. Vendar me je nazadnje le zvalila želja, da bi moja dela dočkala pravo kritično oceno in bi tako vedela, ali sem na dobri poti. Nagrajeno delo »Tartini« sem izdelala v podobni tehniki, kot sem jo uporabila pri seriji slik — kolažev na temo glasbe. Nekaj teh slik sem letos razstavila v prostorih restavracije Domen v Kronovem. Dobre ocene in seveda nagrada v Piranu so mi pomembna spodbuda za nadaljnje delo.«

MiM

Slikarji v steljnkih

Ugodni odmev s 5. semiške slikarske kolonije, ki je trajala od 29. septembra do 5. oktobra

SEMIČ — V soboto zvečer je bila v kletnih prostorih semiškega muzeja s krajšim kulturnim programom, v katerem je sodeloval glasbenik Silvester Mihelčič, odprta razstava 5. semiške slikarske kolonije. Letos se je te, v slovenskem prostoru že dobro uveljavljene prireditve udeležilo rekordno število ustvarjalcev. Kar sedemnajst jih je privabilo toplo belokranjsko jesensko sonce, slikovita pokrajina in prijazni ljudje. Prišli so iz vse Slovenije, največ iz ljubljanskega in mariborskega konca, kolonija pa je letos izjemoma minila brez udeležbe kakega tujca. Zakaj, verjetno ni treba posebej poudarjati.

Za nemoten potek kolonije je poskrbel organizacijski odbor krajevne skupnosti Semič, katerega predsednik je Marko Bandel. »Vsa leta doslej je bila pokrovitelj in sponzor kolonije semiška Iskra. Ker je ta letos sama v težavah, smo poiskali več sponzorjev. Tako nam pomagajo črnomalska občina, Ljubljanska banka, Zavarovalnica Triglav in študentski servis Maribor, seveda pa ne smemo pozabiti Društva slovenskih paraplegikov, ki nam velikodušno nudi tukajšnji dom, v katerem so umetniki nastanjeni. Z materialom nam še vedno pomaga Iskra,« je povedal Bandel.

Slikar Aco Lebarič iz Maribora, ki je sodeloval na vseh dosedanjih kolonijah in je pravzaprav tudi njen pobudnik, je z vdušjem na letošnji koloniji zelo zadovoljen. Pravi, da so se gostitelji še bolj potrudili kot prejšnja leta. Seveda so svoje dodali tudi prijazni Belokranjci in lepo vreme. K sproščnemu vdušju po njegovem mnenju veliko prispeva tudi to, da udeleženci slikajo z veseljem, brez obveznega programa.

Acov štajerski rojak Niko Ribič iz Maribora, ki je letos prvič v Semiču, je

prav tako navdušen. Njegovo realistično slikarsko oko so pritegnili zlasti številni belokranjski starožitni detajli. Strokovni vodja kolonije, slikar Ja-

Realist Niko Ribič je našel v arhaičnih belokranjskih okoljih obilo zanimivih motivov za svoje slike. (Foto: T. Jakše)

nez Knez, ki tudi že več let spremlja delo kolonije, najde pohvalno besedo za vse. Pravi, da je to ena redkih kolonij, ki dejansko tudi v teh kriznih časih napreduje, za kar gre zahvala tako organizatorjem kot udeležencem.

Pomembno se mu zdi tudi to, da se bodo dela iz kolonije predstavila na razstavi tudi v slovenski prestolnici.

T. JAKŠE

VEČER S ŠALIJEV

TREBNJE — 17. oktobra ob 18. uri bo v avli tukajšnje stare osnovne šole literarni večer, posvečen jubileju Severina Šalija. Nastopili bodo Milena Režun, Srečo Špič in Lado Jakša, ki bodo predstavili najnovejši zbirki Severina Šalija in Franceta Režuna. Literarni večer organizira Zveza kulturnih organizacij Trebnje.

DANES PREDSTAVITEV KNJIGE

RIBNICA — Danes, 10. oktobra, bo ob 17. uri v Miklovi hiši predstavitev knjige »Podobe Gallusovega časa«, katere avtor je zgodovinar Jure Mikuž. V knjigi so predstavljene stenske slikarje iz 15. in 16. stoletja.

MiM

Minister pa tako...

DOLENJSKE TOPLICE — Kaj se dogaja s slovenskim šolstvom, se dandanes sprašujejo mnogi, ki kar ne morejo razumeti, da so začeli stavkati tako učitelji kot dijaki. Učitelji so ta čas pravzaprav edini, ki se poslužujejo tega klasičnega orožja delavcev za uveljavitev svojih zahtev. Kaj je s šolstvom, da menda nekaj tisoč mladih s končano srednjo šolo ne ve, kam bi, ker so se to jesen namesto v univerzitetnih predavalnicah znašli na cesti? To sta le dva izmed vrtincev na dviljih vodah, po katerih pluje slovenska barka. Brzic, vrtincev in slapov je še precej, predno se bodo tokovi umirili v mirnem jezeru.

Zaradi vroče problematike, kar trenutno šolstvo nedvomno je, je razumljivo, da je bil Mali salon v Zdravilišču Dolenjske Toplice prejšnji tork poln. Tisti večer je namreč prišel na pogovor slovenski minister za šolstvo in šport dr. Peter Vencelj. Pogovor z njim je vodil novomeški župan Marjan Dvornik, na koncu pa so se z vprašanji vključili v pogovor tudi nekateri poslušalci. Prireditelj večera je bil Občinski odbor Mladih krščanskih demokratov Novo mesto, za kulturni program pa so poskrbeli učenci tamkajšnje osnovne šole.

UČITELJSKE STAVKE IN PLAČE

Beseda je po uvodnih mislih o Šlomšku, katerega pomen in zgodovinska dejanja na novo odkrivamo hkrati z njegovimi spomeniki, kar tako načela vročo tematiko — stavke učiteljev. Minister Vencelj je stavke pojasnil s poročnimi krči novega sindikalnega gibanja pri nas, ki se še ni povsem odrgalo od starega pojmovanja sindikata. Menil je, da sindikat ni strokovno usposobljen za reševanje problemov v šolstvu, lahko pa seveda pomaga pri reševanju nekaterih problemov učiteljev ter se tako vključuje v skupna prizadevanja za vzpostavitev čim bolj kvalitetne šole, ki je zasnovana tudi na kvalitetnem učitelju.

Stavke učiteljev imajo dva razloga: eden so učiteljske plače, ki kljub drugičnim dogovorom ne presegajo ostajajo za plačami v gospodarstvu in upravičeno izzivajo odpor učiteljev,

drugo pa so problemi znotraj šolskih kolektivov, ki prek stavk na neustrezen in nesprejemljiv način iščejo zunanjih rešitev.

Učiteljske plače so problem, ki ima kar bogato ozadje. Kar v naši skupnosti ustvarimo, bi morali deliti na pošten način. Pri nas pa ves čas dajemo prednost gospodarstvu. Dogačalo se je, da smo prikrajšali družbene dejavnosti in denar dodelili gospodarstvu, tam pa so ga namesto v izboljšanje proizvodnje in povečanje akumulacije prelili v osebne dohodke. Družbene dejavnosti v plačah zaostajajo za 50 indeksnih točk, kar seveda pomeni zlom teh dejavnosti. Največje je zaostajanje v zdravstvu, takoj za njim je šolstvo. »Tako se v družbi z družbenimi dejavnostmi ne dela!« je približal minister.

ŠOLNINA KOT SPODBUDA

Problem je sploh v razdelitvi družbene pogače. Ko razmišljamo o bodočem šolstvu, se bo treba odločiti, koliko bremena bo odpadlo na družbo in koliko na posameznika. Po ministrovem mnenju bi moralo biti osnovno izobraževanje res brezplač-

Novomeški župan Marjan Dvornik in minister dr. Peter Vencelj med pogovorom v Dolenjskih Toplicah. (Foto: MiM)

no vključno z učbeniki, ekskurzijami in podobnim, ko pa šolanje preide v izobraževanje za poklic, ne glede na to, koliko časa traja, bi učenec moral prispevati šolnino. Če bomo šli v plačevanje šolnine, bo treba učencem in njihovim staršem ponuditi v pomoč primeren študijski sistem in sistem kreditiranja, ki naj bi med drugim spodbujala učenca k čim boljšemu uspehu. Oprostitev vračanja kredita

M. MARKELJ

ali štipendije za odličen uspeh pri šolanju bi, denimo, gotovo deloval spodbudno.

Zaključni izpiti, ki so dijake pogonili na ulice slovenskih mest, so tudi našli svoje mesto v pogovoru. Minister Vencelj je dejal, da razume dijake in njihov protest, opozoril pa je, da so bili dijaki zmanipulirani in žrtve drugih interesov. Za zaključne izpite se je vedelo in vse razburjenje je bilo odveč. To pomlad bodo na vseh slovenskih srednjih šolah. Kako bo z maturo, pa bomo še videli. Projekt je zahteven, strokovne podlage so podane, pripravljeni so tudi osnutki in predlog pravilnika bo kmalu zunaj. Matura bo primerljiva z mednarodno, vendar ni njen namen kvalificirati naše dijakke za vpis na tuje univerze, marveč izboljšati kvaliteto srednje šole.

VEROUK IN ŠOLA

Vprašanja, povezana z vernostjo, veroukom in poukom o verstvih, niso več predmet šolskih razglabljanj, čutiti pa je še vedno nekaj nestrpnosti pri obravnavanju te problematike pa tudi negotovosti pri iskanju jasnih smeri. Minister Vencelj je poudaril, da je treba tudi v novi šoli dosledno ločevati vernost, ki je stvar osebne odločitve, od vedenja in učenja o samem pojavu vere, ki je lahko del pouka, medtem ko verouk to ne more biti. Brez poznavanja denimo osnov krščanstva ne moremo razumeti evropskega kulturnega prostora in še marsičesa drugega ne. Razumevanje je ne nazadnje pomembno tudi za višjo kakovost naših medsebojnih odnosov, ki so žal še obremenjeni s starim pojmovanjem vernosti kot nečesa negativnega, nazadnjaškega, vernikov pa kot neke vrste pohabljenih ljudi.

Potem so se dotaknili tudi vprašanja Teološke fakultete, kar je v načelu rešeno s priznanjem javnosti te ustanove, in načeli nekaj splošnih vprašanj, kaj je sploh bistvo šole, pri čemer so zadelo ob zanimivo čer, ki lahko ogrozi slovensko šolstvo. Ugotovili so namreč, da je dobra šola draga zadeva, kako je z gmošnim stanjem v Sloveniji, pa vsi ne samo vemo, temveč tudi vsak dan krepko občutimo. Dotaknili so se tudi vprašanja domoznanstva, predmetnikov, delovanja zavodov za šolstvo, ki so jim sodelujoči v pogovoru marsikaj očitali, vprašanja pouka srbohrvaščine, mesta tehnične kulture v šoli pa tudi športa, saj je dr. Vencelj tudi minister za šport, je pa le prevladovalo šolstvo.

Sremič kot slikarsko kraljestvo

Kolonija v gostišču Tri lučke — Prijateljski večer ob zvokih citer — Slikarji »spravljajo« pokrajino — Sliki že priznavamo tako vrednost?

KRŠKO — V razkošju sremičkih gričev je potekala od 2. do 5. oktobra slikarska kolonija »Sremič 91«, doslej druga po vrsti. Streho nad glavo je petim udeležencem kolonije nudilo gostišče »Tri lučke« na Sremiču. Akademski slikarji Dušan Filipčič iz Kostanjevice, Velenčan Anton Herman, Dušan Lipovec iz Kamnika, Ignac Meden iz Murske Sobote in Vojko Pogačar, v Mariboru udomljeni Krčan, so iskali v teh dneh spodbud za svoj tokratni umetniški nastop še drugje v Posavju.

Eno podobo kolonije izražajo kosi platna, ki so jim na »Sremiču 91« čopiči nanесли novo vrednost in nov pomen in ki so jih slikarji kot bero tokratnega slikanja pokazali na sobotni prodajni razstavi. Drog podoba ponazarjajo dogodki, kakršni je bil petkov družabni večer, ko je igrala na citre Klavdija Molan. Tega prijateljskega srečanja slikarjev se je udeležil med drugimi Danilo Siter. Če bi to storil po uradni dolžnosti, bi prišel zgolj kot sekretar za družbene dejavnosti v krški občini. Toda prišla ga je, hvala bogu, tudi želja pokramljati o smislu bivanja in o človekovih notranjih vzgibih in nesoglasjih, ki pehajo slikarje v kraljestvo barvanja, katerega del je tudi Sremič 91.

Petkov večer je bil priložnost za oce-

ne smisla sremiške kolonije. Peter Markovič, direktor gostinstva v krški firmi Mercator—Sremič in eden glavnih organizatorjev kolonije, jo je izkoristil s temi besedami: »Pokrajina izginja. Toda če je upodobljena na platnu, nekako ostane in mi jo želimo ohraniti. Kolonija v tem okolju pomeni tudi višjo obliko turistične ponudbe, dodatek h klasični gostinski storitvi, ki jo pričakujejo obiskovalci lokala.« Za slikarsko kolonijo, katere prvi in pravi pobudnik je kostanjevski akademski slikar Jože Marinč, so tudi letos pokazali veliko razumeva-

nja številni pokrovitelji. Tako so ravnali kljub slabim časom. Po Markoviču, ki

Peter Markovič

je vesel te geste, je to dokaz, da ljudje v sliki vidijo neko vrednost.

M. LUZAR

KULTURNI BAROMETER

POČASTITEV MIKLOŠIČA — V počastitev 100. obletnice smrti znamenitega jezikoslovca našega rodu Frana Miklošiča je bilo več prireditev. Letošnje zborovanje slovenskih slavistov v Mariboru in Ljutomeru je bilo posvečeno delu tega velikega znanstvenika, pred mariborsko Univerzitetno knjižnico so odkrili njegov spomenik, v Radomerščaku pa so obnovili njegovo rojstno hišo in uredili spomin-sko sobo.

GALLUS II — Jutri se v Cankarjevem domu v Ljubljani začneja dvodnevni zborovodski seminar Jacobus Gallus II — Gallusovo zvočno bogastvo v okviru praznovanja 400.—letnice smrti tega skladatelja našega rodu.

KRALJICA INSTRUMENTOV — Za ljubitelje orgel je bila ta teden edinstvena priložnost, da se naučijo orgelske glasbe. V Cankarjevem domu je od ponedeljka potekalo 1. slovensko tekmovanje

mladih organistov, ki se je zaključilo danes s koncertom nagrajencev in s podelitvijo nagrad.

PLEČNIKOV KELIHI — Razstavo Plečnikovih kelihov, ki so jo odprli v počastitev svetovnega slovenskega kongresa, so v nedeljo zaprli. Razstava se seli na Dunaj in prihodnje leto še v Prago.

KITARE NA RAZSTAVI — Danes so v Edingsovem klubu v Mengšu odprli zanimivo in nenavadno razstavo: Nace Zaletež razstavlja 20 različnih modelov svojih kitar in drugih brenkal, s katerimi se je v svetu uveljavil kot visoko kakovosten izdelovalec teh instrumentov. Naslednje dneve bodo razstavo obogatili nastopi glasbenikov Pengova, Drobeža, Ferleza, Arnola, Rebreka, Smolarja, Uršiča idr.

NOBELOVA NAGRADA — Letošnjo Nobelovo nagrado za literaturo je prejela južnoafriška pisateljica Nadine Gordimer.

pisma in odmevi

Še: Zavajanje ima usodne posledice

Odgovor mag. Ravbarju

Glede na članek gospoda mag. Marjana Ravbarja »Zavajanje ima usodne posledice«, objavljen v DL št. 40 z dne 3. oktobra 1991, se čutim dolžnega, da njemu in drugim pojasnim, da sem svojo izjavo, ki sem jo dal na zasedanju zborov Skupščine občine Novo mesto dne 19. 9. 1991 v zvezi s pobudo g. Ravbarja za proučitev možnosti ekonomskega sprejemljive uporabe vseh vojaških objektov, dal na podlagi določil 9. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS št. 1/91 z dne 25. 6. 1991). V tem členu zakon določa, da Republika Slovenija prevzame v upravljanje vse premočnice in nepremičnine, ki so bile v lasti vojaških objektov, dal na podlagi določil 9. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS št. 1/91 z dne 25. 6. 1991). V tem členu zakon določa, da Republika Slovenija prevzame v upravljanje vse premočnice in nepremičnine, ki so bile v lasti vojaških objektov, dal na podlagi določil 9. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS št. 1/91 z dne 25. 6. 1991).

V nadaljevanju določa, da se prevzem premočnic JLA izvrši postopoma, najkasneje do konca leta 1993, v skladu z odredbami Predsedstva Republike Slovenije o preimenovanju enot JLA v enote Teritorialne obrambe Slovenije.

Republiški upravni organ, pristojen za obrambo, v skladu z zakonom oziroma dogovorom zagotovi, da v skladu z odločitvami Predsedstva Republike Slovenije premočnice iz prejšnjega odstavka, s katerim so do uveljavitve tega zakona upravljali zvezni organi ter poveljstva, enote in zavodi Jugoslovanske ljudske armade.

Menim, da, glede na določila navedenega člena, delegatov nisem zavajal, pa tudi tega namena nisem imel. S tem sem želel delegate opozoriti le na dejstvo, da bo postopek pridobitve teh objektov dolgotrajen.

Toliko v vednost.
MARJAN DVORNIK
predsednik
skupščine občine Novo mesto

PREVEČ STANOVANJ?

RIBNICA — Redke so občine v Sloveniji — če je sploh katera — ki se lahko pohvalijo s presežkom stanovanj. To pa ne velja za Ribnico. V Ribnici bo konec tega oktobra dokončana gradnja v zameno za nekdanjo Oničevo hišo. To bodo pravzaprav kar tri stavbe, v katerih so zakupile poslovne prostore Ljubljanske banke, Služba družbenega knjigovodstva in Zavarovalnica. Tu so še tri stanovanja, ki jih je kupila občinska skupščina, a jih bo prodala. Ostalih 11 stanovanj pa je grajenih neto, se pravi brez opreme, in jih je možno odkupiti in uporabiti za pisarne ali druge mirne dejavnosti. Nadalnji štirje apartmaji v velikosti od 18 do 44 kv. m so dokončani in na razpolago za odkup v nanovo pozidani Johanovi hiši. Okoli 40 od skupno preko 80 pa je praznih še vojaških stanovanj, ker se je toliko oficirskih družin preselilo v južne, toplejše kraje.

Za Zahod smo samo drobiž

Zakaj ni odmeva na dobronamerne pobude Slovenije

Slovenski socialisti s svojim pisanjem predsedniku socialistične internacionale dokazujejo, da premalo poznajo evropsko politično stvarnost, v kateri ni prostora za čustvena razmišljanja o pravicah malih narodov in manjšin šir po Evropi. Evropski socialisti z redkimi izjemami niso nobena posebnost. Tudi ti zavzemajo podobna sebična stališča, ki vedno dajejo prednost velikim narodom.

Tipičen primer za tak odnos so številne manjšine v Franciji, Španiji, Avstriji, Italiji in še bi lahko naštevali. Načelna politika do manjšin in do manjših narodov je bolj ali manj povsod enaka: manjšinam in malim narodom priznati le toliko pravic, kot jih ti izsilijo z lastnim bojem. Dvomitilijonski slovenski narod ter 7-milijonski narod sta za bogati Zahod le drobiž, zato ni odločnih korakov Zahoda, ki bi končno ustavili nesmiselno klanje nedolžnih ljudi.

Slovinci in Hrvati nimamo toliko

Pozdravljamo odločitev skupščine

Izjava predsedstva

Javno pozdravljamo in podpiramo odločitev slovenske skupščine, da sprejema predlog zakona o denacionalizaciji. Iskreno nam je žal, da opozicija ob sprejemanju zakona ni bila prisotna na vseh zborih in da ni našla skupnega jezika s pozicijo pri tako pomembnem vprašanju. Ta zakon je namreč priprava k razvoju gospodarstva, rešuje pa tudi moralno vprašanje slovenskega naroda.

Hkrati je treba z vso spoštljivostjo ugotoviti in priznati, da so vse Demosove stranke glasovale tako, kot so v svojih programih zatrjevale. Predvsem gre zahvala liberalni (slovenski obrtniški) stranki in Slovenski kmečki zvezi — ljudski stranki, ki sta nas dosledno podpirali v času najtežjih odločitev. Prav tako gre zahvala slovenskim krščanskim demokratom, ki so nas tudi odločno podprli v naših prizadevanjih.

Zavedamo se, da težko delo pri praktični izvedbi zakona šele prihaja. Vendar nas ohrabljuje optimizem, saj bo s tem zgodovinski madež enoumja končno odstranjen. ZLRP se bo z vsemi močmi še naprej trudilo, da bo izvedba zakona hitra, dosledna, poštena in pravična.

Zakon in njegova izvedba nam namreč na široko odpirata vrata v združeno Evropo. Člani Združenja lastnikov razlaščenega premoženja se iskreno zahvaljujemo vsem napredno mislečim ljudem — poslanecem, predstavnikom skupščine in vlade ter vsem, ki so kakor koli pomagali pri pripravi zakona o denacionalizaciji. S tem dejanjem so vgradili svoj kamen v gospodarsko zgradbo svojega naroda.

PREDSEDSTVO ZLRP

Članek deluje zelo obtožujoče

Pripombe M-KZ Črnomelj k članku »Kmetijska zadruga za zasebne kupčije«

V zadnji številki Dolenjskega lista je bil izražen sum o več kaznivih dejanjih, ki naj bi jih storili nekateri sedanjí in bivši vodilni delavci naše zadruge. Res pisec poudarja, da gre le za sum, medtem ko bo dejansko stanje moralo ugotoviti sodišče, upoštevaje objektivno in subjektivno odgovornost. Vendar je potrebno že sedaj nekatere ugotovitve nekoliko komentirati oz. dopolniti, ker članek deluje zelo obtožujoče in ne upošteva dejanske odgovornosti posameznika.

Iz najbrž zajetnega kupa materiala je bilo pisu težko zbrati in podati popolno sliko stanja, zato se prepletajo dejanja, ki jih je storil posameznik kot občan ali kot odgovorna oseba, navedenih pa je tudi več netočnih podatkov.

V zaključevanju ni upoštevana specifičnost kmetijske kooperantske proizvodnje, ki terja velika vlaganja na daljše obdobje, obračun pa se naredi ob zaključku npr. pitanja ali investicije ob sočasnem medsebojnem zaupanju. Kreditna sposobnost kmeta kooperanta se ocenjuje po vrednosti načrtovane proizvodnje, ne samo v tem primeru, gre tudi v določeno riziko, seveda ob primernem zavarovanju vloženih sredstev.

Nadalje: KZ in HKS sta izvajala nekatere zadeve za druge organe, npr. obračun kreditov, nakazovanje nepovratnih sredstev (tu je npr. obveza na hranilno knjižico), dodeljevanje sredstev za računalništvo šol itd. Članek ustvarja vtis, kot da gre za veliko domačnost v poslovanju, vendar istočasno ugotavlja, da so bila vsa dejanja evidentirana, ovrednotena in tam, kjer niso v skladu z zakoni, tudi opredeljena kot kazniva. Zanimarjeto je dejstvo, da je

bila omenjena delavka delavka s posebnimi odgovornostmi, imela je določena pooblastila in njih izkoriščanje ugotavlja sodišče kot kaznivo dejanje, postopek pa teče tudi v KZ.

Slabosti v njenem poslovanju in delu na kmetiji so se pričele predvsem konec leta 1990. Takoj po prvih ugotovitvah je vodstvo zadruge odločno ukrepalo.

Delavka Vida Kocjan je bila razrešena kot vodja računovodstva, prenehalo pa ji je tudi delovno razmerje, ne pa odgovornost za storjeno; narejeni so bili popisi vseh dolgov in obračuni ter izvedene terjatve; odpeljali smo živino kooperacijskega pitanja in poračunali stroške; ustavili smo izkoriščanje kreditov in priliv novih, odpovedali najemne pogodbe za zemljišča, vložili tožbe za vrnitev neodplačanih dolgov in tudi tožbo za povzročeno škodo. Del sredstev je že vrnjen, v teku je tudi postopek za ruhez, nekaj tožb pa je še odprtih, zato o dejanskem oškodovanju ne moremo govoriti. Do sedaj se še za noben dinar nismo »obrisali pod nosom«.

Menimo, da bo v uvedenem preiskovalnem oz. sodnem postopku, za katerega želimo, da bi bil hitrejši, upoštevane notranje organizacijske in odgovornostne, obseg obtožb na vodjo HKS ter direktorja KZ bistveno drugačen, kot jih sedaj navaja članek. Želimo, da bi Dolenjski list tudi o zaključku sodnih postopkov informiral bralce in pokazal, kdo in koliko odgovornosti nosi za navedena dejanja, ki so bila storjena. S tem bo dan tudi odgovor na naslov članka, ki na osnovi dejanj posameznika meče slabo luč na celotno zadrugo.

Vodstvo M-KZ Črnomelj

Po Levstikovi poti

Že 5. množični pohod od
Litije do Cateža

LITJA — Kot je že nekaj let običaj, bodo tudi letos v soboto, 5. novembra, torej konec tedna pred Martinovim organizirali množični pohod po Levstikovi poti od Litije do Cateža. Trasa pohoda je znana in dobro označena, pelje pa v glavnem po poti, ki jo je prehodil Levstik in z nje napisal slavniti potopis Potovanje od Litije do Cateža. Odhod bo ob 7. do 9. ure zjutraj v Litiji, osrednja prireditelja pa bo ob 13. uri na Catežu. Vsi pohodniki bodo prejeli spominsko pripomočko, tisti, ki so pot opravili že trikrat, pa še spominsko priznanje. Prevoz od cilja nazaj v Litijo je zagotovljen s posebnimi avtobusi, vozovnico pa bo mogoče kupiti na startu. Organizator bo poskrbel za ustrezno zdravstveno varstvo, za Dnevnik poti, ki ga prejme vsak pohodnik, in za tople napitke na kontrolnih točkah. Prijavnina znaša 40 dinarjev, za organizirane skupine osnovnošolcev pa 20 dinarjev na osebo. Prijave zbira in vse potrebne informacije posreduje Podjetje za turizem in trgovino List, tel. 061—881—269 in 061—882—916.

Napol zasuti vodovodni jarki

Dolenja Podgora lani dobila vodo

Dolenja Podgora in katastralna občina vse do lani ni imela vodovoda. Občinska skupščina občine Črnomelj je sprejela sklep, da v to katastrarno občino napeljejo vodovod iz Jelenje vasi. Krajevna skupnost Stari trg je obvestila občane, da je skupščina občine odobrila gradnjo njihovega vodovoda. Vaščani so zagnano prišli za delo, saj se zavedajo, koliko sušnih mesecev na leto je lahko brez vodovoda.

Na koncu pa se je zataknilo. Vodovodno omrežje gre preko polj in travnikov v vasi. Za izkop trase je bilo po-

»Samo življenje za druge je vredno življenja«

Vabilo na koncert

»Samo življenje za druge je vredno življenja« bo naslov koncerta, ki ga v korist Društva za pomoč duševno prizadetim Novo mesto organizira družinski trio Novina. Koncert bo v četrtek, 17. 10. ob 19. v Domu kulture (kino Krka). Vstopnice po enotni ceni bodo v prodaji na blagajni, lahko pa jih rezervirate tudi po tel. 21-210 (Dom kulture) ali 24-604 (Renata Bačar).

Sredstva, zbrana s koncertom in drugimi dobrodelnimi akcijami, bodo namenjena gradnji Varstveno delovnega centra, ki ga v Novem mestu nujno potrebujemo. V njem bo našlo celodnevno varstvo in delovno usposabljanje oz. zaposlitev (primerno sposobnostim) 70 odraslih duševno prizadetih oseb naše občine. Ti ljudje so sedaj v oskrbi domačih ali pa so razsejani po ustanovah izven naše občine in tako zgubijo stik z domom. Mnogi od staršev, ki so doslej skrbeli za svojega prizadetega otroka, so že stari in onemogli. Tem prizadetim osebam pa je vse življenje potrebna pomoč drugih. Nekateri od njih so tudi nepokretni.

Predlog za gradnjo te potrebne ustanove je že obravnavala skupščina in dala svoje soglasje. Društvo za pomoč duševno prizadetim podpira to odločitev in skuša s koncertom in zbiranjem prostovoljnih prispevkov pospešiti začetek gradnje tega Centra. Zato vabimo občane, da se bodisi udeležijo koncerta ali prispevajo prostovoljna sredstva na žiro račun 52100-678-80737 z oznako: za VDC. Hvaležni bomo tudi organizacijam, ki bodo v korist Varstveno delovnega centra nakazale kakršna koli sredstva.

Društvo za pomoč duševno prizadetim
Novo mesto
(tel.: 24-604)

SLABO UREJENE BANKINE NA MIRNI

TREBNJE — Odbornik Vinko Tomažin je opozoril na neurejene bankine na Mirni oz. cesti, ki vodi v ta kraj, enako pa velja za tisto cesto proti Sentrupertu. Zaradi te malomarnosti je bilo že nekaj nesreč oz. je prišlo do precejšnje škode na motornih vozilih. Tomažin je zanimalo, če je vodstvo trebanjske občine v stikih s pobrateno hrvaško občino Velika Gorica in ali je pripravljeno za sprejem beguncev. Sekretarka sekretariata za ljudsko obrambo Zdenka Krese je pojasnila, da je trenutno 17 beguncev iz Hrvaške v gostini Čugelj, občina pa ima še dodatne zmogljivosti v Sentrupertu in na Lansprežu. Župan Ciril Pungartnik je povedal, da je v reorganizaciji zagrebških občin obratniška občina Velika Gorica ukinjena. Predsednik obrtnega združenja Nace Škoda pa je dodal, da so trebanjski obrtniki v stikih z Velikogoričani in so jim že ponudili pomoč.

— Veš, Štef, v bistvu gre pri nas za enak problem kot v Sloveniji: za lastninjenje. Le s to razliko, da se tam še ne streljajo ...

Grde igre po dodeljeni pomoči

Odgovor KO RK Mirna vsem, ki želijo očrtniti delo organizacije (DL 3. okt.)

Narava se je v letošnjem letu z nami Mirnčani res kruto poigrala, toda navi ni moč zameriti, kajti ob takih pri-ložnostih človek spozna, kako nemočen je v boju proti njej. Mogoče pa je zameriti nekaterim Mirnčanom — izjemam, ki so ob podeljevanju finančne pomoči sejali med ljudmi nezaupanje do dela krajevne organizacije Rdečega križa na Mirni. Naj razčistimo na kratko: kdor je mislil, da je pomoči potreben, pa je ni dobil, bi se moral prigrasiti krajevni organizaciji, zavistnežem pa pomoči ni. Odbor krajevne organizacije Rdečega križa ne trdi, da pri dodeljevanju denarne pomoči ni zagrešil nikakršne napake, kajti težko je bilo izmed mnogih krajanov potrebnih pomoči izbrati najpotrebnejše. Na osnovi katerih dejstev smo dodeljevali pomoči? Na podlagi seznama, ki smo ga prejeli iz občinskega centra za socialno delo, po dodatne informacije smo se obrnili na župnijska urada na Mirni in v Sentrupertu; predloge pa smo posredovali tudi odborniki s svojih področij ter na osnovi prošnji, ki so jih krajin posredovali osebno, telefonsko ali pisno. Kdor želi preverjati naše delo, naj se obrne na odbor Rdečega križa na Mirni.

Spoštovani posamezniki, ki se na vso moč trudite, da bi očrtnili našo organizacijo, ne poznamo vaših namer, toda naši cilji so jasni: pomagati sočloveku pri težavah ne glede na strankarsko ali kakor drugo pripadnost. Rdeči križ je organizacija, ki dela brezplačno, in prav lahko se nam cenjena gospa ali gospod

pridruži, tako porabljen čas bo koristnejše izrabil. Prosim, pridite na vsakoletno srečanje starejših krajanov. Ko boste videli njihovo zadovoljstvo ob srečanju z vrstniki, boste morda začutili, čemu trud naše organizacije. Lahko pa nas ob novoletnem obdarovanju spremljate v domove počitka in bolnišnice. Tam boste šele spoznali, da skromno darilo in stisk roke človeka iz domačega kraja resnično seže do srca. Srečanja so tako ganljiva, da jih tudi zaposleni delavci po teh ustanovah ne pozabijo kar takoj. Kaj pa, če bi se nam pridružili ob novoletni obdaritvi starejših krajanov, starih nad 70 let, in invalidov? No, ne vabimo vas k zbiranju denarnih prispevkov za potrebe Rdečega križa, kajti zvoniti po hišah in delovnih organizacijah ni prav nič prijetno. Tudi zbiranje oblačil ni zanimivo, še posebno ne, kadar divja vojna.

Naša predsednica Pavlina Hrovatova pa pravi, da jo, cenjeni gospod ali gospa, lahko zamenjate pri njenem predsednikovanju. Ampak v tem primeru se boste morali večkrat odreči tu-

Samostojnost dokažimo sebi in svetu

»Pomagaj si sam, pa ti bo bog pomagal!«

Ko sem prvič gnil živino na pašo, me je spremljal starejši brat. Pokazal mi je, do kod lahko gre živina, potem sem se moral znati sam. Sedemletnega me je doletela vojna z vsemi grozotami. Pred nevarnostmi sem samostojno bežal. Po vojni, leta 1956, sem odslužil vojaški rok na nevarni južni meji. Prišel sem domov, se zaposlil in si po nekaj letih varčevanja še vedno težko kupil kolo. Potem sem se odločil, da kljub oviram in težavam odidem v Nemčijo. Kljub začetnim jezikovnim težavam so mi kmalu dovolili opravljati povsem samostojno montažno delo.

Sedaj živim že deset let doma. Še pred leti so mi očitali, da nisem nič prispeval za socializem, pa se za to nisem zmenil. Sedaj živim z mislijo, da nas bodo kmalu priznali. Predlagam, da naše rojake po svetu prepričate, da bodo imeli več zaupanja v naše banke in državo naslop. Tako bomo dobili več denarja kot od tujcev, pa še večni dolžniki in hlapiči ne bomo. Otroke v šoli pa je potrebno naučiti, da bodo ponosni na slovenski jezik. Sami se bomo morali dokazati pred Evropo in svetom, da nas bodo priznali za samostojne.

S. ŽELJKO

Povabilo na srečanje v Rogu

V okviru praznovanja občinskega praznika organizirajo predsedstvo Občinskega odbora ZZZB NOV Novo mesto, Območni odbor Socialistične stranke in Občinska konferenca Stranke demokratične prenove Novo mesto družabno srečanje, ki bo

v soboto, 19. oktobra 1991, ob 11. uri

v prostorih nove restavracije na Bazi 20 v Rogu.

Srečanje bo posvečeno 50-letnici ustanovitve OF, ustanovitvi Novomeške čete in 48-letnici Kočevskega zbor slovenskih odposlancev. Na srečanje vabimo vse aktiviste novomeške okrožja OF, udeležence Kočevskega zbora, skupnosti domicilnih enot NOV novomeške občine, še posebej nosilce partizanske Spomenice 1941, narodne heroje in še živeče borce Novomeške čete kakor tudi ostale borce, svojce, prijatelje, znance in vse ljudi dobre volje. Vabimo tudi vodstva in člane drugih političnih strank občine Novo mesto.

Organizirano bo tudi posebni avtobus, ki bo peljal ob 9. uri iz Šentjerneja preko Orehovice in Brusnice, ustavil pri hotelu Kandija in nadaljeval pot do Baze 20.

Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 9.30 izpred hotela Kandija preko Ločne do postajališča na Drski, v Straži in Dolenjskih Toplicah do Baze 20. Vljudno vabljeni!

DOMAČE TRNJE

- Pot v demokracijo marsikje vodi — preko pokopališča.
- Medijska vojna je v bistvu »strateško« poneumljanje naroda.
- Mirovne listine so vse bolj podobne menicam Agrokromerca.
- Pojasnjevanje srbske vlade in vojaškega vrha je podobno lajanju psa v luno.
- Očitno mnogi še vedno mislijo, da je za trden politični sistem dovolj — »trda buča«.

M. BRADAC

SLOVENSKI IN HRVAŠKI NOVINARJI NA OTOČCU — Jelko Kacin, slovenski minister za informiranje, je minuli četrtek na okrogli mizi hrvaškim in slovenskim novinarjem predstavil nov osnutek zakona o obveščanju. Ta med drugim predvideva tudi novinarsko zbornico. Okrogla miza je bila tudi priložnost, da so obsodili vojno na Hrvaškem in ostali zgroženi nad tem, da je ta vojna vzela že 15 novinarjev, 150 pa jih je pri svojem delu imelo resne težave. (Foto: J. Pavlin)

10 LET MERCATORJA — Ob desetem rojstnem dnevu Potrošniškega centra Ločna je bila minuli četrtek večja slovesnost, ki so se je udeležili tudi Miran Goslar, predsednik poslovnega sistema Mercator, poslovni partnerji, jubilarje in kupci. Ob jubileju je Mercator za kupce pripravil vrsto nagrad; zbranje bo ta četrtek pred Potrošniškim centrom v Ločni. Slavje je bilo tudi priložnost, da so jubilejna priznanja prejeli tisti delavci, ki v Mercatorju vztrajajo že 10, 20 in 30 let. Slednji so bili le štirje: Antonija Grubar iz Sentjerneja (na sliki), Vinko Murn z Dvora, Jožica Avsec iz Pogače in Novem mestu in Veronika Košak iz Blagovnice na Glavnem trgu. (Foto: J. P.)

TERMOTEHNIKA JE RES VEČ KOT TRGOVINA — Minuli petek je bil za to podjetje in trgovino ter petnajstčlanski kolektiv, ki ga vodi lastnik Jože Papež, velik dan. Pol leta je trajala prenova starega Bojančevega mlina v Mačkovicu in danes je to objekt, na katerega smo lahko ponosni vsi Dolenjci, kot je na otvoritvi v imenu izvršnega sveta novomeške občine povedal Jože Preskar, eden od poslovnih partnerjev Termotehnike pa je v svojem pozdravnem govoru dodal, da bi si Papež zato zaslužil tudi katero od občinskih priznanj. Na sliki (od desne proti levi): Jože Papež, hčerka, žena in sin ter del osebja. (Foto: J. Pavlin)

Novo mesto kot izziv urbanistom

Izvršni svet je omogočil izdelavo celovite prostorske študije Novega mesta — Gradivo je razstavljeno v hodniku občinske stavbe na Ljubljanski 2

Gre za nestandarden, pomemben prostorski dokument, ki naj bi poleg zagotovitve višjega strokovnega nivoja, pri odločanju o posegih v prostor mesta, večji preglednosti urbanistično-arhitekturnih odločitev ter zadostnosti zakonodajni omogočal tudi bistveno poenostavitev dela strokovnih služb občine v območju mesta. Ljubljansko šolo za arhitekturo, bolj rečeno Katedro za teorijo arhitekture, kjer je bila naloga izdelana pod strokovnim vodstvom prof. dr. Petra Fistr, je k sodelovanju povabila že prejšnja občinska vlada s strokovno službo. Ob zaključku prostorskih analiz mesta smo ugotovili, da obstaja na eni strani potreba po kompleksnejšem prostorskem dokumentu, ki bo hkrati kar najbolj prilagojen delu strokovnih služb občine, na drugi pa so vmesni rezultati do tedaj že opravljenih analiz omogočali oblikovanje ustreznega dokumenta. V praksi uveljavljena oblika prostorsko-urejenosti pogovora je postala še toliko bolj vprašljiva ob problematiziranju celotne veljavne prostorske zakonodaje v Sloveniji in izdelovanju nove.

Očitna potreba in želja po zagotovitvi kvalitetnih prostorskih dokumentov za mesto je vodila tudi novi izvršni svet občine, da je omogočil razširitev osnovnega dokumenta na predlagano obliko.

V znanih družbenoekonomskih pogojih (dokument bo nekajkrat cenejši od podobnih v tujini), ob potrebnih naknadnih razširitev naloge (globalna analiza statusa in izbranih elementov prostora zgodovinskega jedra in središča mesta, analiza razpoložljivih kapacitet mesta...) ter znanih dogodkih v letošnjem poletju se je zaključek naloge nekoliko zavlekel.

Analiza, ki izhaja iz številnih, na novo evidentiranih podatkov s terena ter različnih študij dokumentov in drugih virov (preko 50 osnovnih naslovov) je izpostavila različne probleme, ki se ne tičejo zgolj stroke v širšem smislu, temveč še kako problematizirajo tudi vzvode odločanja o prostoru in upravljanja z njim. Zato so bile posamezne ocene sproti preverjene tudi z družbenim okvirom posameznih obdobij in drugimi vplivi na razvoj.

Analiza poselnega prostora izpostavlja kot izrazito problematično obdobje čas povojnega procesa urbaniza-

cije. Poleg gospodarskih, socioloških in drugih negativnih posledic je prišlo v tem obdobju tudi do popolnega prostorskega razpada Novega mesta. Glavne vzroke za prostorske probleme mesta je mogoče združiti v nekaj problematičnih sklopov.

a) Izjemen vpliv zgolj gospodarsko-političnega bloka na odločanje bolj monopolnih paradih gospodarskih sistemov: največjih industrijskih podjetij, gradbene operative ter vojske. Vsi drugi subjekti družbe vključno s stroko in (neobstoječo) civilno družbo so bili povsem podrejeni tudi v sferi strokovnih odločitev. Popačen mehanizem odločanja je onemogočal tudi razvoj dovolj široke ter kvalitetne baze strokovnjakov in od politike neodvisne stroke, ki bi se ukvarjala predvsem z dejanskimi problemi nasplah.

b) Močna ideološka obremenjenost stroke, ki se danes kaže na različnih ravneh prostora od »strategije« razvoja mesta, na ravni delov mesta, parcel do oblikovanja stavb. Gre za prevlado ideoloških vzorcev funkcionalizma in moderne, ki so bili razširjeni v slovenskem prostoru v urbanizmu in arhitekturi od 30-ih let pa do danes. Ta modus se je iz vrnolno povsem »ujel« z uveljavljajočim se socialističnim sistemom, pri čemer kot negativna komponenta danes najbolj izstopa utopičnost urbanističnih projektov. Prostorski razvoj mesta je (bil) razumljen predvsem kot njegova fizična širitev in je vključeval največ boljše komunalno opremljenost, medtem ko so vsi ostali vidiki od izkoriščanja notranjih rezerv na različnih ravneh, možnosti notranje rasti in prilagajanja preobrazbe novim potrebam, fleksibilnost zgrajenega... razvoj (tipov) stavb in parcel mesta itd., povsem izključeni iz obravnave.

c) Parcialno, neusklajeno obravnavanje prostorskih in razvojno gospodarskih problemov po posameznih strokah oziroma sistemih v prostoru — promet, komunalne naprave, gradnja stanovanj, industrijskih kapacitet, tudi stroge delitve na urbanizem, arhitekturo na kmetijstvo, gozdarstvo, donedavna izolirana obravnava celo ekoloških problemov (je) z vsakim posegom generiralo nove prostorske probleme — reševanje parcialnega je na »globalni

Iz dogajanj v šolstvu

● Maja letos je Stokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje sprejel 91 prenovljenih programov za srednje strokovne šole. Gimnazijski program je bil sprejet že junija 1990. Za štiriletnje programe srednjih strokovnih šol so opredeljene tudi zahteve za maturo. Novost predstavljajo tudi izbirni predmeti in vsebine. V triletnih programih pa je več praktičnega pouka. Šole in strokovne službe imajo pri uvajanju in izvajanju teh prenovljenih programov zelo odgovorne naloge.

● Za vse vrste naših šolskih zavodov oziroma za vzgojitelje, učitelje, ravnatelje in strokovne delavce je bilo od konca avgusta do začetka oktobra organiziranih in izvedenih 28 strokovnih aktivov, seminarjev, pedagoških delavnic in strokovnih posvetov. To delo bo potekalo vse šolsko leto, operativno pa je študijski program dorečen do konca kolledarskega leta. Izvajajo ga zavodi za šolstvo in šport, kadrovske šole in druge strokovne institucije. Ob tem je zelo pomembno tudi permanentno samozobraževanje.

● Eksterno preverjanje znanja se bo že ob koncu tega šolskega leta začelo za osmošolce v osnovni šoli, v srednjih šolah pa čez štiri leta z maturo. Zaključni izpiti pa bodo izpeljani v skladu z zahtevami programov.

● Katalogi znanj (standardi znanj) so za nekatere predmete že izdelani, za druge pa so v intenzivni izdelavi. Pripravljajo se tudi analize zaključnih izpiti v srednjih šolah in preizkusov znanj, ki so jih osnovnošolci opravliali pred vpisom v srednje šole.

● O tem, kaj se pozitivnega oziroma inovativnega dogaja pri vzgojno-izobraževalnem delu v naših osnovnih šolah, bo organizacijska enota Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport Novo mesto skupaj s šolami oziroma učitelji v marcu 1992 pripravila predstavitev dosežkov v praksi s teoretičnimi osvetlitvami. Namen tega organizacijske in vsebinske zahtevnega projekta je, da se o tem seznanijo strokovna javnost, starši in drugi zainteresirani.

● V drugi polovici septembra so šole prejele priporočila Zavoda za šolstvo in šport za vključevanje učencev pribežnikov iz Republike Hrvaške v vzgojno-izobraževalni proces v Republiki Sloveniji. V osnovnih šolah Dolenjske in Posavja je takih otrok najmanj 30 v osnovnih šolah in 3 v srednjih šolah, prav gotovo pa se je število otrok pribežnikov v zadnjem času še povečalo. Precej otrok iz Hrvaške je tudi v vrtcih.

● Včera (9. 10.) je bil v Novem mestu seminar o načrtovanju, organizaciji in

izvajanju obveznih izbirnih vsebin, ki so sestavni del srednješolskih programov. Organiziral ga je Zavod za šolstvo in šport za srednje šole Dolenjske in Posavja, in sicer v skladu s programom usposabljanja pedagoških delavcev za uvajanje prenovljenih programov v neposredno pedagoško prakso.

● Danes (10. oktobra) se je v organizaciji Zavoda za šolstvo in šport oziroma organizacijske enote začel v Novem mestu za ravnatelje osnovnih šol Dolenjske in Posavja dvodnevni seminar. Tematika: vodenje in organiziranje dela. Program izvajata vidna strokovnjaka dr. Mitja Tavčar in dr. Stane Možina.

● Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport (vključno z organizacijskimi enotami) opravlja po letnem delovnem načrtu naloge, ki so v njegovi pristojnosti, kot razvojno-pedagoška služba. Vsi pedagoški svetovalci in drugi strokovni delavci so vključeni v naloge sektorjev, oddelkov in skupin, ki delujejo na Zavodu. Primarno strokovno delo pedagoških svetovalcev je torej v delovnih predmetnih oziroma področnih skupinah, ki za celoten slovenski prostor skrbijo tudi za prenos znanja v prakso in iskanje pobud v njej. Nalog ni malo, zato imajo nekatere prednosti značaj. Predvsem organizacijske enote še opravljajo tudi naloge s področja šolske inšpekcije. Največ zadev iz tega sklopa vprašanj se nanaša na preverjanje, ocenjevanje in napredovanje učencev in dijakov.

Od 1. septembra tega leta je pedagoški svetovalec za matematiko na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in šport oziroma v organizacijski enoti Novo mesto prof. Jože Pavličič iz Črnomlja, absolvent magistrskega študija.

● V tretji številki revije Rast, ki bo prišla do bralcev te dni, so objavljeni tudi trije prispevki s področja šolstva. Mag. Ferdo Rečnik piše o razvoju izobraževanja v Sloveniji, prof. dr. Drago Žagar o razvijanju ustvarjalnosti učencev, prof. Marija Gabrijelič pa o začaranem krogu šolskega neuspeha.

● Strokovno-pedagoško poživitev sta v šole prinesli novi reviji Educa in Didacta. Pedagoška obzorja v Novem mestu so izdala Izbrana poglavja in didaktike. Vsi štirje prispevki v njih posegajo v srž posodabljanja vzgojno-izobraževalnega dela. V slovenskem jeziku je izšla knjiga Williama Glasserja z vabljivim naslovom Dobra šola. Knjiga pomeni izziv za kakovostnejše izobraževanje. Najnovejša knjiga dr. Olge Kunst-Gnamus z naslovom Sporazumevanje med željo, resnico in učinkom »je namenjena vsem, ki se strokovno in praktično ukvarjajo z jezikom, jezikoslovem, pedagogom, psihologom, oblikovalcem javnega mnenja, predvsem pa tudi kritični javnosti, ki si mora v poplavi vsakršnih besedil ustvariti lastna prepričanja in stališča...«

JOŽE ŠKUFCA

Velko S. Rus:

- Včasih so prišepetovalci tudi avtorji družbenih dram.
- Edina armada, v kateri ni činov, je armada brezposelnih.
- Politika je kurba, politiki pa stranke.
- Družbe revnih se morajo ponavadi postavljati s tem, da je človek njihovo največje bogastvo.
- Tisti, ki rušijo spomenike, ponavadi ohranjajo podstavke.
- Najstarejši poklic ne trpi najstarejših.
- Pri legalnem prodajanju ljubezni ne zaostuje, da so samo računski čisti.
- Če nisi po meri, si povsod hitro v zameri.

Vida Barletova

Pretekli teden so se pri Treh farah v Rosalnicah najbližji poslovili od Vide Barletove, ki je v Ljubljani umrla v 85. letu življenja.

Pokojna je bila doma iz znane učiteljske družine in njen oče Konrad Barle je bil dolga leta v Metliki šolski upravitelj in nazadnje okrajni šolski nadzornik. Tudi Vidin brat Niko je bil učitelj, Vida sama pa je po gimnaziji v Novem mestu vrsto let poučevala klavir mlade Metličane. Po vojni se je leta 1949 zaposlila kot računovodkinja v metliški lekarni, kjer je dočakala upokojeve. Zadnja leta je preživela blizu sorodnikov v Ljubljani, ko pa se ji je poslabšalo zdravje, se je preselila v dom upokojenec na Bokalcah, kjer je tudi ugasnila.

Vida Barletova je v domačem mestu sodelovala pri raznih društvih, tako pri Sokolu, turističnem društvu pa folklornem, muzejskem, filatelističnem, društvo knjigovodij in še kje. Domačini pa se je spominjajo zlasti kot vojarinico na številnih nastopih metliških kolašev. Njen živahen temperament, prijazna beseda in veder nasme bodo ljudem, ki so jo poznali, ostali še dolgo v lepem spominu.

— ar

Povabilo za delovno prakso na nemški kmetiji

Mladina, preberi!

V septembru je bila na obisku v Obrijheimu v Nemčiji delegacija kmečkih žena iz Krškega. Z njimi sta bila tudi predsednik Slovenske kmečke zveze — ljudske stranke, podružnice Krško, Branimir Vodopivec in predsednik Slovenske kršćanske stranke Danilo Sitar.

Vsi udeleženci so bili mnenja, da je bil ta obisk od vseh dosedanjih najbolj uspešen. Imeli so pogovore z mestnim županom in tamkajšnjim poslancom za kmetijstvo ter veletrgovcem s sadjem in zelenjavo. Dogovorili so se za prodajo naših jabolk, saj je bila v teh krajih letos poseba in huda suša. Kot je povedal predsednik Vodopivec, so bili na obisku tudi na veliki kmetiji pri kmetu — mojstru. Marsikaj koristnega so videli in slišali, kar pa je za kmečkega človeka najbolj zanimivo, je, da so se dogovorili za prakso naše mladine na takšnih mojstrskih kmetijah. Ti veliki kmetje — mojstri kmetij so pripravljeni vzeti naše ljudi na delovno prakso pod naslednjimi pogoji: da kandidat obvlada vsaj nekaj nemških besed (zaradi sporazumevanja), da se za čas opravljanja prakse prilagodi kot član družine in ne pričakuje velikih zaslužkov, temveč le primerno nagrado. Na to prakso gre lahko vsak, kdor ima uspešno končano osemletko, samo da ima smisel za kmetijstvo in se namerava v njem izpopolnjevati. Če se ta praktikant uveljavi na kmetiji kot dober delavec, mu mojster kmetije priskrbi stipendijo v Nemčiji za šolanje v kmetijstvu.

Ponudba je zanimiva in koristna, zato vabi Slovenska kmečka zveza — LS, podružnica Krško, vse zainteresirane, da se zgledajo na gornji naslov ali na Kmetijsko svetovalno službo, CKŽ 59, Krško, kjer bodo dobili vse podrobnejše informacije. Želja naše stranke je, da bi se odločilo za ponujeno prakso čimveč kmečkih fantov in deklet in s tem prineslo na svoja kmečka gospodarstva nova spoznanja sodobnega kmetovanja.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA — LS podružnica Krško

OBLAČILA IN IGRAČE

BREŽICE — Tukajšnji center za socialno delo je v septembru organiziral na brežiški tržnici prodajo in nakup rabljenih otroških oblačil in igračk. Center bo akcijo nadaljeval vsak drugi petek v mesecu, in sicer od 15. do 17. ure. Center pri tem sodeluje s KOP-om, ki je gostoljubno odstopil tržnico. Center za socialno delo Brežice vabi vse, ki imajo doma dobro ohranjena oblačila in igrače in bi jih želeli prodati, naj pridejo na tržnico.

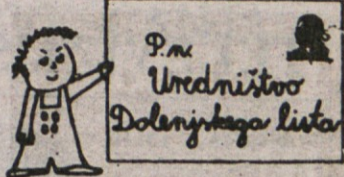
Poprava ni Sizifov posel

»Jezik ni samo slovnica in pravopis, jezik je predvsem misel naroda o samem sebi. Je zavest in samozavest naroda.« Ta misel B. Štiha je moje vodilo pri poučevanju materinega jezika. Hkrati pa me vodi usmeritev, da je temeljna naloga pouka materinščine v osnovni šoli opismenjevanje. Pot k pismenosti pa vodi preko učenčevih pisnih izdelkov ter učiteljevega popraviljanja le-teh. Ob popravljenem pisnem izdelku se pot začne in nadaljuje. Na napake opozorjeni učenec z naslednjim pisnim izdelkom pokaže, kaj si je zapomnil in katerih napak se je znebil. Učitelj to ugotovi, ko pregleda in popravi njegov novi pisni izdelek: narek, pravopisno vajo ali popravilo spisa. Opismenjevanje pa je dolgo, strma in naporna ter se pravzaprav niti na univerzi ne konča, v nobenem primeru pa ni Sizifov posel.

Francoski filozof Albert Camus je v svoji knjigi Mit o Sifizu razložil to starogrško zgodbo. »Ker se je Sifiz preveč zapisal stvaren tega sveta, je moral neprestano valiti skalo navzgor v hrib. Sifiz se je pri tem mučil, vendar je bila ta muka zamen, kajti vselej ga je nekoliko pred ciljem teža skale premagala in se je zvalila nazaj v dolino. Sifiz pa je vsakič začel znova valiti kamen navzgor, dokler ni umrl.« Nesmiselno početje.

Pisanje in popravljanje pisnih izdelkov pa ni nesmisel! Je napor, ki vodi k zaželenemu cilju — večina

MLADI DOPIŠNIK

DRUGAČNE POČITNICE

Počitnice sem preživela drugače kot prejšnje poletje. Zaradi vojne si nisem upala nikamor. Doma sem preživela čudovite tedne in spoznala nove ljudi. Spoznala sem pevko Alenko Pinterič; k nam je prišla z našo prijateljico in ji je bilo pri nas všeč, ker živimo v bizelskem gradu. Odločila se je, da bo pri nas praznovala rojstni dan. Mami je pripravila kozlička in jaz sem ji pri tem pomagala. Ob sedmih se je na dvorišče pripeljal človek na velikem motorju. Snel je čelado in spraševal o gradu. Povedal nam je, da je Zvone Seruga —svetovni popotnik. Ko je zvedel, da bo pri nas Alenka praznovala rojstni dan, je rekel: »Krasno, en žur bi se mi prilegel.« Potem je prispela Alenka s prijatelji in vsi smo bili veseli. Najbolj mi je bila všeč Alenkina pesem »Svinje generalke«. Rajali so do treh zjutraj. Mama je pripravila Zvonetu posteljo v bratovi sobi, on pa je raje spal na senu. Mami je podaril svojo knjigo Drugačne zvezde.

SARLOTA KLAKOČAR
4. r., OŠ Bizelsko

VESELI TOBOGAN

Na naši osnovni šoli so 26. septembra snemali radijsko oddajo Veseli Tobogan. Oddajo je vodil Toni Gašperič, ki nas je s šalami velikokrat spravil v smeh. Nastopajoči so prepevali ob spremljavi ansambla mojstra Bojana Adamiča. Na tej prireditvi nam je bilo zelo prijetno in kar žal nam je bilo, da čas teče tako hitro. Poslovili smo se z upanjem, da nas bo v našem kraju Veseli tobogan še kdaj obiskal.

TANJA PERŠE
KLAVDIJA GIODANI
8. b, OŠ 29. oktobra
Šmarjeta

JE TO NAŠA BODOČNOST?

Vojna! Zbada me pri srcu. Koliko žrtev bo še padlo, koliko solza svojcev bo še preteklo? Ali bo sonce še kdaj sijalo, ali bodo reke še tekle tako veselo in nasmejano? Ali bomo še slišali otroški smeh, ali bosta smeh nadomestila jok in trepet? Vprašanja se ponavljajo, a pravega odgovora na to ne dobim. Ali ga bom sploh kdaj?

TANJA ŠINKOVEC
8. b, OŠ Bršljin
Novo mesto

NAGRADE ZA NAKUP KNJIG

SEVNICA — 3-letni Peter in 6-letna Damjana sta pretekli teden delila srečo kupcem knjig oz. šolskih potrebščin v papirnici sevnškega gostinskega podjetja. 1. nagrada v vrednosti 5.000 din je dobila Marita Perc, NHM 23 Sevnica; 2. nagrado (4.000 din) Jure Planinc, Florjanska 124, Sevnica; 3. nagrado (3.000 din) pa Antonija Korač iz Krmelja 30. Omenjeni trojci in še sedemdeset srečnih nagradencev (ti prejmejo nagrado v vrednosti okrog 1.000 din) so poslali tudi pisna obvestila.

učenec iz dneva v dan izboljšuje svojo pismenost. Torej ta muka ni zaman in ni Sizifov posel!

K temu razmišljanju me je spodbudilo pisanje prof. Mojce Janežič v sobotni prilogi Dela z dne 28. 9. 1991. V prispevku »Ravnatelji napovedujejo odhod« namreč prof. M. Janežič utemeljuje različnost učnih predmetov in oporeka trditvi svetovalca za razvoj osnovne šole, Vladimirja Milekšiča: »... Nobenega dokaza ni, da je z učenjem slovenskega jezika več dela. (...) Tudi argument popraviljanja številnih spisov ne vzdržijo strokovne presoje. (...) Na tisoče učiteljev popravlja na tisoče spisov s tisoč napakami in nezadostno pismenostjo. Ali je treba tem učiteljem dati zdaj še tisoč ur več za ta Sifizov posel, ali pa je bolje izboljšati pouk?«

Trdim, da pri valjenju skale navzgor — pisanju in popravljanju pisnih izdelkov — učenec in učitelj doživljata SMISEL.

»Čprav vsi napor v končni fazi končajo v NESMISLU. Kajti čisto na koncu vse uniči smrt. Tej nesmiselnosti pa naj človek heroično zre iz oči v oči. V tem je človekova veličina.« R. Koncilija.

Pisanje in popravljanje pisnih izdelkov je torej neizogibno, ne samo potrebno delo, in napor JE učenec in učitelju poplačan. Za učitelja pa mora biti tudi plačan.

Ali zna kdo kako drugače izboljšati pouk opismenjevanja?

MARJANA ŠTERN
OŠ Grm Novo mesto

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 10.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.35 - 12.45 in 12.45 - 0.10 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.50	VIDEO STRANI
9.00	MOZAIK PONOVI TEV
	9.00 INDIJANSKE LEGENDE, KANAD. NANIZ. 7/12
	9.25 TOK TOK, KONTAKTNA ODDAJA ZA MLADOSTNIKE
10.15	MOZAIK - SOLSKA TV, PONOVI TEV
	10.15 VELIKANI SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI: BLOK
	10.50 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: PLOŠČICE (6/26)
11.15	MOZAIK PONOVI TEV
	11.15 SLOVENC V ZAMEJSTVU
	11.45 M.J. BIRD: VRTINEC, ANGLEŠKA NADALJEVANKA (5/6)
12.35	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA (DO 13.40)
15.20	VIDEO STRANI
15.30	MOZAIK, PONOVI TEV
	SLOVENC V ZAMEJSTVU
16.00	SOVA, PONOVI TEV
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 1/6
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	MOZAIK, PONOVI TEV
	ALTERNATIVNI VIRI ENERGIJE, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 4/6
17.35	ČETRTEK OB 17.30
18.35	EP VIDEO STRANI
18.40	SPORED ZA OTROKE IN MLADE
	NEVARNI ZALIV, KANADSKA NANIZANKA, 17/20
19.05	RISANKA
19.15	TV OKNO
19.20	DOBRO JE VEDETI
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	EPP
20.05	R. SIMPSON: NANCY WAKE, AVSTRALSKO-ANGLEŠKA NADALJEVANKA (3/4)
20.55	EPP
21.00	TEDNIK
22.00	TV DNEVNIK 3, VREME
22.20	EP VIDEO STRANI
22.25	SOVA

PETEK, 11.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.35 - 11.10 in 12.45 - 1.05 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.50	VIDEO STRANI
9.00	MOZAIK PONOVI TEV
	9.00 KLUB KLOBUK
	10.10 R. SIMPSON: NANCY WAKE, AVSTRALSKO-ANGLEŠKA NADALJEVANKA (2/4)
11.00	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA (DO 13.40)
14.25	VIDEO STRANI
14.35	MOZAIK, PONOVI TEV
	SVET NA ZASLONU
15.05	SOVA, PONOVI TEV
	GREMO NA ZABAVO, ANGLEŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 5/6
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 2/6
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	MOZAIK, PONOVI TEV
	TEDNIK
18.05	EP VIDEO STRANI
18.10	TOK TOK, KONTAKTNA ODDAJA ZA MLADOSTNIKE
19.00	RISANKA
19.15	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	FORUM
20.14	EPP
20.20	ČRN USNEN SUKNJIČ, ANGL. DOKUM. ODDAJA
21.10	EPP
21.15	NIKOLI VEČ, ANGLEŠKA NADALJEVANKA (3/3)
22.05	EPP
22.10	TV DNEVNIK 3, VREME
22.30	EP VIDEO STRANI
22.35	SOVA

SOBOTA, 12.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.10 - 11.50 in 12.45 - 1.20 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.25	VIDEO STRANI
8.35	MOZAIK PONOVI TEV
	8.35 ANGLEŠČINA-FOLLOW ME, 21. LEKCIJA
	9.00 RADOVEDNI TAČEK : SKRINJA
	9.20 LONČEK KUHAJ : PŠENIČNA JUHA
	9.30 ALF, 48. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
	9.55 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
	10.55 II. MEDNARODNI FESTIVAL ZBOROVSKEGA

NAREČNEGA PETJA, 2. ODDAJA

11.40	11.25 FORUM
	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA (DO 13.40)
14.00	VIDEO STRANI
14.10	DRUGA GODBA '91
	HALA DUDACKA MUZIKA (ČEŠKA), 2. ODDAJA
14.40	SKRIVNI VRT, AMERIŠKI FILM
16.20	SOVA, PONOVI TEV
	PRI HUXTABLOVIH, 11. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	SPORTNI DOGODEK
18.25	EP VIDEO STRANI
18.30	V KAJ DRVIMO SKUPAJ Z ZEHLJO?, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 5/6
19.00	RISANKA
19.20	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	UTRIP
20.14	EPP
20.20	ZREBANJE 3X3
20.30	EPP
20.35	KRIŽKRAZ
21.50	SOVA
	NA ZDRAVJE, 33. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
22.15	TV DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.35	EP VIDEO STRANI
22.40	SOVA

NEDELJA, 13.10.91

Program: SLOVENIJA 1

7.50 - 12.45 in 13.25 - 0.40 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.05	VIDEO STRANI
8.15	OTROŠKA MATINEJA
	ZIV ZAV
9.05	OTROŠKA MATINEJA
	NEVARNI ZALIV, KANADSKA NANIZANKA (17/20)
9.35	UMETNOST ZA VSAK DAN, FRANCOSKA DOKUMENTARNA SERIJA, PONOVI TEV (2/5)
10.35	GARFIELD IN PRIJATELJI, PONOVI TEV
11.05	DOMAČI ANSAMBLI: SLOVENSKI MUZIKANTJE
11.35	OBZORJA DUHA
11.55	EP VIDEO STRANI
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA
12.30	POROČILA
12.40	VIDEO STRANI
13.40	TVARIETE, PONOVI TEV
14.40	W. JEDRKEWICZ: ZA TEŽAVE BEDNARSKI, POLJSKA NADALJEVANKA (2/7)
15.30	SOVA, PONOVI TEV
	NA ZDRAVJE, 33. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 3/6
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	ZANDAR IN MARŠOVČKI, FRANCOSKI FILM
18.35	
18.50	RISANKA
19.00	TV MERNIK
19.15	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	ZRCALO TEDNA
20.14	EPP
20.20	ŽELJKO KOZINC-HELLMUT ANDICS: KUGY, 3. ZADNJI DEL TV NADALJEVANKE
21.30	EPP
21.35	ZDRAVO
22.55	TV DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
23.15	EP VIDEO STRANI
23.20	SOVA

PONEDELJEK, 14.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.35 - 10.45 in 12.45 - 1.05 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.50	VIDEO STRANI
9.00	MOZAIK PONOVI TEV
	9.00 E. MAJARON: V ZNAHENJU DVOJČKOV, LUTKOVNA IGRICA (4/12)
	9.20 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ ZAGORJE 84 (MLADINSKI ZBORI POJEJO NARODNE)
	9.50 UTRIP
	10.05 ZRCALO TEDNA
	10.20 TV MERNIK
10.35	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA (DO 13.40)
15.00	VIDEO STRANI
15.10	OBZORJA DUHA, PONOVI TEV
15.30	SOVA, PONOVI TEV
	POLNA HIŠA, AMERIŠKA NANIZANKA, 17/22
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 4/6
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	MOZAIK PONOVI TEV
	ZDRAVO
18.25	EP VIDEO STRANI
18.30	SPORED ZA OTROKE IN MLADE
	18.30 RADOVEDNI TAČEK: ČEBELA

18.50 BEATRIX BEX: ŽABA V ČRNILNIKU

19.05	RISANKA
19.15	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	EPP
20.05	EURIPID: ELEKTRA, DRAMA HTV
21.35	EPP
21.40	OSMI DAN
22.25	TV DNEVNIK 3, VREME
22.45	EP VIDEO STRANI
22.50	S PESMIJO V SRCU
23.25	SOVA

TOREK, 15.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.35 - 12.45 in 12.45 - 0.55 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.50	VIDEO STRANI
9.00	MOZAIK PONOVI TEV
	9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
	9.55 ČETRTEK OB 17.30
	10.55 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 23. LEKCIJA
	11.20 SEDMA STEZA
	11.50 OSMI DAN
12.35	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA
13.40	MOZAIK PONOVI TEV
	13.40 OMIZJE
	14.50 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 23. LEKCIJA
15.15	SOVA, PONOVI TEV
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 5/6
	NEDOTAKLJIVI, 7. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE (ČB)
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	MOZAIK - SOLSKA TV
	17.05 VELIKANI SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI: CHATEAUBRIAND
	17.35 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: SRCE (7/26)
18.00	EP VIDEO STRANI
18.05	SPORED ZA OTROKE IN MLADE
	18.05 LONČEK KUHAJ: POLENTA Z GOBICAMI
	18.20 ALF, 49. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
	18.45 ŽELEZNIŠKA POSTAJA
19.00	RISANKA
19.15	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	EPP
20.05	A. NEWMAN: OBČUTEK KRIVDE, ANGLEŠKA NADALJEVANKA (1/7)
20.55	EPP
21.00	NOVOSTI ZALOŽB
21.10	TUJI SHOW
22.10	TV DNEVNIK 3, VREME
22.30	EP VIDEO STRANI
22.35	SOVA

SREDA, 16.10.91

Program: SLOVENIJA 1

8.35 - 12.35 in 12.45 - 0.05 TELETEKST TV SLOVENIJA

8.50	VIDEO STRANI
9.00	MOZAIK PONOVI TEV
	9.00 ZIV ZAV
	9.50 EURIPID: ELEKTRA, DRAMA HTV
	11.20 A. NEWMAN: OBČUTEK KRIVDE, ANGLEŠKA NADALJEVANKA (1/7)
	12.10 AEROBIKA, 1. ODDAJA
12.25	VIDEO STRANI
13.30	POROČILA (DO 13.40)
15.20	VIDEO STRANI
15.30	SOVA, PONOVI TEV
	SKUPNI RAČUNI, ANGLEŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 6/6
	AFERA LANCASTER-MILLER, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 6/6
16.50	EP VIDEO STRANI
16.55	POSLOVNE INFORMACIJE
17.00	TV DNEVNIK 1
17.05	MOZAIK, PONOVI TEV
	17.05 BOJ ZA OBSTANEK, ANGL. POLJ. ZN. SERIJA
	17.35 DONAČE OBRTI, NIZOZEJSKA IZOBRAŽEVALNA ODDAJA (3/13)
17.45	EP VIDEO STRANI
17.50	SPORED ZA OTROKE IN MLADE
	KLUB KLOBUK, KONTAKTNA ODDAJA
19.00	RISANKA
19.15	TV OKNO
19.24	EPP
19.30	TV DNEVNIK 2
19.55	VREME
19.59	EPP
20.05	FILM TEDNA
	POD NADZOROM TUJCEV, AMERIŠKI FILM
	EPP
21.35	MARLBORO MUSIC SHOW
21.40	TV DNEVNIK 3, VREME
22.10	EP VIDEO STRANI
22.35	SOVA
	ALF, 58. EPIZODA AMERIŠKE NANIZANKE
	DRZNA LUCKY, AMER. NADALJ., 1/6
23.55	VIDEO STRANI

Dolenjski list v očeh bralcev

Enako številko Dolenjskega lista, kot jo zdaj držite v rokah, je prejelo poleg vas še več kot 20.000 stalnih naročnikov, nekaj tisoč bralcev je kupilo Dolenjski list na prodajnih mestih širom Slovenije, poštar pa je pozvonil tudi na vrata številnih domov v zamejstvu in izseljenstvu, kjer bivajo naši ljudje. Bralci Dolenjca so namreč raztreseni po vsem svetu, po časopisu listajo naši ljudje v Ameriki, Avstraliji, Argentini, berejo ga v mnogih evropskih državah, najpogosteje in z največ zvestobe pa seveda v krajih, posejanih po območju širše Dolenjske, kjer je Dolenjski list že 42 let redno tedensko ogledalo dogajanj, žitja in bitja Dolenjcev, Posavcev, Belokranjcev, Kočevcev in Ribničanov.

Novinarska ekipa, ki ga teden za tednom piše skupaj s številnimi zunanji in občasni sodelavci, dobro ve, da so kot »starši« časopisa nekoliko pristranski in da na svoje dete ne gledajo z najstrožjim očesom, vsekakor pa prijazneje kot drugi. Ljubzen včasih zamegli jasen pogled in starši hibi svojih otrok ne vidijo. Prav zaradi tega vsake toliko časa »očetje in mame« papirnatega Dolenjca povprašamo bralce, kaj menijo o Dolenjskem listu, kaj bi v njem spremenili, čemu dali več poudarka, kaj izpustili, skratka, poskušamo zatipati utrip kar najširšega kroga našega bralstva. V ta namen že vrsto let opravljamo anketiranje. Nazadnje smo anketo opravili pred tremi leti, čas je torej dozorel za novo ugotavljanje, še posebej, ker je prišlo v tem času do mnogih sprememb, ki so vplivale in verjetno še bodo na vsebinsko zasnovano časopisa in tudi na potrebe ter želje bralcev.

DOBER ODZIV KLJUB VOJNI

Vprašalnik smo natisnili v »Dolenjcu« in ga poslali med bralce konec letošnjega junija, le nekaj dni pred izbruhom vojne v Sloveniji. Odmev na anketo je bil zato nekoliko slabši, kot je dosedanje povprečje odzivov, kar pa je razumljivo, saj se je v dnevi, ko so se po slovenskih cestah valili tanki »bratske« armade in so po nebu zlovesče krožila bojna letala, ljudem

po glavi motalo vse kaj drugega kot pa odgovarjanje na anketa vprašanja. Kljub temu so se mnogi naši naročniki in bralci izkazali in se odzvali v kar lepem številu — na uredništvo je prispelo 375 izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Odziv je zaostal za anketo izpred treh let, ko smo prejeli rekordno število izpolnjenih vprašalnikov, ostaja pa se v zlati sredini v primerjavi z vsemi izvedenimi anketami. 375 anketirancev predstavlja nekaj manj kot 2 odst. vseh naročnikov, kolikor smo jih imeli na polovici leta.

Največ odgovorov (148 ali 40 odst. vseh) smo dobili iz novomeške občine, najmanj pa iz ribniške, od koder se je oglašil en sam bralec. Glede na število naročnikov je bil odziv, kar je presenetljivo, najboljši iz občin zunaj Dolenjske, saj je iz drugih krajev v anketi sodelovalo skoraj 3 odst. vseh tamkajšnjih naročnikov. Med našimi devetimi občinami je po odzivu glede na število naročnikov na prvem mestu Kočevje (2,25 odst. naročnikov), slede pa mu občine: Črnomelj, Novo mesto, Krško, Trebnje, Sevnica, Metlika, Brežice in na repu Ribnica.

Najbolj marljivi izpolnjevalci anketnih listov so bili tisti s srednjim izobrazbo, ki jih je bilo več kot polovica, medtem ko je bilo višje in visoko izobraženih precej manj, kar je razumljivo in normalno glede na izobrazbeno strukturo prebivalstva. Pogled na starostno sestavo anketirancev pa kaže, da smo imeli najbolj zavzete izpolnjevalce med starejšimi bralci (41 odst.), slede jim tisti od 25. do 50. leta (35 odst.), medtem ko je bilo mladih anketirancev za slabo četrtino. Izobrazbena in starostna sestava anketirancev kaže običajno podobo našega bralstva, zato tudi po zastopanosti vseh teh kategorij bralstva lahko sprejmemo rezultate ankete kot verodostojen odraz našega bralstva.

DOBRO OCENJEN

Slovenija je medijsko razmeroma dobro razvito območje, saj v naši republiki izhaja precejšnje število najrazličnejših časopisov, deluje več televizijskih postaj in oddaja lepo število radijskih postaj. Dolenjski list si med njimi išče svoj življenjski prostor in svoje poslansvo. V anketi smo se pozanimali, kakšno mesto ima domači tednik med siceršnjimi viri informira-

li vprašanje splošne ocene nekako tako, kot da so bralci učitelji, časopis pa šolarček. Bralci so imeli možnost oceniti časopis in še posebej njegovo štirinajstnevno Prilogo z ocenami: slab, dober in odličen. V zadovoljstvo nam je bilo, ko je računalnik prežvečil vložene podatke iz anketnih vprašalnikov in izpisal, da je časopis dobil odlično oceno kar pri 30 odst. anketirancev, 69 odst. mu je dalo oceno dober, zanemarljiv nepolni odstotek pa je bilo tako strogih ocenjevalcev, da so časopisu dali nezadostno. Nekoliko slabše se je odrezala Priloga, ki jo je kot slabo ocenilo 5 odst. anketirancev, kot dobro tri četrtine, kot odlično pa petina anketirancev. Tako redni časopis kot njegova Priloga sta torej dobro prestala ocenjevanje.

»Z OZIROM NA CIFRO MOJEGA ROJSTVA...«

Včasih bralci v četrtek, ko poberejo Dolenjski list iz nabiralnika, med prsti potipajo časopis in ugotavljajo, da je revež v zadnjih časih nekoliko shušal, medtem ko drugi ugotavljajo, da na sicer nekaj manj straneh, kot je izhajal pred leti, vendarle ni nič manj branja. Anketa kaže, da je s sedanjim obsegom časopisa povsem zadovoljna večina naših bralcev, 74,9 odst. jih je namreč odgovorilo, da je obseg pravi, dobri petini (22 odst.) je obseg časopisa premajhen, našlo pa se je tudi za 1 odst. anketirancev, ki se jim zdi obseg prevelik.

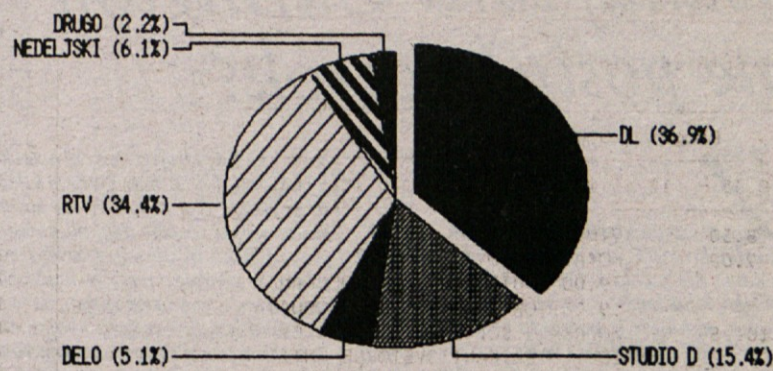
In kako je s fotografijami v časopisu, jih je preveč ali premalo, so premajhne ali prevelike? Anketa kaže, da ste večine zadovoljni s takšno odmero slikovnega dela časopisa, kot jo iz tedna v teden dajemo. Tretjini anketirancev je vseeno, kako velike so fotografije v časopisu, 60 odst. so všeč take kot so, 7 odst. pa bi raje videlo, da bi bile slike v časopisu večje.

Ko smo na nekaj manj straneh vse dražjega in dražjega časopisnega papirja skušali natisniti enak obseg novic in branja, smo železno rezervo poiskali v grafičnih logih in se odločili za nekoliko manjši tisk. Od časa do časa smo predvsem od starejših bralcev dobili opozorila, da težko berejo besedila v manjših črkah. Anketa je pokazala, da ni šlo za osamljene glasove. Niso se vsi, ki težje berejo manjše črke, odpovedali Dolenjskemu listu, kot se je starejši bralec iz Ljubljane, ki poslej časopis le še občasno kupuje, kot je sporočil na robu anketnega lističa, so pa nekateri potarnali. »Težko čakam Dolenjca, a imam že 70 let in ga težko čitam, ker je drobno tiskan«, je pripisal možak iz Dragatuša, upokojenec z Blance pa je pripomnil, da bi mu bilo »z ozirom na cifro mojega rojstva zelo ustreženo, če bi bile črke malo večje«. Med anketnimi lističi smo dobili tudi stran s pripisom: »Prilagajam vam stran Dolenjca, kate-rega pri 70 letih res ne morem prečitati.«

V anketi sicer prehudega nezadovoljstva zaradi velikosti črk ni, 66 odst. bralcem so črke take, kot so zdaj, primerne, vendar 17 odst. vseh anketirancev meni, da so črke premajhne, med starejšimi anketiranci jih je kar 29 odst. Ker vemo, da bodo tudi tisti, ki so zdaj zado-

GLAVNI VIRI OBVEŠČANJA

voljni z velikostjo črk ali jim je vseeno (17 odst. vseh), čez nekaj let morda le nekoliko opešali v ostrovidnosti, smo že začeli del časopisa tiskati v nekaj večjih črkah, poskusili pa bomo vse, kar je branja vrednega ali zahteva nekaj daljši napor oči, natisniti v primerno velikih črkah, da ne bo nihče ob veselje nad branjem.

DOM IN SVET

Sto ljudi — sto čudi, pravi star pregovor. In kar drži, saj opazimo, da bi ljudje imeli radi časopis različno ukrojen, pač po svojih željah in interesih. Koga denimo silno zanima šport, kaj se zanimivega dogaja na kulturnem področju, pa prav nič; kdo drug pa na šport nič ne da, saj ne loči košarke od rokmeta, ga pa zanima, kaj je novega na knjižnem trgu. Kot v dosedanjih anketah smo tudi v tej omogočili anketirancem, da so lahko izbirali in ovrednotili, koliko jih zanimajo novinarski prispevki s posameznih področij.

Rezultati kažejo, da je veliko takih, ki jih zanima vse in preberejo časopis od prve do zadnje strani. »Časopis naj bo tak, kot je. Kar mi ni všeč, ne preberem, verjetno pa prebere kdo drug. Za vsakega je nekaj«, je na anketni listič pripisala bralka iz Dolenjskih Toplic in pokazala razumevanje za različne okuse in interese. Zvečine bralci raje vidijo, da je v časopisu več tistega, kar jih zanima, kar jih ne, pa bi kar odpravili. Da bi lahko sestavili lestvico splošnega zanimanja za posamezna področja, smo anketirancem dali možnost označiti stopnjo zanimanja za prispevke s posameznih področij, in sicer s štirimi stopnjami: nič, malo, srednje, zelo. Pri zbiranju točk za posamezna področja smo dali 3 točke za vsak obkroženi »zelo«, 2 za »srednje«, 1 za »malo«, za »nič« pa smo točko oddali. Kjer anketiranci niso obkrožili nobene od ponujenih stopenj, smo pač pustili nič. Nato smo točke sešteli in dobili lestvico priljubljenosti posameznih področij.

Na prvo mesto so se uvrstili prispevki in novice iz ožjega okolja. Ljudi očito najbolj zanima, kaj se godi doma in v ožjem okolju, dogodki in vesti, ki jih drugi časopisi nimajo ali pa o njih poročajo le na kratko in zelo skopo. Po svojem osnovnem poročanju je Dolenjski list pač lokalni medij in ima v tem tudi svoj razpoznaven obraz med drugimi časopisi, zato je povsem razumljivo, da so prispevki takega značaja med bralci Dolenjca najbolj priljubljeni. Vendar naši ljudje niso zagledani le v lastno dvorišče, pogledajo radi tudi prek domačega plota v beli svet. Če bi ne bili takšni, bi si v anketi ne izbirale na drugo mesto priljubljenosti zanimivosti iz sveta.

Veliko je zanimanje tudi za vse, kar časopis piše o temnejših platih življenja, o umorih, tatvinah, ropih, goljufijah, prometnih nesrečah in o vsem tistem, kar se zbira na strani Pota in stranpota, na kratko pa ji pravimo kar kriminal. Tovrstni prispevki so se po priljubljenosti uvrstili na tretje mesto. Sledi jim sklop prispevkov, ki so namenjeni razvedrilu in branju. Po anketi sodeč, je med našimi bralci kar precej reševalcev križank in ugank, saj je na lestvici ta vrst pred podlistkom, povestmi in zgodbami, ki jih pišejo bralci. Potem so šle na vrsto prispevki, ki obravnavajo gospodarsko tematiko, slede jim prispevki o kmetijstvu, politiki in kulturi.

povsem na repu pa so športni prispevki. Prejšnja leta je bila na repu zanimanja politika, v letošnji lestvici pa je napredovala za dva klina navzgor, kar je nedvomno posledica demokratizacije in pluralizma, ki sta s politike snela suhoparnost. Koga pa zanimajo stvari, za katere se je vse več ali manj sklenilo in odločilo v ozkih krogih vladajoče politične elite, javnosti pa so dali le ogledane kosti.

Če lestvico sestavimo po odločitvah glede na starostno in izobrazbeno sestavo anketirancev, se pokaže, da je priljubljenost posameznih področij le nekoliko drugače razvrščena. Pri mlajših bralcih sta na dnu zanimanja kultura in kmetijstvo, klin nad njima so križanke, celo politika je uvrščena višje, v vrhu pa so zanimivosti iz sveta, sledijo kriminal in prispevki iz domačega okolja. Nad 50 let stari anketiranci pa deminimo kmetijstvo postavljajo na tretje mesto, takoj za prispevki iz domačih in tujih logov, kulturo in šport pa na zadnji mesti. Bralci, stari med 25 in 50 let, na dno lestvice postavljajo politiko in šport, v vrh pa prispevke iz domačega okolja, iz sveta, kriminal, zelo radi rešujejo križanke, takoj zatem pa so jim že pri srcu gospodarski prispevki.

Bralci z nižjo izobrazbo najraje berejo prispevke iz domačega okolja, kriminal, zanimivosti iz sveta, podlistek in zgodbe ter kmetijske prispevke, za šport in križanke pa jim ni. Srednje izobraženi so križanke postavili na tretje mesto, za domačimi in svetovnimi zanimivostmi. Sledi kriminal, podlistek, gospodarstvo, na dnu je tudi zanje šport. Višje in visoko izobraženi anketiranci so razred zase. Na zelo visoko mesto so postavili gospodarske in politične prispevke, takoj za navicami iz domačega okolja. Pri njih imajo visoko mesto tudi prispevki s kulturnega področja, saj jih uvrščajo na 5. klin lestvice takoj za zanimivostmi iz sveta in pred kriminalom. Za šport, križanke in zgodbe pa jim ni kaj dosti, saj so jih uvrstili na dno lestvice.

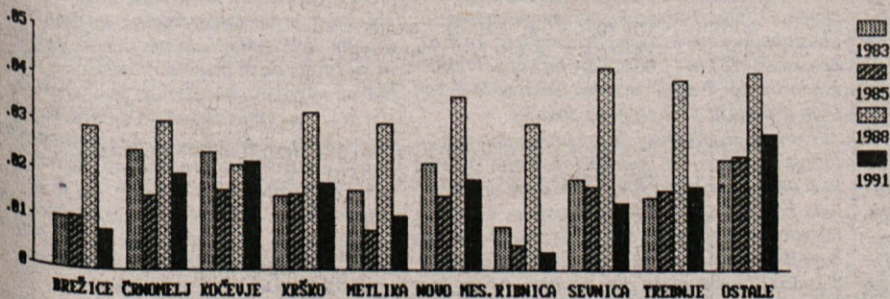
ODPOVED, TEGA PA NE!

Ob vsem tem so anketiranci na lastno pobudo napisali, kaj vse bi še radi videli v časopisu. Nekateri bi svoje vsakotredne odločitve radi usmerjali po ukazu zvezd in si želijo v Dolenjskem listu horoskop, drugi bi radi pregnali kuhinjski dolgčas in si žele kuharske nasvete, tretji nasvete za sadjarjenje in nego okrasnega cvetja, spet drugi pravnikovo in psihologovo svetovanje, tudi taki so, ki bi radi brali, kako je z devizami na črni borzi itd. Največ bralcev bi imelo rado obsežnejši pregled vsakotrednega radijskega in televizijskega sporeda. Kaj se da napraviti v tem pogledu, bo uredniški odbor še pretehtal.

Prav na koncu ankete smo bralce vprašali, kaj bi bilo tisto, kar bi jih morda odvrnilo od Dolenjskega lista. 62 odst. anketirancev je obkrožilo, da se Dolenjskemu listu sploh ne bi odpovedalo. Visoka cena pa je, kot kažejo rezultati ankete, tisto, kar najbolj žuli naše bralce in naročnike. 22 odst. jih je v anketi dalo vedeti, da bi prav denar lahko igral odločilno vlogo pri morebitni odpovedi. Premajhen obseg, neredna dostava ali kak drug časopis pa niso razlogi, ki bi jih jemali kaj dosti v misel.

MILAN MARKELJ

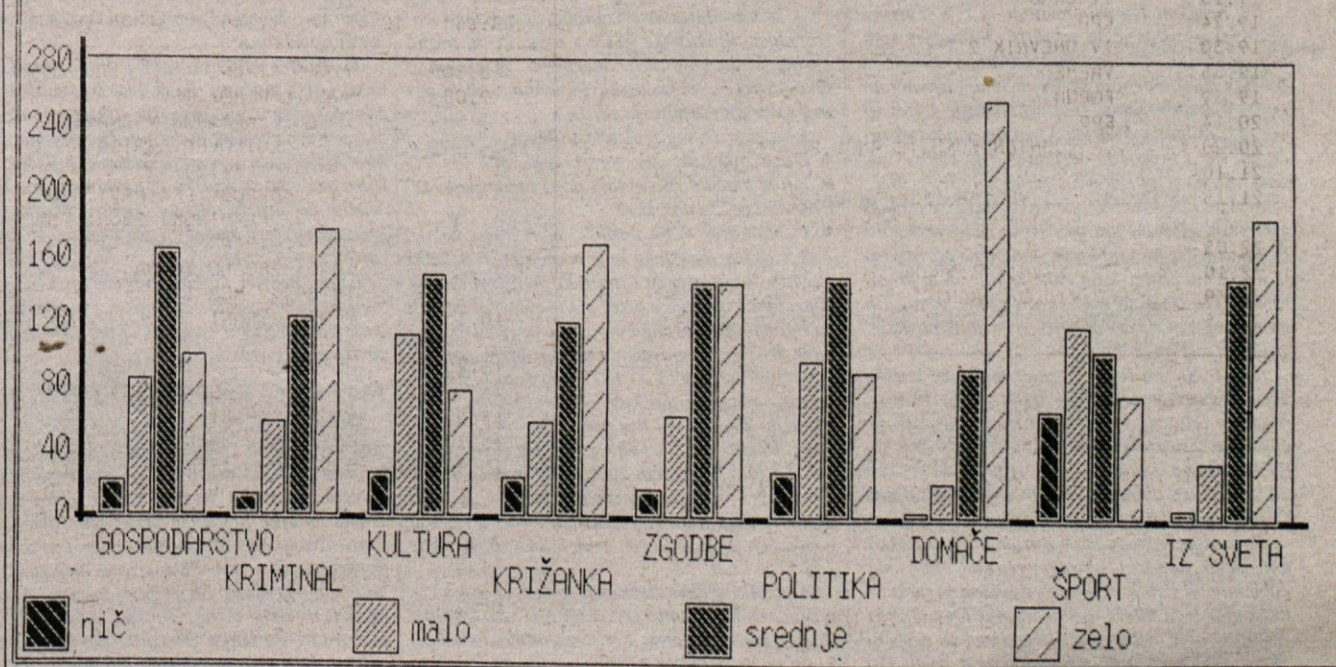
ODZIV NA ANKETE

nja. Ugotovili smo, da je Dolenjski list kot pomemben vir obveščanja označilo 37 odst. anketirancev. Najresnejša konkurenta sta radio in televizija, kar je popolnoma razumljivo, toliko bolj, ker sta ta dva medija v vojnih dneh pokazala svojo moč in koristnost pri hitrem in sprotnem obveščanju. Na tretjem mestu je bila omenjena lokalna radijska postaja Studio D. Ti trije so, kot kaže naša anketa, poglobitvi informacijski viri, iz katerih Dolenjci zajemajo vednosti o dogajanje na domačem dvorišču in v širšem svetu. Sledi jim Nedeljski dnevnik, Delo in ostalo časopisje.

Z odmevnostjo in bralnostjo Dolenjskega lista smo torej lahko zadovoljni, saj si je izboril pomembno mesto v medijski mreži na našem območju. Zato je toliko bolj zanimivo, kako bralci časopis ocenjujejo. V anketi smo zastavi-

KAJ ZANIMA BRALCE

Zakaj lord Carington ne posluša otrok?

Zadnja septembrska sobota. Ob dvajsetih, ko so kot običajno preizkušali sirene, je triletna hči začela kričati, zakaj vendar že ne gremo v zaklonišče. Pa smo v času slovenske vojne, od katere je minilo že tri mesece, le trikrat bežali v zaklonišče in ko smo prišli ven, je bilo še vse na svojem mestu in tudi pokalo ni. Otroci na Hrvaškem nimajo te sreče, če je to sreča. Njihove oči so priča mnogim porušnim ali vsaj poškodovanim domovom, šolam, vrtcem, bolnicam, tovarnam, pobitim bratom, stricem, očkom, pa tudi mamicam. Otroci v večini hrvaških mest že mnoge dneve nimajo mirne sna, igre, učenja, dneve in noči niso v šoli, vrtcu, na prostem preživljajo po kleteh in zakloniščih. Namesto veselja, lepih, sproščujočih stvari je njihov vsakdan vojna. Kako boleče je poslušati tri in štiri letnike, ki ti vedo povedati, kdo uničuje, s čim uničujejo, ki ti znajo natančno razložiti, kaj je kasetna bomba, minometalec ali raketa, čeprav še ne obvladajo r-ja. Lord Carington in še kdo iz Evrope in sveta, od katerega zmanj pričakujemo oz. pričakujejo rešitev in pomoč, bi morali priti med te otroke in bi jim bile mnoge stvari iz te umazane balkanske morije bolj jasne. Ampak lord Carington in podobni seveda ne poslušajo teh otrok. Še manj pa domači generali in njihova soldateska, čeprav so med temi otroci tudi njihovi.

In vojna se kljub brezštevilnim dogovorom o prekinitvi ognja, ustavitvi bojev, o premirju nadaljuje. Vse hujša, vse bolj umazana in vse bolj široka je. Ljudje pa bežijo. Število tistih, ki so zbežali z doma, ker tega ni več ali kar so si reševali golo življenje, gre v stotisoče. In zdaj to niso več takšni begunci, kakršnih je bil pred tednom poln Čatež, Otočec, Toplice, ki so se pred šele grozečo nevarnostjo umaknili v glavnem iz Zagreba, za vsak primer. Konec septembra so tudi v naše kraje začeli prihajati begunci, ki so doma ostali brez vsega. Zadnje septembrsko soboto sem se z eno takšnih družin pogovarjala v takrat še delujočem begunskem centru na Otočcu. Mamica, očka, dva majhna otroka in moževa mati, ki je pribežala za njimi z drugimi. Ženin oče in dva brata sta ostala v Vukovaru, od tam so begunci namreč bili, moževega očeta so »pobrali« sredi ulice četniki in ga menda odpeljali s še drugimi moškimi s seboj, da bi pokopali mrtev. Teh je, tako so rekli, mnogo mnogo več, kot slišimo po radiu in TV. Pokopavajo jih v skupinske grobnice, na dvorišča, vrtove, zaradi česar bo zelo težko vedeti končno morilsko bilanco te vojne.

Omenjena družina je v Vukovaru zdržala, dokler je lahko. Petnajst dni so bili nepretrgoma v kleti, ko so jim hišo uničili, so zmetali najnujnejše v avto in se preko koruznih polj odpeljali proti zahodu. »Da vsaj rešimo otroke,« so rekli. Mož se je tudi moral umakniti, saj je dobil

poziv za v JA, v kateri pa se ni hotel boriti. Skriti se ni dalo, kdo je kdo, čigav je kdo, so rezervisti iz Srbije dobro vedeli, saj so dovčerajšnji složni srbski sosede dvignili grebene, spravili svoje ženske in otroke v Srbijo in stopili na srbsko-vojaško-rezervistično uničevalsko nastrojeno stran. »Ne morem verjeti, da to počno ljudje, rojeni kot jaz mnogo po vojni, ali tisti, ki so dali skozi pekel druge svetovne vojne. Ne morem razumeti,« je s solzami v očeh ponavljala mlada mati in na vprašanje dodala, da bi se vrnil domov in na istih temeljih začeli graditi nov dom, ko bi bilo kakšno upanje za mir in življenje, kakršno je bilo pred vojno. A tako ne bo nikoli več, je rekla, stvari, ki so se dogajale, okrvavljenih sosedov nožev ne bo tako lahko pozabiti, gneva in sovraštva ne izbrisati.

Begunske zgodbe so si močno podobne, čeprav je vsaka po svoje različna. In vse več jih je. Pretekli vikend, ko se je uničevanje Karlovca, Duge Rese in drugih krajev slišalo vse do Novoga mesta, so se proti Sloveniji začele z vseh koncev zlivati cele reke beguncev. Samo v ponedeljek jih je preko stalno držurnega novomeškega odbora Rdečega križa šlo preko 300. V torek je bilo samo v Novem mestu uradno prijavljenih 1.400 beguncev, precej je pri sorodnikih in prijateljih tudi neprijavljenih. Begunski center na Otočcu, Metropol, Dolenjske in Šmarješke Toplice so prepolni, zato Rdeči križ išče družine, ki bi begunce sprejele medse, deloma pa jih preusmerjajo naprej v Ljubljano in Postojno, kjer imajo še nekaj prostora.

Bežijo cele družine, tudi za obrambo sposobni in potrebni moški. A kako bi jih sploh lahko vprašali, zakaj so odšli. To jih bodo slej ko prej tako ali tako vprašali tisti, ki so ostali na Hrvaškem, ki so morda spravili na varno žene in otroke, potem pa se šli nazaj boriti. Ker nočejo, da »moja domovina« ne bi bila več njihova. Sploh pa je vse več primerov, da starša spravi otroke v Slovenijo, potem pa se vrne domov, saj jim sicer vse bolj strogo grozi izguba zaposlitve. Na Otočcu je precej takšnih otrok vseh starosti, tako da so zanje organizirali tudi vrtec, v katerega delo se izdatno vključujejo same begunkne. Veliko božajočih rok je potrebnih, da otroci lažje prenašajo iztrganost iz domačega okolja, mamino odsotnost in tisto, kar so tam videli in doživeli.

Slovenija ima skratka široko srce in beguncem pomaga po najboljših močeh, z nastanitvijo, hrano, obleko, ter velikim trudom, da bi jim bilo v njihovi stiski lažje. Tudi zdaj, ko smo že samostojna država, pomoči ljudem, ki so zbežali, da si rešijo golo življenje, ne bomo odtegnili, če nam je še tako težko. Seveda pa je to le pomoč, začasna rešitev. Ko bi le lahko storili več ali sploh kaj, da bi ti otroci živeli v svojih domovih v miru kot njihovi vrstniki drugje po svetu, s starši, ki hodijo na delo, s starejšimi brati in sestrami, ki se učijo.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Pisma za vaš, naš in njihov mir

Belokranjci se te dni s strahom in zaskrbljenostjo ozirajo preko Kolpe na Hrvaško stran, kjer je iz daljave skoraj neprestano slišati zamolklo grmenje težkih topov. Včasih že tako močno, da zašklepetajo šipe v oknih. Vojna, ki smo se je komaj rešili v Sloveniji, se je še bolj divjaško razplamtel na Hrvaškem. Precej časa se je odražala samo v medijskih poročilih, sedaj pa se bliža in dobiva tudi pri nas čisto konkretne oblike, saj jo že slišimo, vidimo pa tudi številne begunce, ki se umikajo pred tem nerazumljivim peklom. Izgnali smo vojno iz Slovenije, upajmo, da za vedno, toda ostala je v naših srcih, saj nam ni vseeno, kaj se dogaja onkraj Kolpe. Mnogi imajo tam svoje sorodnike, prijatelje ali znance. Tam so naši soljudje, katerih življenja so v nevarnosti, njihovi domovi pa tarča grozovitih bombardiranj.

Eno je biti zaskrbljen in sočustvovalec, drugo pa je biti aktivno udeležen v prizadevanjih za končanje tega brezsmiselnega in za sodobnega človeka ponižujočega početja. Navadni ljudje lahko kaj malo storimo, da bi vojno končali, zato se čisto pretvarjamo, da se to nas ne tiče, in postajamo ravnodušni. Verjetno bi se bolje počutili, če bi storili vsaj tisto, kar je v naših močeh. To pa je, da poskušamo vplivati na tiste, ki imajo moč in možnost, da spremenijo potek dogajanja.

»Če bi ničesar ne storil, bi se počutil sokrivga,« pravi slikar in kipar Dirk Heij, po rodu Holanec, sicer poročen s Slovenko, ki že vrsto let živi v Dragatušu. Močno je užaljen nad ravnanjem nekaterih nizozemskih politikov v posredniških vlogah Evropske skupnosti ter nad njihovim odklonilnim odnosom do priznanja Slovenije in Hrvaške. S Holandcem lastnim ognjem se je vrgel na pisanje odprtega pisma svojim politikom, v katerem hoče povedati resnico o mrvi Jugoslaviji ter fizičnem in kulturnem genocidu, ki se tu dogaja. Toda vsak dan prihajajo na dan novi, še strahotnejši dokazi, tako da pismo stalno dopolnjuje in ga še ni odposlal. »Misel na zlo, ki se dogaja ljudem in kulturni dediščini, vse tako blizu, v krajih, ki jih poznam in so mi dragi, me paralizira, moja umetniška ustvarjalnost je na najnižji točki.«

Podobno čuti tudi Dirkaova žena Janja Turnšek—Heij, učiteljica po poklicu. Tudi ona ne prenese pasivnosti ob zavesti, da sredi Evrope in v naši neposredni bližini divja ena od najstrahotnejših vojn, ki si jih je moč zamisliti. Po Dirkovem zgledu se je lotila pisanja pisma, toda metoda, ki jo je ubrala, je drugačna: ona stavi na množičnost. Politike, ki nosijo odgovornost za evropsko usodo in lahko naredijo veliko tude za mir na Hrvaškem, je treba po njenem mnenju dobesedno zasuti s pismi, da bodo končno

le spoznali, da ne gre le za taktične poteze in strateška vprašanja, temveč za ljudi. Z množičnostjo naj bi zbudili pozornost tudi v evropski in svetovni javnosti, ki bi po svoje pritisnila na politike, ki jih je izvolila.

Ko smo obiskali Janjo in Dirka, je Janja ravno prišla iz šole s polno vrečo pisem. Kar okoli 150 so jih pod njenim vodstvom napisali učenci na naslove slovenskih osnovnih in srednjih šol. Vsebinsko pismo je poziv k akciji pisanja pisma za mir. Podobna pisma je Janja že prej poslala številnim redakcijam slovenskih časopisov. Do sedaj, kolikor nam je znano, ji pisma še nihče ni objavil.

»V pismu pozivam prebivalce moje dežele, naj ne čakajo, da bodo bombe spet padale tudi po nas, pa tudi ne, da bodo drugi kaj storili. Zato naj storijo to takoj. Pišejo naj pisma evropskim parlamentom. Če bo vsaka slovenska družina poslala po eno pismo, bodo birokrati pod njimi pokopani. Delati bodo morali, odgovarjati, pritoževali se bodo naprej. Če ne bodo nič storili, jim bomo spet pisali, isto, vsak teden, dokler ne bodo pomagali ustaviti vojne,« pravi odločno Janja.

Priporoča, naj bi evropskim politikom poslali pismo z naslednjo vsebino:

SFRJ ne obstaja več. Nekdanja JLA je zdaj srbska vojska. Srbsko vodstvo in generali nje ne vojske so krivi za to vojno. V tej vojni morijo in uničujejo vse. Če ne boste nič storili, boste tudi vi krivi.

Zato zahtevamo:

- da se republike nekdanje Jugoslavije, ki to želijo, priznajo kot samostojne države.
- da se nekdanja zvezna armada razoroži,
- da se zagotovijo človekove pravice in pravice manjšin,
- da se izvede prava mirovna konferenca,
- da se postavijo vsi vojni zločinci iz te vojne pred mednarodno sodišče.

Zahtevamo odgovor!

Janja in Dirk iz Dragatuša hočeta zbuditi nas in Evropo

Da se ne bi tuji diplomati izgovarjali, da ne razumejo našega jezika, naj bi jim pisali v angleščini. Angleški tekst se glasi takole:

1. Yugoslavia doesn't exist any longer.
2. Ex—Yugoslavian national army is now Serbian army.
3. Serbian leadership and army generals are responsible for this war.
4. They destroy everything and murder anybody in this war.
5. If you don't do anything you will be guilty, too.

There for we demand:

1. That the ex—Yugoslavian republics, which want that, are recognized as independent countries.
2. That the ex—federal army is disarmed.
3. That human rights and the minority rights are respected.
4. That a real peace conference is carried out.
5. That all the war criminals out of this war are brought to the international court.

We demand an answer.

Address:

Tukaj napišete svoj naslov.

Morda bo kdo pomislil, češ eno pismo manj nič ne pomeni, pa temu ni tako. Vsako pismo je dragoceno in bo kazalo našo trdno voljo in prepričanje. Za nas same pa bo pomenilo tudi pomeben premik iz pasivnosti in resignacije. Kar se tega tiče, nam s svojo idejo Janja in Dirk iz Dragatuša ponujata veliko.

T. JAKŠE

Naslovi, na katere lahko pišemo:

Mrs. Catherine la Lumiere
Secretary general of the council of Europe
F 67000 Strasbourg Cedex
Francija

His excellency
Mr. Javier Perez de Cuellar
Secretary general of the UN
United Nations Plaza
New York, NY 10017
USA

His excellency
Mr. Helmut Liedermann
Ambassador and secretary general of CSCE
Hofburg—Josephplatz
A—1600 Vienna
Austria

Parliament of Germany
5300 Bonn
Nemčija

Parliament of Italy
00 100 Rome
Italija

Parliament of Austria
A—1014 Wien
Avstrija

Parliament of Netherlands
2 500 EA The Hague
Nizozemska

Parliament of England
London SW1A 2AA
Anglija

Parliament of France
75 700 Paris
Francija

Virus z imenom pohlep

Eden od najmočnejših ameriških investitorjev je nad sobami upravnih odborov velikih družb sprožil glasen opozorilni strel. Bistvo sporočila je bilo: obrzajte pohlep in v svoje plačilne pakete vlijte spet malo razuma. Opozorilo je prišlo od kalifornijskega pokojninskega sistema javnih uslužbencev, ki ga bolj poznajo s skrajšanim imenom Calpers in ki je največji javni pokojninski sklad v ZDA. Je tudi eden od vodilnih članov hitro rastočega gibanja za nadzor velikih korporacij, ki sestoji v glavnem iz institucionalnih investitorjev in želi, da bi se družbe bolj odzivala na želje delničarjev.

Na zadnjem letnem srečanju ITT je Calpers glasoval proti ponovni izvolitvi direktorjev tega konglomerata. Razlog: nasprotovanje velikanski plači in paketu ugodnosti, ki jih je lani užival njegov predsednik Rand Araskog. Lani je prejel 10—11,5 milijona dolarjev, ki so jih različno izračunali kot 23- do 103-odstoten dvig plače. Calpers trdi, da si tolikšnega denarja zaradi povprečnih finančnih dosežkov firme ni zaslužil. Plačila upravnih odborov zadnje čase v ZDA in Veliki Britaniji doživljajo veliko več natančne pozornosti in kritik kot doslej, toda vsote, o katerih se prepirajo v ZDA, zbujaajo videz, kot da želje britanskih managerjev niso višje od otroškega pohlepa malega oliverja Twista.

Lani je Steven Ross, direktor medijske družbe Time Warner, pobral 39 do 78 milijonov dolarjev (odvisno od tega, kako so izračunavali posebne enkratne zaslužke), Stephen Wolf, predsednik letalske družbe United Airlines, je prislužil več kot 18 milijonov dolarjev, John Sculley iz Apple Computer pa 16,7 milijona dolarjev.

Te številke so komajda reprezentativne za ZDA kot celoto, ker so v glavnem rezultat enkratnih dobičkov od delnic. Povprečen dohodek ameriškega glavnega direktorja je bil lani 1,4 milijona dolarjev. Vanj štejejo plačo, ugodnosti in posebni deleži. Pri ugotavljanju teh podatkov so zajeli 350 večjih družb.

Kljub temu so velikanske vsote, ki so jih zaslužili gospodje Wolf, Ross in njima podobni, izzvale svetovalce za management, politike demokratske stranke, vodje sindikatov in institucionalne delničarje, da so zagnali vik in krik, češ plače velikih direktorjev so se izvirale nadzoru in treba je popraviti sistem, ki to omogoča.

POGOLTNOST JE DOBRA STVAR?

Zbor nezadovoljnih se je letos še okrepil. Recesija in odpor proti filozofiji Wall Streeta v osemdesetih letih, katere načelo je bilo »pohlep je dobra stvar«, sta glavni vzrok. Kolosalni plačilni čeki velikih direktorjev so videti še posebej brezobzirni zdaj, ko navadni delavci izgubljajo zaposlitve. Narasčajoče direktorske plače v času, ko se profiti krčijo, zastavljajo tudi neprijetna vprašanja o domnevni zvezi med dosežki in nadomestili, ki se v bolj cvetočih časih lažje skrijejo.

V razpravah se prepletajo tri teme:

- Ali so ameriški direktorji preplačani?
- Ali je plačilni sistem tak, da iz managerjev iztisne čim boljše dosežke?
- Če ni, kaj je treba storiti?

V zadnjem desetletju se je prepad med zaslužki glavnih direktorjev in tistimi, ki predstavljajo večino članov ameriške družbe — sem spadajo tudi direktorji nižjega ranga — močno povečal. Raziskava berkeleyske univerze v Kaliforniji je ugotovila, da je v letih 1973—1975 deset naključno izbranih glavnih direktorjev ameriških družb zaslužilo 29-krat več kot povprečen ameriški delavec. V letih 1987—1989 se je to število povečalo na 53-krat. Če pri tem upoštevamo še dolgoročne spodbude — to so na primer delnice — je sredi 70-ih let glavni direktor zaslužil 34-krat več kot povprečen delavec, na koncu 80-ih pa kar 109-krat.

Ameriški glavni direktorji se tudi izjemno dobro odrezujejo v primerjavi s tujimi. Mednarodne primerjave so nevarne, ker je ogromno dodatkov, ki jih ne prikazujejo v plačah, a jih direktorji po svetu še kako uživajo. Toda raziskava iste univer-

ze je ugotovila, da japonski direktor zasluži 17 povprečnih delavskih plač, francoski in nemški 23 do 25, britanski pa 33 do 35.

V času, ko se Amerika bojuje za ohranjanje svoje tekmovalnosti z Japonsko in Nemčijo, ljudje vedno bolj dvomijo o tem, da bleščeča plača upravnega odbora dejansko vpliva na boljše dosežke družbe. Vendar pojav ni tako množičen in lahko bi rekli, da je »na vsak slab primer vsaj 100 družb, ki delajo dokaj dobro.«

Michael Jensen s harvardske poslovne šole podurja, da realne plače direktorjev javnih družb šele zdaj začnemo loviti tiste izpred petdesetih let, in da še zdaleč niso prevlekle, če jih primerjamo s plačami vrhunskih pravnih družb ali investicijskih družb Wall Streeta. Zoper te mora namreč tekmoovati industrija, če hoče privabiti najbolj nadarjene posameznike.

V reviji Harvard Business Review je lani zapisal: »S plačami glavnih direktorjev so resne težave, toda 'eksesivne' plače niso glavna. Neizprosno osredinjenje javnosti na koliko so ti direktorji plačani, odvrača njeno pozornost od tega, kako so plačani. V večini javnih družb so plače glavnih direktorjev tako rekoč popolnoma neodvisne od njihovih dosežkov.«

To stališče delijo skoraj vsi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s plačami. Pogled na tri sestavine plačilnega paketa glavnega direktorja — osnovno plačo, letne bonitete in dolgoročne stimulacije — nam razloži, zakaj je tako. Osnovni dohodek, to je jedro plače, ki ni odvisen od uspešnosti družbe, od družbe do družbe močno variira. Pogosto drži groba zveza med plačilnim paketom in veličino ter zapletenostjo posla.

To je zato, ker komite za plače upravnega odbora, ki določa plačo glavnega direktorja, išče navzven o primerljivih vsotah podobnih družb pri neodvisnih svetovalcih.

RAZLAGA ZA SANJSKE PLAČE

Sistem pa vsebuje verižni efekt, s katerim si lahko razložimo, zakaj so v zadnjih letih plače direktorjev velikih družb tako močno prehitjele povprečne ameriške. Komite izvira, kako konkurenčne družbe plačujejo svoje generalne direktorje. Nato določijo številko, ki je višja od povprečne, in sicer na osnovi tega, da je tudi družba nad povprečjem, ali pa zato, ker želi, da bi generalni direktor izboljšal njeno učinkovitost. Cinični trdijo, da lahko generalni direktorji močno vplivajo na velikost lastnega plačilnega paketa s tem, da poskrbijo, da je odbor njihove družbe poln

še bolj plačanih direktorjev iz drugih družb. »Če vodite družbo in si želite zvišanje plače, v upravni odbor ne boste povabili matere Tereze,« pravi Graef Crystal, vodilni strokovnjak za direktorske plače v ZDA. »Želeli pa bi si, da bi bil v upravni odboru generalni direktor neke druge družbe, seveda če ima mnogo višjo plačo od vas.«

Vsekakor pa se osnovna plača kot del celotnega dohodka krči — zdaj znaša samo 39 odstotkov celotnega paketa generalnega direktorja. 25 odstotkov predstavljajo kratkoročne bonitete, 36 pa dolgoročna stimulacija. In prav ti zadnji dve področji prispevata najvišja in najbolj nepravilna plačila.

Z letnimi bonitetami naj bi direktorje nagrajevali za dosežke njihove družbe v preteklih 12 mesecih. Vezane so na eno ali več meril finančne uspešnosti. Te nagrade so lahko skrajno donosne. Najbolj vpijoch primer lanskega leta je bil Michael Eisner, ki je v poznih 80-ih letih oživil zabaviščno skupino Walta Disneya. Eisner ima zelo spremenljiv sistem bonitet, ki začne delovati šele, ko družba zasluži več kot 11 odstotkov na kapital resničnih lastnikov. Takrat pa se mu izplača, da je kaj. Lani je zaslužil 11,2 milijona dolarjev.

Eisnerja včasih navajajo kot primer dobro delujočega sistema — on in delničarji Walta Disneya so si delili od dobička ponovne oživitve družbe — toda kritiki pravijo, da sistem bonitet v mnogih korporacijah ni dovolj občutljiv za valovanje njihove uspešnosti. Lani se je povprečno letno nadomestilo (osnovna plača plus bonitete) povprečnega generalnega direktorja zvišala za 6,7 odstotka. To je bilo manj kot 8-odstotni dvig prejšnjega leta in 13-odstotni leta 1988, vsekakor pa se ni ujemalo s povprečno 12-odstotnim znižanjem lanskih dobičkov.

Lani je bilo nekaj krepkih znižanj plač: plača Roberta Stempla, predsednika General Motorsa, ki je zabredel v velike izgube, se je znižala kar za 51 odstotkov. Družba Towers Perrin, ki svetuje mnogim ameriškim korporacijam, trdi, da obstaja groba zveza med nižjimi ugodnostmi in industrijskimi sektorji, ki se soočajo s krhanjem dobičkov.

Crystal pa nasprotno trdi, da je ugotovil, da se na 10-odstotni prirastek zaslužka na delnico plača in bonitete povprečno dvignejo za 13 odstotkov. Celotno za 10-odstotni padec se plača direktorju zviša — za 4 odstotke. Videti je, da je za to več razlogov. Cilji, ki omogočajo bonitete, so velikokrat preizkušeni zastavljeni. Nekatere določa upravni odbor, ki se lahko odloči in ukrepa radodarno. Generalni direktor določa ugodnosti tistim, ki so pod

njim, in tako ustanovi osnovo za nagrajevanje, ki močno vpliva na njegovo lastno plačo.

Tudi »dolgoročne spodbude«, kot na primer delniške opcije, so na udaru. Najenostavnejša osnovna oblika takih delnic daje direktorju pravico, da kupi določeno število delnic v svoji družbi po določeni ceni (navadno je to borzna cena). Pravica do prodaje je določena za nek prihodnji čas. To naj bi ga spodbudilo, da bi bil bolj vreden delal.

V PREMISLEK NAŠIM MANAGERJEM

Večina strokovnjakov se strinja, da bi bilo koristno najprej jasno povedati, kaj direktorji dobijo. Direktorjevo plačo prikažejo v poročilu družbe, ki ga pošljejo delničarjem pred vsakoletnim srečanjem. Toda nekateri plačilni paketi so tako zapleteni, da jih ne morejo obdelati niti specialisti.

Veliki delničarji, kot je Kalifornijski pokojninski sistem, bi tudi lahko delovali kot protitež prebitim direktorskim plačam, čeprav zaenkrat še ni možnosti, da bi investitorji odločali o višini ali načinu nagrajevanja. Razlog: to so »navadni posli« in kot taki zadeva samega upravnega odbora. Mnogi kritiki dodajajo, da je nujno imeti močnejše in bolj neodvisne upravne odbore. Najboljših načinov nagrajevanja pa je toliko, kot je različnih strokovnjakov. Je pa precej skupnih osnov. Nekateri svetovalci predlagajo, naj družbe postavijo merilo za lastništvo delnic — recimo desetkratno vrednost direktorjeve osnovne plače.

Drugi: treba bi bilo odpraviti stimulacijske sheme, v katerih je malo ali skoraj nič tveganja, odslužiti bi bilo treba vrsto svetovalcev. Nekateri najbolj radikalni zagovorniki tega ukrepa bi odpravili vse vrste spodbud z utemeljivijo, da ugotovljajo teamsko delo.

Tretji: pri zastavljanju ciljev bi morali odbori uporabljati merila, ki odsevajo dobičke lastnikov delnic — saj naj bi managerji delali v dobro lastnikov družbe.

Vse to bi bila lahko poučna lekcija tudi za delce na tej strani Atlantika, kjer so sheme nagrajevanja managerjev še vedno precej preproste. Toda Crystal se boji, da se virus dejanskega začenja širiti čez ocean. »Kaže, da se je to boleznijo okužilo že precejšnje število britanskih poslovnežev. Poznamo pa jo z desetletnicami P.O.H.L.E.P.«

Naj bo to v premislek tudi našim novokomponiranim managerjem in »managerjem«.

FINANCIAL TIMES
(prevred J. PENCA)

obzorja

LITANIJE ZA MIR

V Škofji Loki udumljena pesnica Neža Maurer je dala na svetlo svojo novo, že deveto pesniško zbirko. Njen naslov, Litanije za mir, je kar pravišen glede na surovi čas, ki nas je zajel. Tudi pesmi so precej drugačne od tistih, ki jih je Maurerjeva napisala do zdaj. Porodile so se iz strahu pred uničenjem življenja, najdragocenejšega, kar je dano človeku. Govorijo o strahu pred nasiljem, nasilnim pokončanjem vsega, kar sta ustvarila človekov duh in človekova misel.

»Naš čas je s križi zaznamovan,« pravi pesnica, nesreča pa je v tem, ker smo si ljudje odtujeni, in namesto da bi se pogovarjali, se imeli radi, kulturno in civilizacijsko razreševali morebitne spore, pustimo rasti ograje in plotove. Ker se ne znamo ali nočemo pogovarjati, pride do vojne. In apokalipsa je tu. Tako razbiramo iz pesmi v zbirki Litanije za mir. Pesmi niso nežno lirske, ker se pesnica zaveda, da takih pesmi ne bi nihče slišal. Glas v njih je povzdignjen, iztrgan iz grla. »Kričim, tulim«, zapiše pesnica, vse mogoče stvari počne, samo da bi ji prišli. Da ne bi prišlo do tistega najstrašnejšega. »Komu govorimo?« se sprašuje resignirano, ko ni odmeva na njeno rotitev: »Pet minut pred dvanajsto / pomikamo kazalce nazaj / in trdimo, / da naš čas še ni prišel, / da še nismo dozoreli / za smrt«.

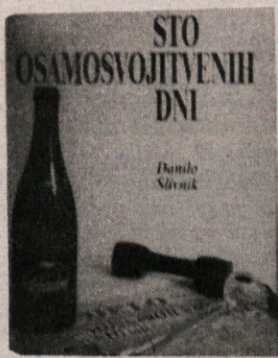
Strah, da se lahko vse zgodi, je močnejši od vsega drugega. Zrno strahu pred pokončanjem nosi pesnica v sebi že od otroštva, od druge svetovne vojne.

Vse, kar je doživela med letošnjo vojno v Sloveniji, jo spominja na tiste čase. Celo pesmi, ki jih poslušala, saj »vsaka pesem, / vsak refren / zveni mi / kot Lili Marlene«. Najbolj pa se žre ob spoznanju, da kot ustvarjalka/pesnica ne more ničesar narediti »za mir«, za to, da bi ona kot vsi ljudje tega sveta dočakali normalno, naravno smrt. Predvsem pa, ker ugotavlja, da je »ustvarjanje novih slik, oblik, / melodij, / gibov in verzov —/ le / »mamila za obvladovanje strahu«.

I. ZORAN

STO OSAMO-SVOJITVENIH DNI

Knjiga novinarka Dela Daniela Slivnika z naslovom Sto osamosvojitvenih dni se res bere kot kriminalka, kot piše Janez Stanič na njenih platnicah. NE da se je odložiti, pre-

den ne prideš do konca, do 248. strani. Bralca drži v napetosti in pričakovanju, ker odstira zakulisje in opisuje podrobnosti slovenskega osamosvojitvenega procesa, ki še ni končan in ki je predvsem v času junijske agresije na Slove-

nijo visel na nitki. Spomini so še kako živi, zato je radovednost toliko večja.

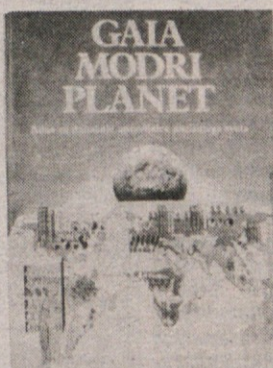
Slivnikova knjiga zajema dogajanje od 29. marca do 9. julija, od dne, ko je na seji predsedstva Republike Slovenije predsednik Milan Kučan po prihodu iz Splita dejal, da so možnosti za sporazumno rešitev jugoslovanske krize minimalne, pa do dne, ko so brionski sporazum potrdili v republiški skupščini. Nastajala je torej sto dni, napisana pa je bila v zamahu in je v bistvu eno samo dolgo komentirano novinarsko poročilo. Njena privlačnost je v detajlih pa tudi v novinarskem podajanju snovi, pri katerem avtor daje ali hoče dati vtis neposredne prisotnosti v srčki odločilnih dogajanj. Žal je večina pričevanj iz druge ali tretje roke, dostikrat pa si pisec pomaga tudi z besedjo »baje,« kar zmanjšuje vrednost in verodostojnost dela, ki tako in tako nima namena biti zgodovinsko. Bolj avtentično pričevanje bi lahko napisal le kdo izmed avtorjev ključnih odločitev v slovenskem osamosvajanju, pa še v tem primeru knjiga ne bi bila brez prigovorov. Saj vemo, kako je z memoari.

Kakorkoli, Slivnikova knjiga govori z jezikom novinarstva, kar je njena oteževalna okolnost pa tudi njen čar. Zapisane stvari morajo držati v podrobnostih in ne smejo biti sad domišljije. Prav to pa zahteva izredno veliko dela, zapisovanja in preverjanja pa tudi novinarske iznajdljivosti in vztrajnosti. To je Danilo Slivnik ob siceršnjem težaškem novinarskem delu zmožgel in dal slovenskemu bralcu nad vse zanimivo knjigo, ki je hkrati tudi upoštevanja vredne sekundarne zgodovinske vir.

M. LEGAN

GAIA — MODRI PLANET

Planet Zemlja je v kritičnem trenutku svoje zgodovine. Človek, ki je le ena od živih vrst, ki se je razvila v njegovem obseju, grozi, da bo izčrpal in

razbil vse sisteme, ki ohranjajo življenje. Zaradi človekovih dejavnosti se tanjša varovalna ozonska plast, vode so vse bolj onesnažene, izginjajo gozdovi, zelena pljuča sveta, svet se duši pod odpadki, med katerimi jih je veliko zelo strupenih. Vse to in še marsikaj drugega je posledica zoonenega pogleda na okolje, posledica napačnega razumevanja človeka in njegovega mesta v naravi. Človeku svet ni dan na milost in nemilost, svet ni neicrpna skrinja in ni mogoče z njim ravnati kot svinja z mehkom. To spoznanje si je že utrla pot in nastalo je več novih pogledov na vlogo človeštva v planetarnem okolju. Odraž novih in za ohranitev življenja še kako potrebnih gledanj je knjiga Gaia — modri planet. Slovenski prevod je te dni izšel pri Mladinski knjigi.

Avtorji so knjigo podnaslovili kot Atlas za današnje upravljavce jutrišnjega sveta, vendar to ni atlas v običajnem pomenu besede. V njem je množica podatkov in statističnih napovedi, ki izrisujejo ekološki zemljevid in stanje okolja. Hkrati ko kaže podobo temne prihodnosti ob nespremenjenem ravnanju z svetom, so v knjigi zapisane tudi rešitve iz grozečega stanja. V sedmih poglavjih (Kopno, Ocean, Elementi, Evolucija, Človeštvo, Civilizacija, Upravljanje) so vse tematike obravnavane s treh vidikov: potencialni viri, krize in alternative pri upravljanju. Takšno obravnavanje omogoča, da posamezna področja dejavnosti pretehtamo in ugotovimo, kaj nam

lahko dajo, kje in zakaj gredo stvari narobe ter kako bi jih z uporabo alternativnih rešitev lahko ponovno spravili v red.

Marsikaj temnega in nespodbudnega je v knjigi, nad mnogimi številkami in podatki se bo bralec zgrožen globoko zamislil, vendar pa knjiga v celoti le zbuja upanje, saj kaže pot, kako naj človek doživi v dobrega upravitelja planeta Zemlja. Atlas Gaia gleda na svet v novi, zreli luči in označuje novo etiko civilizacije, ki temelji na spoznanju, da na planetu ne moremo živeti sami. Predlaga živ odnos medsebojnega zaupanja in spoštovanja, simbiozo med ljudmi in naravo.

Spremno besedo za slovensko izdajo je napisal fizik in publicist Janez Strnad.

M. MARKELJ

TRI IZ ZENITA

Zbirka Zenit, ki že vrsto let izhaja pri Mladinski knjigi in si je pridobila krog zvestih bralcev, je bogatejša za tri nove knjige, ki prinašajo, kot je za to zbirko že uveljavljeno, zanimivo branje iz tujih logov. Izšel je prevod romana Ruskha angleškega pisca Johna le Carreja. Pisatelj, ki ga nekatere štejejo za najboljšega pisca vohunskih romanov sploh, je v Ruski hiši dogajanje postavil v bližnji čas, v začetke Gorbačove perestrojke in razgrnil zakulisno dogajanje, v katerega mašinerijo zro le oči posvečenih. Roman seveda odlikuje vse tisto, kar je privlačnega v vohunskem žanru, zato je skoraj odveč zapisati vabilo k branju.

Zbogom, draga moja je detektivka izpod peresa Raymond Chandlerja, ki se je uveljavil kot eden najboljših piscev sodobnega detektivskega romana. Po njegovih romanih so bili posneti filmi in televizijska nadaljevanka, kar po svoje pravi o bralnosti Chandlerjevih detektivk. Zbogom, draga moja se uvršča med njegova najboljša dela. Napeta pripoved, zanimivi liki, literarna dognanost opisov, romantično pesimistični glavni junak Marlowe, pravi prototip

literarnega detektiva, vse skupaj je dovolj za napeto branje.

Stekleni zvon je zgodba o dekletu, ki se med odrasčanjem v žensko zlomi in se znajde v psihiatrični bolnišnici. Avtorica knjige je ena najbolj znanih pesnic 20. stoletja Sylvie Plath. Roman je takoj ob izidu naletel na velik odziv tako med poznavalci kot med navadnimi bralci, in ne samo zaradi samomora mlade avtorice, v sebi je imel dovolj lastnih moči, da je očaral bralce. Tudi naše bo.

MiM

SLOVENSKA MITOLOGIJA

V zbirki Sopotja je založba Domus izdala zanimivo knjigo Damjana J. Ovseca Slovenska mitologija in verovanje. Gre za delo, ki izpolnjuje precejšnjo praznino na tem področju pri nas. Slovenci namreč do izida Ovseceve knjige samostojnega pregleda slovanske mitologije nismo imeli, saj se naši raziskovalci niso kaj dosti ukvarjali niti s slovenskim bajslavjem.

Knjiga je zamišljena kot priročnik, zato jo je avtor skušal napisati čim bolj poljudno, ne da bi se s tem odrekel znanstvenim zahtevam, zato obširno navaja vire, literaturo, dodana pa je tudi bibliografija in abecedno kazalo bogov in demonov. Knjiga ima poleg uvoda, ki podaja splošno vedenje o mitologiji in religiji, še 12 poglavij, v katerih avtor najprej podaja pregled različnih virov in literature o slovanski mitologiji, nato pa obdela slovanska božanstva, duhove in demone, verovanja, šege, obrede ter z njimi povezano folklorno gradivo.

za vaše zdravje

DOLENJSKE TOPLICE * ZDRAVILIŠČE STRUNJAN * ŠMARJEŠKE TOPLICE

AMBULANTA ZA PREVENCIJO BOLEZNI SRCA IN OŽILJA

V razvitih državah sveta so bolezni srca in ožilja najpomembnejši vzrok smrti — kar 50% ljudi umre za njimi. Tudi pri nas te bolezni dramatično naraščajo. V zadnjih dvajsetih letih se je tako število bolnikov z infarktom srčne mišice potrojilo, ishemičnih bolezni srca je skoraj štirikrat več, obolenj perifernega ožilja pa dvakrat. **Prevenција kardiovaskularnih bolezni je zato ena izmed najpomembnejših nalog sodobne medicine.** V okviru akcije Svetovne zdravstvene organizacije ZDRAVJE ZA VSE V EVROPI DO LETA 2000 je tako zajeta v posebni nalogi, ki so jo označili z motom DODAJANJE LET ŽIVLJENJU.

Napori zdravnikov so usmerjeni v dve smeri: preprečiti nastanek in upočasniti razvoj aterosklerotičnih sprememb na krvnih žilah ljudi, ki jih ta bolezen ogroža, in seveda na drugi strani čim učinkoviteje zdraviti že nastale bolezenske spremembe. V prvem primeru igra odločilno vlogo sodobna zdravstvena vzgoja ljudi. Na uspeh zdravljenja že nastalih bolezni poleg visokega strokovnega znanja sodobne medicine odločilno vpliva njihovo čimbolj zgodnje odkrivanje.

Najpomembnejši dejavniki tveganja za nastanek bolezni srca in ožilja so:

- preveč holesterola v krvi,
- kajenje in
- previsok krvni tlak.

Omenjeni dejavniki povzročajo aterosklerotične bolezenske spremembe na perifernih arterijah, zaradi česar pride do zmanjšane prekrvavitve tako srčne mišice kot tudi ostalega telesa.

Bolj zdrav način življenja je seveda najboljša zaščita pred potencialnim nastankom bolezni srca in ožilja. Zelo pomembno pa je tudi zgodnje odkrivanje bolezenskih znakov, ki lahko vodijo do resnejših obolenj. Kadar so se pri bolniku že razvili bolezenski znaki ateroskleroze zoževanja žil, je bolnikova prognoza odvisna tako od obsega poškodbe kot tudi od kompleksnega in pravočasnega zdravljenja.

V Zdravilišču Šmarješke Toplice so se zato odločili, da uvedejo odprto samoplačniško ambulantno za preventivo bolezni srca in ožilja. Na enem mestu, brez dolgega čakanja in predhodnih napotnic, lahko bolniki opravijo celotni specialistični pregled, saj je zanj potrebna le pravočasna telefonska najava. Pred uvodnim posvetom z zdravnikom se opravi EKG (elektrokardiogram v mirovanju) in osnovne laboratorijske preiskave krvi (pa-

cient mora priti na odvzem krvi teš), ugotavljanje holesterola in trigliceridov v krvi ter višine krvnega sladkorja.

Med samim pregledom se zdravnik odloči za potrebne dodatne diagnostične preiskave, in sicer:

- obremenilno testiranje (ugotavljanje funkcijske zmogljivosti srca na kolesu ali tekaču)
- Holter Monitoring (24-urna dinamična elektrokardiografija),
- spirometrijo (funkcijsko testiranje dihal) in
- ultrazvočno preiskavo perifernih žil po Dopplerju ali MODULAB, najnovejšo večfunkcijsko preiskavo ožilja, s katero je omogočen ultrazvočni vpogled v funkcijsko stanje ožilja.

Po končanem pregledu dobi pacient zaključno oceno svojega zdravja. Ta je osnova za temeljit posvet o potrebnih ukrepih za izboljšanje zdravstvenega stanja. Zdravnik se s pacientom pogovori, pri nasvetih upošteva tako najnovejša strokovna spoznanja s področja sodobne medicinske edukacije (zdravstvene vzgoje) kot tudi izkušnje in poznavanje siceršnje zdravstvene kulture in načina življenja pri nas.

Pomemben del tega razgovora je tudi svetovanje o nadaljnjem zdravljenju eventualnih bolezenskih znakov. Upošteva se njihovo težo, lahko to poeka bodisi na stacionarni (v obliki 10-, 14- ali 21-dnevnega bivanja v zdravilišču) ali ambulantni način (s pomočjo posebnega programa terapij v popoldanskem času).

Zdravstvena služba Šmarjeških Toplic ima pri zdravljenju bolezni srca in ožilja veliko izkušenj, saj že vrsto let izvaja tudi najzahtevnejše rehabilitacijske programe pacientov s prebolelim infarktom, pacientov po operacijah srca, v zadnjih dveh letih pa tudi pacientov bodisi po operacijah ožilja ali pa z različnimi boleznimi arterijske, venske in limfne cirkulacije.

Specialistična ambulanta za preventivo bolezni srca in ožilja je odprta vsak ponedeljek in sredo med 15. in 19. uro. Vodila jo bosta specialista internista, kardiolog dr. Tomislav Majič in dr. Daroslav Ivaškovič.

Predhodne telefonske najave sprejemajo na telefon: Zdravilišče Šmarješke Toplice, (068) 73-230 ali 28-000, interno 330.

Zdravilišče Šmarješke Toplice je prav gotovo ena izmed najbolj opremljenih zdravstvenih ustanov v Sloveniji. Na voljo ima številne najsodobnejše aparature za diagnostiko srca in ožilja, ki so namenjene predvsem spremljanju rezultatov medicinske rehabilitacije in zdravljenja bolnikov z boleznimi srca in ožilja. Slednje na podaljšano zdravljenje pošiljajo tako interne klinike Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani kot tudi nekatere regionalne bolnišnice. Bralcem Dolenjskega lista zato na poljuden način predstavljamo nekatere najpomembnejše:

- **Holter Monitoring ali dinamična elektrokardiografija,** spremljanje električnega impulza srca med različnimi aktivnostmi (delo, rekreacija, spanje) skozi najmanj 24 ur,
- **ultrazvočna preiskava ožilja po Doppler metodi,** neinvazivna in neboleča metoda za ultrazvočno preiskavo ožilja, ki meri pretok krvi skozi ožilje okončin,
- **MODULAB vaskularni laboratorij,** večnamenska diagnostična metoda za spremljanje bolezenskih sprememb na ožilju, ki s pomočjo nebolečega in neinvazivnega postopka (s posebnim ultrazvočnim snemalcem) omogoča zdravniku vpogled v ožilje od znotraj, hkrati pa s pomočjo računalniško vodene analize poda tudi hitrost in količino pretoka na posameznem delu ali celotnem ožilju.

Nove vojne, nove meje, novi mostovi

Stojiva naslonjena na nizko ograjo in z visokega brega kot z balkona opazuje daganje pod seboj. Tik pod nama, skoraj na doseg roke, domačini obirajo zadnje grozde v strmi bradi, čisto spodaj pa brnijo gradbeni stroji. Težki tovornjaki dovažajo pesek, stroji ga ravna in lepijo, z drugih tovornjakov pa že strešajo kadeči se asfalt, da se črna cestna odeja neprestano širi.

Tam naprej se vije srebrni pas Kolpe, reke, ki ločuje in združuje. Tukaj nosi vitek lok mostu, po njem pa to nedeljsko popoldne na to stran vozijo številna vozila, polna potnikov. Tam onkraj je namreč Hrvaška in kljub brnenju strojev v dolini je iz daljave v sicer spokojno nedeljsko popoldne čuti zamolklo bobnenje topov. Vojna!

Pravzaprav prisostvujeva zgodovinskemu trenutku, postavljanju mejnega prehoda samostojne slovenske države na njeni južni meji, pri Vinici. Hkrati posluša bobnenje neke vojne, ki bo gotovo šla v zgodovino kot ena najbolj brezsmiselnih in okrutnih, če sploh je kakšna vojna, ki ni brezsmiselna in ne okrutna. Zame je morda to nekaj novega, edinstvenega, toda

moj sogovornik, Janko Starešinič iz Sečega sela pri Vinici, z nejevero opazuje svet okoli sebe, posluša preko Kolpe in zdi se mu, kot da je vse skupaj nekje že enkrat doživel.

Ne, tega ni moč pripisati utrujenosti in mačku, kajti ni še dolgo tega, kar se je vrnil s celonočne gostije, na kateri se je slavila poroka njegove najmlajše hčerke. Roke se mu ne tresajo od utrujenosti, ko si prižiga cigareto. To je zaradi spomina, ki vse bolj močno sili na dan.

Bilo je prav tako oktobra, toda sedemindvajset let nazaj. Takrat mu je bilo šestnajst let in bil je mlad, skoraj premlad partizan. Tedaj je prav tako bobnelo onkraj Kolpe, kajti bližale so se desetisočglave horde nemških in ustaških vojakov s težko oborožitvijo in tanki. Valila se je silna peta ofenziva. Partizanov je bilo le nekaj tisoč. Vedeli so, da se bodo morali pred premočjo umakniti. Janko je z domačega Sečega sela skupaj z drugimi opazoval, kako so partizani minirali mosti. Ob treh popoldne je zadonela eksplozija in prelomil se je v Kolpo. Za nekaj časa je to zadržalo prodiranje sovražnika, zaustavilo ga ni. Nekaj sto metrov višje so njegovi inženirci pričeli graditi pontonske mostove. Pri cerkvi v Pribanjcih na hrvaški strani so postavili topove in odprli močan ogenj na slovensko stran. Iz Sečega sela so partizani odgovarjali. Domačini so že prej pobrali najnужnejše, odvezali živino in zbežali na varno, kajti jasno je bilo, da bodo premočne sovražnikove sile prej ali slej prečkale Kolpo in nobene milosti ni bilo pričakovati od njih. Ko so se med begom ozirali, so videli, da nebo žari v plamenih. le dvestavbi v vasi nista zgoreli.

Take spomine ima Janko, ko opazuje nastajanje nove državne meje in prisluškuje oddaljenim detonacijam nove vojne. Oči mu sledijo hrvaško obzorje in ob novem spominu se mu ovlažijo. »Tam v Gorskem Kotaru nekje leži Franc, moj starejši brat. Bil je obveščevalec v Serčerjevi brigadi. Ko je šel še z enim borcem v izvidnico, jima je rafal presekala noge. Na tleh ležela so ju ustrelili v tilnik. To sem pozneje zvedel od soborcev. Nihče ne ve, kje je pokopan.«

Janku se oči povesijo. Z roko pokaže na brajdo pod seboj: »To je last moje nečakinje, hčerke pokojnega brata, ki je živel v Zagrebu. Tudi ona živi tam. Pa je poklicala po telefonu in povedala, da imajo neprestano alarme za zračne napade, zato si nihče ne upa na cesto. Prosim, la je bratranca, če bi lahko potrgal namesto nje. Tako rada je prihajala sem, sedaj, v najlepšem času ob trgatvi pa to.« Janko jezno zamahne z roko, jaz pa ga z vprašanji speljem na druge misli.

»Kaj da sem po poklicu? Upokojenec sem, pa kmet in sodar, zraven pa še malo cimernana.« pove, ko ga pobaram, s čim se ukvarja. »Sedaj živim sam, saj so se otroci vsi porazgubili naokrog. Včasih sem delal lepe sode, iz lastne hrastovine ali jelovine. Še več kot sodov pa sem naredil kadi, majhnih in velikih, za kisló zelje in repo. Tega dela sem se naučil sam. Marsikaj je moral človek po vojni narediti sam, kajti revni smo bili tukaj, saj nam je vse pogorelo.«

Spet prisluhneva bobnenju na oni strani. Kaj se mota po Jankovi glavi, ne vem. Jaz preiščujem, kakšen pravzaprav je to človek, ki kar naprej ruši, da bi zopet gradil, postavlja meje, da bi jih podiral, daje besedo, da bi jo prelomil. In zakaj se nikoli nič ne nauči?

T. JAKŠE

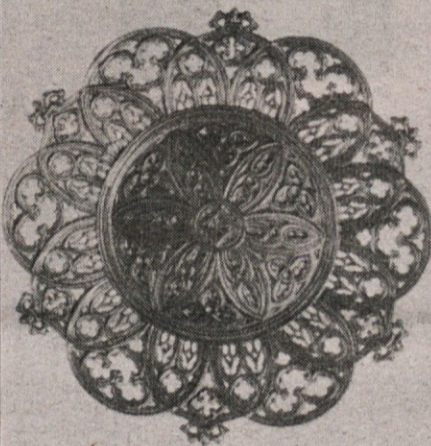
Pred sto leti je utihnila železarna na Dvoru

Knez Henrik Auersperg je že 1763 prosil za dovoljenje, da odpre železarno na Dvoru, vendar je bila prošnja zavrnjena, dovoljenje je dobil šele leta 1795. Železarna na Dvoru je začela obratovati spomladi 1796.

Za uspešno obratovanje železarne v tistem času so bili potrebni naslednji pogoji: železova ruda, voda, delovna sila in les. Vse to je bilo na Dvoru in širšem Kranjskem zagotovljeno. Les so dobavljali iz roških gozdov, železovo rudo so kopali v Soteski, Dobrnici, na Vrhtrbnjem, v Šentrupertu, Šentjanžu itd., vodno energijo je zagotavljala reka Krka, poceni delovne sile pa je bilo glede na agrarno prenaseljenost Kranjske dovolj. Vodilni delavci železolivarne so bili finančno dobro stimulirani in so prišli iz Češke in nemško govorečih dežel. Uvoz vodilnih delavcev pa se je obrestoval, saj je železarna že 1803 postala tudi livarna in se je v kasnejših letih hitro razvijala. Nekaj izboljšav v proizvodnji železa so patentirali prav delavci iz železolivarne Dvor in so bile uporabljene tudi v drugih železolivarnah po avstrijskih deželah.

Izdelki dvorske železarne so bili kvalitetni po izdelavi kot tudi po oblikovni plati. Naročniki so lahko kupovali serijsko izdelane predmete ali pa naročili ročno izdelan predmet.

Kvaliteto izdelkov je seveda potrjeval trg, saj so dve tretjini izdelkov prodali v Italijo, eno tretjino pa v avstroogrski monarhiji, torej doma. Udeleževali so se tudi obrtnih razstav in sejmov, ki so jih prirejali v 19. stoletju. Na Dunajskem sejmu so za svoje izdelke prejeli zlato medaljo.

Letno je dvorska železarna proizvajala okoli 500 ton železa in zaposlovala od 600 do 700 ljudi, v številni rudarje, prevoznike rude, drvarje, oglarje, žagarje, delavce v samih obratih in voznike, ki so razvažali izdelke v centralna skladišča v Ljubljani, Trstu in Benetkah.

Izdelki železarne so bili raznovrstni: poljedelski stroji, stroji za tovarniške obrate (turbinne), orožje (topovi, topovske krogle, strelni možnarji), uporabni predmeti za gospodinjstvo (lonci, mlinčki za kavo, naprave za brušenje nožev, možnarji, kuhinjski pribor, svečniki, igrače, okrasni predmeti, krožniki itd.) Na pokopališčih na Kranjskem so v 19. stoletju prevladovali nagrobni križi in plošče dvorske železolivarne.

Železarna je ogromno pomenila za dolino Krke in širšo Kranjsko v 19. stoletju. Odvečna kmečka delovna sila je dobila zaposlitev, dvignila se je življenjska raven prebivalcev, zaustavilo se je izseljevanje, prihajalo je do stika s širšim svetom in hitrejšega pretoka informacij.

Ob koncu 19. stoletja se je dolenska železnica izognila dolini Krke, kar je pomenilo za železarno hud udarec. Tudi železova ruda iz dolenskih rudnikov je bila nekaliteta, kar vse je podražilo končne izdelke. Dvorska železarna ni mogla več konkurirati železarnam iz ostalih delov avstroogrske monarhije, zato so jo 1. oktobra 1891 zaprli. Zaprtje železarne je povzročilo plaz izseljevanja in upočasnitev razvoja samega kraja in vse doline ob Krki.

Železarna na Dvoru ne obratuje že 100 let. Ohranjeni so številni izdelki, ki pričajo o uspešnosti dvorskih železarjev. Dolenski muzej hrani večje število izdelkov železarne, zbirka pa se ves čas dopolnjuje predvsem po zaslugi ljudi, ki se zavedajo pomena te železarne na življenje ljudi v dolini Krke.

MAJDA PUNGERČAR

»Šklemp« za tristo polhov

Dve ali tri stoletja nazaj segajo časi, ko poljški lov ni bil prav nič enostavna zadeva. Gospoda ga je večidel prepuščala kmetom, slednji so svojo lovsko strast več kot pošteno plačali. Še v 17. stoletju so morali gospodarju, lastniku gozdov, odšteti za dobro poljško luknjo po dva goldinarja, na Kozjanskem in na Dolenjskem je bila ta cena v 18. stoletju postavljena na en tolar za eno past. Gospodi pač do mesa ni bilo, podganam podobne živalce so se jim

upirale, prepuščali so jih kmetom, veliko bolj so cenili kože in mast. Kmetje pa, ki si z mesom niso bili ravno na ti, so s slanimi polhi polnili lonce, sode ali kadi in jih uživali vso zimo. Prenekateri jih je nasolil tudi po več tisoč.

Danes so za poljški lov dovolj že dobra volja, dovolj pasti in seveda nekaj izkušenj, kajti že Rajko Ložar je svojčas zapisal, kako so zahodnodolenjski gozdovi pravi poljški raj. Stane, Ivan, Igor in Bojan Bančič, Milan in Tadej Repar, Marjan Ule, Janez Bartolj, Tone Henigman, Rudi Ivančič in pisec teh vrstic, pisana ribniško — novomeška družina, ki se je on-

dan podala v kočevske gozdove, točneje Nemški Dol pri Brezovici, ni sicer nikomur odštela goldinarja, tolarja, dinarja, klasa ali lipe, bi si pa, če bi kolesje časa zavrteli za stoletje ali več nazaj, zanesljivo zaslužila pozornost Valvasorja ali Jurčiča, dveh najnamenitejših slovenskih polhopiscev. V dveh nočeh je v dvesto pasteh končalo preko tristo polhov. Malo jih je, ki bi se letos ali kdajkoli prej lahko pohvalili s takšnim ulovom. Celo Lojze Peterle, ki je bil ondan na poljšem lovu nekje med Trško goro in Družinsko vasjo, si je moral podobne teh živalic bolj ali manj priklicati kar iz spomina.

Kdor je kdaj doživel, kako polhi v mesečnih nočeh lezejo iz svojih duplin, gomaze po deblih, škreblijo, kihajo, lomastijo in pokajo, se ne bo čudil kranjskim kmetom, ki so svojčas svojemu baronu Valvasorju nadvse prepričljivo pripovedovali, kako polhe pase sam vrag. Prvi slovenski polhopisec je vragu namenil podobo pol kozla, pol človeka, ki nad polhi poka z bičem. Tudi način najpreprostejšega lova na polhe omenja Valvasor. Ko je šel s svojimi kmeti ponoči v gozd, je videl gomazenje velikanske množice polhov. Kmetje okrog njega so urno slekli suknje in sezuli škornje ter vse skupaj

pometali od sebe. Polhi so se poskrili v rokave in obuvala, suknjiči in škornji so jih bili povsem polni. Valvasor priznava, da se take reči ne dogajajo ravno vsak dan, pač pa le ob sobotah zvečer.

In sobota zvečer je bila, ko smo dva Bojana, Ivan, Stanko, Igor, Milan, Marjan, Tone, Tadej, Janez in Rudi končali z nastavljanjem pasti. Po gabru in bukvah ter tu in tam kaki hruski ali lesniki jih je bilo prek dvesto. Naše lovsko delo je bilo končano, vse ostalo je bila stvar dobre ali slabe poljšje volje. Sedaj je bilo potrebno misliti na ogenj, ki nas bo grel do jutra, in na prazne želodce. Medtem ko sta Igor in Milan z družino pripravljala drva, sta Janez in Marjan sekljala čebulo, Tone pa je prav nič sramežljivo slačil kuhanje, ki so se v pasti ujeli prejšnjo noč. Poljški golaž je poslastica, ki ji ni para, tudi Rudijevo brenkanje na kitaro ni zmotilo pogledov, uprtih v kotliček, v katerega je svoje kuharske sposobnosti naslednjo uro ali dve stre-

sal Janez. Potrpljenje se je izplačalo, golaž je bil tak, da je bilo potrebno veliko spretnosti in zvijačnosti, če si se hotel z žlico prebiti do kotlička.

Tačas pa so polhi, kot je svoje dni zapisal Josip Jurčič, začeli pravi poljšji direndaj. »Tekajo po drevju in prenekateri zvabi dišeč žled ali lesnika, da pomoli glavco v past in z zobmi popade vabo. Že je po njem, past ga neusmiljeno zagrabi za vrat in zadavi. Ako je posebno dober ulov, takrat pasti kar zaporedoma javljajo svoj »šklempe«, kar je za polharja dobro znamenje. Od časa do časa gredo iz pasti, ki so se sprožile, ven pobrat in znova nastavi. Tak nočni lov se jenja, ko se jutranja zarja začne žareti izmed drevesnih debel. Takrat se polhi, ki jih ni ujela past, poskrijejo v svoja skrivališča, lovci pobero svoje reči in se napote proti domu.«

Tudi mi smo se, v dveh nočeh so pasti svoj »šklempe« ponovile več kot tristo krat.

B. BUDJA

Potrebno je bilo poskrbeti tudi za prazne želodce, Tone Henigman je mojster v slačenju živalic, ki so se znašle v kotličku, njihovi kožuhi pa na razpeti žici. Okoli trideset jih je potrebnih za polhovko, pravi.

Na tisoče gre število polhov, ki jih je doslej ujel Ivan Bančič.

Kako dober je bil poljški golaž, ki ga je skuhal Janez, dovolj zgovorno priča tale posnetek.

ODPELJAL AVTOMOBILSKO PRIKOLICO — Novomeščan Matjaž S. je osumjen, da je 1. oktobra ponoči neznan kam odpeljal prikolico someščana Janeza Gregorčiča in ga oškodoval za 14.000 din. **VLOM V VIKEND** — Zadržane septembrske dni je nekdo vlomil v vikend na Brezovici pri Šmarjeških Toplicah in lastnico Ano Mihelič iz Ljubljane oškodoval za tisočaka.

OB KOLO — Še neznan storilec je 1. oktobra med 15.30 in 18.50 ukradel moško kolo, puščeno pred poslopjem novomeškega AMD na Ljubljanski cesti. Vozilce je bilo last Branka Rebe, ki je tako vsaj ob 2 tisočaka.

IZTOČIL BENCIN — V noči na 1. oktober je nekdo pred blokom v Šegovi ulici v Novem mestu odprl pokrov rezervoarja osebnega avtomobila Branka Tintorja in iztočil 10 litrov bencina. Škode je za 700 din.

POŠKODOVAN GRADBENI STROJ — V dnevi med 28. septembrom in 2. oktobrom je nekdo v peskopopu na Hrastu pri Vinici poškodoval tam parkirani gradbeni stroj in s tem lastnika Janeza Juršiniča oškodoval kar za okoli 50.000 din.

IZPRAZNIL REZERVOAR — Na parkirišču Tovarne zdravil Krka je 3. oktobra stal osebni avto Franca Murna s Sel pri Dolenjskih Toplicah. V vozilo je nekdo vlomil in izpraznil rezervoar; škode je za 2.000 din.

ODNESEL GOTOVINO IN ČEKE — 3. oktobra med 19. uro in 19.20 je neznan storilec vlomil v osebni avto Sonje Bučar, parkiran na Dilančevi ulici v Novem mestu. Nepridiprav je odnesel 600 din gotovine ter 4 čeke Ljubljanske banke.

SREČANJE MLADIH GASILCEV

NOVO MESTO — Jutri, 11. oktobra, se bo v Novem mestu pričelo že 11. srečanje članov društev »Mladi gasilec«, katerih organizatorji so osnovna šola Bršljin, Gasilska zveza Slovenije in Občinska gasilska zveza Novo mesto, pokrovitelj pa Skupščina občine Novo mesto. Na dvodnevem srečanju bo sodelovalo 197 učencev iz kar 48 osnovnih šol Slovenije, poleg njih pa še 94 pedagogov in mentorjev. Mladi gasilci bodo jutri tekmovali, risali in spoznavali gasilsko društva v občini, pedagogji in mentorji bodo imeli posvet, sobota pa je rezervirana za sklepno prireditev s kvizom.

Toni je strl zadnji in najtrši oreh

V Smolenji vasi stoji nova avtoelektromehanična delavnica

SMOLENJA VAS — Še letošnjega februarja je Toni Prus, ki so ga mnogi svojčas imeli kar za nepogrešljiv inventar Pionirjevega servisa v Ločni, danes pa je zasebnik avtoelektričarke stroke, govoril: »Moja edina želja je, da bi to delo razširil še z avtomehaniko in tako voznikom motornih vozil ponudil kompletno uslugo. Največja ovira na poti k temu je, kako najti in urediti takšnemu obsegu dela primerno veliko delavnico. Ni vrag, da tudi tega trdega oreha ne bom strl.«

Toni je ta oreh dokončno strl pred dnevi: od 1. oktobra naprej stoji v Smolenji vasi ob cesti med Novim mestom in Šentjernejem nova, sodobno opremljena avtoelektro-mehanična delavnica. Njena vrata so odprta voznikom vseh vrst motornih vozil, tudi traktorjev, posebnost Tonijeve delavnice pa so vgradnje avtoradijev, alarmnih naprav, elektronskih pomičnih streh, klima naprav, sistemov za centralno zaklepanje; pogovori so v teku za servisiranje in vzdrževanje klima

»Jubilejna« kazen zmikavtu avtov

Deseta sodba 39-letnemu Francu Kerinu se glasi: zavoljo kraje osebnega avtomobila je enotna kazen 1 leto in 2 meseca zapora

NOVO MESTO, RAKA — 39-letni Franc Kerin iz Podlipa pri Raki je minule dni doživil nenavaden »jubilej«: doslej je bil zavoljo tatvin motornih vozil že devetkrat na zatožni klopi, deseto sodbo je poslušal v dvorani novomeškega sodišča pred nekaj dnevi.

21. maja letos je bil Kerin pogojno izpuščen iz novomeških zaporov, kjer je prestajal kazen, prislužno — s čim drugim kot s krajo osebnega avtomobila. Možakar je bil brez zaposlitve, stanoval je pri starših v Podlipi. Skušnjava ga je kmalu potegnila na stara pota: 24. maja popoldne je obiskal vasio Mikote; ko je bila vaščanka Marija Vernik na njivi, je to izkoristil in stopil v njeno hišo. V dnevni sobi je našel torbico, v njej pa kontaktne ključke za osebni avto Z 101, ki jih je seveda vtaknil v žep, enako pa tudi 1.500 din gotovine. Kerinova tatvine tisti dan ni opazila, zato je bila tolikanj bolj presenečena naslednjega dne, ko v garaži ni več našla svojega avtomobila. Okoli ene ure ponoči je namreč v garažo potegnil Kerin, z najdenim ključem spravljal v pogon stoenko z registriranimi tablicama LJ 587-297 in vozilo odpeljal. Veselo se je s stoenko prevažal vse do 2. junija, ko so vozilo brez tablic in krepko poškodovano našli na gozdni poti v Krakovskem gozdu.

Na sodni obravnavi pred tedni je Kerin dejanje vztrajno zanikal, trdil je, da

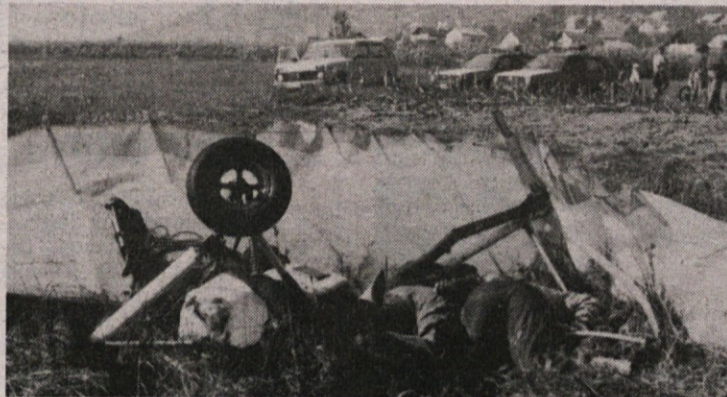
je bil ves čas po izpustitvi iz zapora doma, zagotavljal je tudi, kako kraja z imenom Mikote sploh ne pozna. Dokazi in priče so govorili drugače. Predvsem Romi iz naselja Rimš so ga videli, kako se je k njim pripeljal s stoenko; tudi najdeni mikro sledovi v avtomobilu so nedvoumno govorili, da je za volanom sedel Franc Kerin. Senat je imel v rokah torej več kot dovolj dokazov, da mu je izrekel že deseto sodbo v imenu

POVOZIL DVELETNO HČERKO

DOLENJE JESENICE — 34-letni Franc D. iz Dolenjih Jesenic pri Trebnjem je 3. oktobra okoli 17. ure premikal kmetijski traktor in pri tem spregledal svojo dveletno hčerko Majro ter po s traktorjem zadel. Hudo poškodovano dekletce so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

IZGINILO ZA STO TISOČAKOV DEVIZ

ŠKOCJAN — 2. oktobra dopoldne je neznan storilec vlomil v stanovanjsko hišo Antona Bobiča iz Škocjana 60. Nepridiprav je očitno dobro vedel, kaj išče, iz hiše je odšel s polnimi žepi deviz, katerih uradna protivrednost je okroglih 100 tisočakov.

ZMAJARJA OBLEŽALA MRTVA — Mirno nedeljsko jutro je bilo, ura pa 7.45, ko sta se z letališča ribniškega Aerokluba odpravila na izlet z motornim zmajem znanke Rotax 36-letni Samo Dečman in 44-letni Joško Finc, oba doma iz Ribnice. Zmaja je krmari Dečman. Možakarja sta okoli 8.30 priletela nad vas Podgora pri Novem mestu, ko sta se jima najverjetneje pretrgali jekleni vrvi, ki povezujeata triangel s krilom zmaja. Zmaj je z višine med 150 in 200 metri strmoglavil na travnik blizu letališke steze v Prečni, Dečman in Finc sta bila na mestu mrtva. (Posnetek: Borut Peterlin)

Mrtvih za 22 razredov otrok

Predvsem zato je letošnji teden prometne varnosti v dneh, ko poteka tudi teden otroka

Po hudi nesreči 17-letnega fanta je njegova mati v obupu in žalosti obtožila državo, ker zakonsko ni zahtevala nošenja zaščitne čelade. Danes je nošenje z zakonom predpisano, toda čelade so še zmeraj vseh povsod drugod, le na glavah ne. Na spoznanju, kako življenja držimo predvsem v svojih rokah, temelji tudi letošnji teden prometne varnosti med 7. in 14. oktobrom, ki ni naključno prav v dneh, ko poteka teden otroka.

V zadnjih dvanajstih letih je bilo v prometnih nezgodah na slovenskih cestah 666 mrtvih in 19.659 poškodovanih otrok in mladotletnikov. Ali z drugimi besedami: izgubili smo za 22 razredov otrok, za 390 avtobusov jih je bilo bolj ali manj ranjenih. Nič čudnega, če je — podobno kot lani — tudi letos skupna akcija vseh šol in občinskih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ubrana na temo »Dan varnih poti«. Ta dan je bil včeraj, v sredo, ko so tudi dolenski otroci z risanjem varnih poti ponovili zahtevo, naj jih ubranimo pred nevestnimi in brezobzirnimi vozniki na eni ter nerazumnostjo prometnih projektantov na drugi strani. Nekaj je bilo tudi šol, katerih predstavniki so včeraj obiskali predsednike občinskih skupščin ter jim izročili pisna opozorila o tem, kaj je v okolici njihovih šol še potrebno urediti za večjo varnost otrok.

Nekdo je izračunal, da je v zadnjih 21 letih na cestah Slovenije umrlo 1227 otrok in mladotletnikov, poškodovanih pa je bilo 35.574. Približno tako, kot če bi bili vsi prebivalci Kranja invalidi, na bolniških posteljah in v povojih. Na za-

TRIJE VLOMI V AVTOMOBILE

RATEŽ — V noči na nedeljo, 6. oktobra, je nekdo na parkirnem prostoru pred gasilskim domom na Ratežu vlomil v tri osebne avtomobile. Silvo Mervar iz Boričevega je bil oškodovan za 1.500 din, Novomeščanka Marija Berlogar za 2.500 in Jerneja Zorko iz Smalčarje vasi za 3.000 din. Vlomilca še iščejo.

ljudstva; ob upoštevanju tega, da gre za specialnega povratnika in da je dejanje storil v času pogojnega izpusta iz zapora, so mu sodniki prisodili enotno kazen enega leta in dveh mesecev zapora. Sodba še ni pravomočna.

ZAKONCA PLUT OBSOJENA!

KRŠKO — V ponedeljek, 7. oktobra opoldne, je predsednica senata krške enote novomeškega temeljnega sodišča, Danica Kostevc, razglasila sodbo v imenu ljudstva: zakonca Ciril in Ana Plut sta kriva večine očitanih jima kaznivih dejanj — kot je bržkone znano, gre za dogajanje na leskovski osnovni šoli, ko sta zakonca Plut na račun šole vsaj tri leta zase nabavljala najrazličnejše blago, od gradbenega materiala do salam — zaradi česar je 65-letni bivši ravnatelj OŠ Leskovec obsojen na 6 mesecev zapora, njegova žena, bivša računovodkinja taiste šole, pa na 8 mesecev zapora. Sodišče je obema tudi naložilo plačilo stroškov sodnega postopka, prav tako pa odločilo, da sta dolžna šoli povrniti protipravno odvzeto premoženjsko korist. Več v naslednji številki DL.

STRAH PRED PSI — Če se Romi koga boje, so to psi. To je pokazal tudi sredin obisk Žabjeka. Nista pa bila volčjaka z novomeške postaje milice le za ustrahovanje, povsem praktično sta pokazala tudi, kako po sledi priti do skritega in zakopanega plena.

Sledovi so vodili k Romom

Kar 200 policistov je sodelovalo v akciji v romskih naseljih Žabjek, Ruperčvrh, Šmihel in Pogance

NOVO MESTO — Ni sicer natančnih podatkov, toda ne bomo se zmotili dosti, ako zapišemo, da vsaj polovica najdenih sledov ob najrazličnejših kaznivih dejanjih po Dolenjski, še posebej pa Novem mestu in okolici, vodi v romska naselja. Tako so delavci kriminalistične službe in policije v zadnjih mesecih raziskovali kar nekaj večjih kaznivih dejanj — omenimo samo rop na Muhaberju, vlome v prečensko župnišče, pošto v Adlešičih, v zidanice in hiše od Trške gore do Gradišča pri Trebnjem — med katerimi je bilo celo nekaj poskusov umorov v romskem naselju Žabjek; piko na i vsem pa so postavila številna izginotja orožja in streliva. Tarča Romov je bilo med drugim od vojske bolj ali manj zapuščeno skladišče v Bršljini. Vsa ta dejanja imajo seveda skupni imenovalec: storilci naj bi bili Romi, tako so bolj ali manj prepričljivo govorile najdeni sledi. Še posebej pa so možem postave v oči padle zadnje tedne namnožene preprodaje orožja in streliv, svoje vrste rekordov v tem poslu naj bi bil stanovalec romskega naselja na Ruperčvrhu.

Vse to in še marsikaj drugega je bilo dovolj neposreden razlog, da so uslužbenci novomeške uprave za notranje zadeve prejšnji teden, točneje v sredo, 2. oktobra, izvedli obširno akcijo; v njej je sodelovalo nič več in nič manj kot 200 policistov, nekaj celo iz drugih uprav za notranje zadeve. Kriminalisti, specialci, konjeniki, pirotehniki in ostala družina v modrih uniformah se je že v jutranjih urah in v strogi tajnosti odpravila v romska naselja Žabjek, Šmihel, Ruperčvrh in Pogance. Rezultat akcije, naperjene izključno proti tistim Romom, za katere je obstajal utemeljen sum o vpletenosti v takšno ali drugačno kaznivo dejanje, ni bil od muh, resnici na ljubo pa je le treba dodati, da je po mnenju boljših poznavalcev romske »problematike« najden plen le malo večja drobtina tistega, kar kdove kje skrivajo romske orožarne.

Policisti so v sredo zasegli 650 kosov bodisi različnega orožja bodisi predmetov, ki so z njim v sorodstvu. Omenimo posebej 2 lovski puški, vojaško puško, dva revolverja kalibra 38, pištolo M-57, večje količine streliva različnega kalibra, na plano je prišla celo mina za minomet kalibra 120 mm, da vžigalnikov za eksploziv, dimnih vložkov za tankovske šolske mine, kilogramov smod-

nika, nožev, boksarjev in drugega ne omenjamo posebej. Niso pa v uradnih rokah končali le takšni predmeti, ciganom je bilo namreč zaseženih še nekaj radioparatov, motornih žag, različnih oblačil in tehničnih predmetov, katerih izvor resda še ni ugotovljen, obstaja pa sum, da gre za plen tatvin in vlomov. In prav v slednjem je nemara največji uspeh celodnevne akcije. Kajti ni prišlo le do gore zaseženih predmetov, pač pa tudi nekaj dokazov in najdenih mikrosledov, ki utegnejo pojasniti prenekatero doslej neraziskano kaznivo dejanje. Prvo potrdilo temu bomo bržkone dobili že te dni, ko naj bi končni epilop rop po zaslugi sredine akcije dobili eno ali dve uvodoma naštetih dejanji. Podrobnosti o tem nemara že prihodnji teden. B. B.

ROMSKA OROŽARNA — Tak je videti tisti del plena sredine akcije, ki je policiste najbolj zanimal: zgoraj lovška puška z naboji, spodaj ob lovskih še vojaška puška, naboji in pištolo, še nižje pa municija, noži, sablje, vžigalniki, dimni vložki in še kaj.

OROŽJE POD POSTEJO — Ko je miličniku uspelo razstaviti po romsko sestavljeno posteljo, se je izpod nje prikazala prava pravcata puška.

NABIRAL GOBE, NAŠEL GRANATO

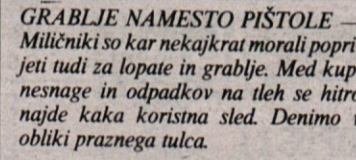
MAVERLEN — V nedeljo, 6. oktobra, okoli 11. ure je Silvo Žibert iz Logatca nabiral gobe v gozdu nad vasjo Maverlen nekeje med Kanižarico in Livoldom. Namesto gob je našel granato kalibra 80 mm, ki izhaja še iz druge svetovne vojne. Nevarni ostanek je črnomaljski pirotehnik že uničil.

Otroška igra kriva dveh požarov

Najhuje je bilo v Blatnem pri Črnomlju

ČRNOMELJ — Kar dva požara v pičlih dveh dneh je zanela otroška igra z vžigalci. Prvega 30. septembra okoli 8.30 v stanovanjskem bloku v Ulici 21. oktobra v Črnomlju, kjer je 11-letni H. G. med igro s 4 leta mlajšim bratom na balkonu zažgal kup časopisnega papirja. Ogenj je hipoma zajel še perilo, ki se je sušilo na balkonu, na srečo pa je bil sostanovalec dovolj priseben in hiter, da je požar pogasil. Škode je bilo za 3 tisočake.

Neprimerno večja pa je bila škoda, do katere je prišlo dan kasneje ob 9.45 v Blatniku pri Črnomlju. Pod kozolcem se je z vžigalci igral 5-letni M. B. in tako zanel ostenj, ki je uničil ostrejšje kozolca, dve priklopi sena in 300-litrsko hrastovo kad, tako da je skupna škoda ocenjena kar na 50 tisočakov.

GRABLJE NAMESTO PIŠTOLE — Miličniki so kar nekajkrat morali poprijeti tudi za lopate in grablje. Med kupi nesnage in odpadkov na tleh se hitro najde kaka koristna sled. Denimo v obliki praznega tulca.

KONJI SO BILI POSEBNA ATRAKCIJA — Na veliko veselje romskih otrok so njihovo naselje obiskali tudi konji, resda nekaj drugačne postave od tistih, ki jih sicer vsakodnevno videvajo doma. Njim in jezdecem so pripravili poseben »špalir«.

S kakšnim grbom na prsih?

Slovenski šport med dilemo: odreči se (vsaj začasno) vrhunstvu ali jugoslovanskemu dresu

Tudi šport živi od torka v samostojni državi Sloveniji. Skupaj z vsemi plačuje ceno temu zgodovinskemu spoznanju, le da jih ni malo, ki pravijo, da zna biti ta cena daleč previsoka. Spor ni od včeraj in tudi ne bo končan jutri, temeljno vprašanje, ali naj slovenski športniki še kdaj oblečejo jugoslovanski dres, nosi v sebi precej več, kot kaže površna ocena. Na eni strani neizpodbitno stoji, kako so lahko uspešni in v svetu uveljavljeni športniki najboljše ambasadorki nove samostojne države, enako neizpodbitno pa je na drugi strani, da vrhunskih športnikov brez udeležbe na vrhunskih merjenjih moči ni.

Slovenski športniki so nemalo krat dokazali svoje slovenstvo in patriotizem; spomnimo se le njihovega odhoda iz državnih reprezentanc v času vojne agresije na Slovenijo; drugo je vprašanje, ali k temu patriotizmu za vsako ceno sodi prekinjanje vseh zvez med Ljubljano in Beogradom. Logične in razumne so odločitve nekaterih igralec, da se zaradi vojne na Hrvaškem zavestno odpovedo sodelovanju v najvišjih ligahških tekmovanjih, manj razumno je stališče tistih, ki pravijo, naj slovenski športniki nikoli več ne oblečejo jugoslovanskega dresa. Slednji naj bi bil simbol jugoslovanstva in kot tak simbol vsega umazanega in gnusnega, kar se je dni dogajala na tleh sosednje Hrvaške, hkrati pa športniki pravijo, da jim ta dres ne pomeni nič drugega kot edino možno pot do pravic, ki jim gredo do

dokončne razdružitve slovenskega športa z jugoslovanskim. Le jugoslovanske reprezentance lahko danes nastopajo na mednarodnih tekmovanjih, evropskih in svetovnih prvenstvih ter olimpijskih igrah, Slovenija, mednarodnopravno še nepriznana, tega mandata zaenkrat še nima. Odreči se jugoslovanskemu dresu pomeni danes odreči se mednarodnim tekmovanjem in prvenstvom, pomeni izgubo motivacije športnikov in v nadaljevanju slovo od vrhunske športne kariere. Ne nazadnje: umik iz mednarodne športne arene bi prinesel tudi to, da bi sponzorji, na čigar ramenih sloni vse več vrhunskega slovenskega športa, le-temu počasi pričeli obratovati hrbet.

Zaradi vsega tega, da drugih okoliščin in dejstev ne omenjamo, so najbližje kolikor toliko razumni, nikakor pa ne vsem po volji, odločitev že usklajena stališča športne zveze Slovenije in republiškega ministrstva za kulturo in šport, naj slovenski športniki, če tega ni mogoče izvesti v okvirih slovenskih selekcij, v prehodnem času do popolnega mednarodnega priznanja mlade države Slovenije nastopajo pač v jugoslovanskih reprezentancah. To je navsezadnje na sestanku z vodstvom slovenske smučarske zveze potrdil tudi predsednik vlade Lojze Peterle. V nasprotju s šport izgubi preveč, Slovenija pa s tem bodeče ambasadorki nove evropske države.

B. BUDJA

V super ligah vse po napovedih

Ribničani doma izgubili s Kolinsko, Novomeščanke z Brankom, medtem ko je Oprema zmagala v Ljubljani — V soboto derbi med Opremo in Velenjem

Pred dvanajstimi dnevi pričeto prvenstvo v obeh rokometnih super ligah poteka brez presenečenj. To med drugim pomeni, da so igralci Inlesa Rika ostali praznih rok doma v srečanju s Kolinsko Slovanom, Novomeščanke doma v tekmi z mariborskim Brankom, medtem ko so rokometni kočevske Opreme popravile uvodni spodrsljaj in v Ljubljani gladko ugnale vrsto Polja. Da vse poteka po napovedih, pričata tudi novi visoki zmagi ekip, ki bosta slej ko prej končni zmagovalki: Pivovarna Laško je brez težav dobila derbi v Slovenj Gradcu, igralke Belinke Olimpije pa so bile v najzanimivejšem ženskem srečanju precej boljše od Kranjčank.

INLES RIKO — KOLINSKA SLOVAN 17:25 (8:11) — Škoda, da so se Ribničani že pred tekmo vdali v usodo in točki veliko lažje, kot so pričakovali Ljubljanci, prepustili gostom. Izkušena in tudi kvalitetnejša ekipa Kolinske je vedela, kako igrati s takim nasprotnikom. Zadržala je namreč silovito, povedla kar s 7:1 in vsakega odpora domačih rokometarjev je bilo konec. Resda so Ribničani v zadnjem delu prvega dela znižali rezultat na vsega 8:11, toda to gre prevsem na račun

lagodnejše igre Ljubljancov. V vrsti Inlesa je povsem odpovedala naveza Juric

ŠAHOVSKI TURNIR »PRIJATELJSTVO«

KOČEVJE — V okviru športnih tekmovanj ob kočevskem občinskem prazniku je potekal tudi tradicionalni pionirski šahovski turnir »Prijateljstvo«, na katerem so nastopili tudi hrvaški pionirji. Pri starejših pionirjih je zmagal Andrej Janša (Kočevje), pri starejših pionirkah Ingrid Mihelič, pri mlajših pionirjih Tadej Kobe in pionirkah Darja Kapš (vsi Stari trg).

-ob

V nedeljo konjske dirke v Šentjernej

Pričetek zadnje letošnje konjeniške prireditve bo ob 13.30

ŠENTJERNEJ — Prva konjeniška prireditev v samostojni državi Sloveniji in hkrati zadnja v letošnji kasaški sezoni, bo to nedeljo, 13. oktobra, s pričetkom ob 13.30 na hipodromu v Šentjernej. Lepšega darila si prizadevni in neutrudni šentjernejski ljubitelji konjskega športa niso mogli želeli.

Nedeljsko popoldne bo prineslo sedem kasaških preizkušenj, gledalci pa bodo med številnimi konji lahko videli tudi Karla Frosta, Talbota in Volrama, tri trenutno najhitrejše slovenske kasače. Organizatorji mladini do 15. leta starosti obljubljajo prost vstop, ni pa odveč dodati, da bo na nedeljski prireditvi dišalo tudi po pečenem kostanju, iz pip bo teknel mošt, za zabavo pa bo na veselici po dirkah igral nihče drug kot ansambel »Objem«.

Šentjernejski tekmovalci obljubljajo, da ne bodo zgolj statisti v dirkah, to dokazujejo tudi nedavna rezultata Firenga, ki je pred dnevi v Ljubljani zmagal s kilometrskim časom 1:23,9, dan kasneje pa je v Komendi slavila Pelisona.

J. BLAS

ZMAGA SEVNIŠKIH ŠAHISTOV

SEVNICA — ŠK Milan Majcen iz Sevnice je pripravil tradicionalno srečanje sevnških in krških šahistov, ki so ga v počasnem šahu dobili gostitelji s 5:3, v hitropoteznem pa z 39,5:24,5. Posamični izidi počasnega turnirja: Kranjec — Rokvič 1:0, Z. Mesojedec — Božič 0:1, Smerdel — Volčanšek remi, R. Blas — Znidaršič remi, Šibila — Ahmatović 1:0, Lazič — Colarič 1:0, Šopar — R. Volčanšek 0:1 in Derstvenšek — Polovič 1:0.

J. BLAS

Straški rafting klub peti v Sloveniji

Končano je letošnje tekmovanje za pokal Slovenije

STRAŽA — Pred dnevi se je končalo tekmovanje za letošnji pokal Slovenije v raftingu. Zmaga je pripadla novogoriški Soči, medtem ko je straški Rafting klub zasedel imenitno peto mesto. Vrhunec letošnje sezone je bilo zanesljivo tekmovanje na progi za svetovno prvenstvo na reki Soči med Srpencami in Trnovim. S starta je krenilo 14 ekip; najboljši čas in s tem prvo startno mesto v finalni vožnji so si priborili gostitelji, Stražani so krenili kot peti, vendar so se morali na koncu zadovoljiti z devetim mestom. Ne glede na to je Rafting klubu Straža pripadlo v skupnem seštevku peto mesto, kar je za mlado neizkušeno ekipo velik uspeh, še posebej, če vemo, da v drugih ekipah tekmujejo večidel bivši tekmovalci in celo reprezentanti v kajaku in kanuju. Želja Stražanov je tudi vnaprej ostati pri vrhu slovenskega raftinga, za kaj takega pa bo potrebno več pomoči od drugod, kajti doslej so tekmovalci drago opremo kupovali iz lastnega žepa. Da ne govorimo o tih želji pa nakupu novega tekmovalnega čolna za novo sezono.

J. TAVČAR

ŠPORT IN ZABAVA V VITA CENTRU

TREBNJE — V soboto in nedeljo, 12. in 13. oktobra, bo v trebnjskem športnem centru Vita znova živahno. V soboto ob 9. uri se bo namreč pričel zaključni del občinskega posamičnega prvenstva v tenisu, v nedeljo ob 15. uri pa odprti ekspres turnir za posameznike po sistemu izzivanja v igri na 2 dobljena tie breaka. Prireditvi bosta popostreni s kostanjem in moštom, v nedeljo pa bodo organizirane še igre za otroke.

TRENINGI ZA KOLESARJE ZAČETNIKE

NOVO MESTO — KD Krka obvešča vse kolesarje začetnike, ki žele redno delati in vaditi v klubu, da potekajo treningi in vpisovanje vsak torek in četrtek med 16. uro in 17.30 na krožni progi pred osnovno šolo v Bršljinu. Vabljeni!

587 cm; bronasta v troskoku pa je bila z 11,41 metra Irena Špelič. Republiški prvak je postal tudi mladi Boštjan Šimunič, ki je v troskoku dosegel rezultat 13,83 m in napovedal, da z velikimi koraki stopa po očetovi poti.

PO NJEGOVH STOPINJAH — Ni vrag, da se med 130 kolesarskimi nado-budneži, ki so se v soboto pomerili na osnovnošolskem prvenstvu, ne bi našel kda, ki bo šel po stopinjah Bogdana Finka (na posnetku), lani tretjega mladince sveta.

Kolesarilo 130 učencev

Rekordna udeležba na letošnjem kolesarskem prvenstvu osnovnih šol

NOVO MESTO — Rekordno število preko 130 učencev se je minulo soboto, 5. oktobra, pomerilo na prvenstvu novomeških osnovnih šol, ki ga je pripravilo KD Krka. Mladi kolesarji iz Centra, Grma, Vavte vasi, Šmihela, Otočca, Bršljina in Stopič so s svojim nastopom presenetili celo strokovnjake, nekaj jih bo že te dni obleklo zeleno-bele drese Krke. Pokrovitelj tekmovanja sta bila Fructal iz Ajdovščine in Tovarna zdravil Krka, ki sta za najboljšje prispevala tudi nagrade, medtem ko je pokale podelila Športna zveza. Prvenstvo je potekalo na novi asfaltni prevleki v Bršljinu, rezultati pa so takšni:

Učenci, letnik 1982, 81, 80: 1. Vidmar (Šmihel), 2. Zrimšek (Grm), 3. Drobnič (Šmihel), 4. Gaber, 5. Gril (oba Bršljin); učenci, rojeni leta 1979 in 78: 1. Ribič (Šmihel), 2. Murn, 3. Aš, 4. Novak (vsi Grm), 5. Zalar (Šmihel); učenci, rojeni leta 1977 in 76: 1. Žilič (Šmihel), 2. Sajevec, 3. Golob, 4. Pešič (vsi Vavta vas), 5. Židanič (Šmihel).

Prvak Novega mesta v vožnji na 1.000 metrov je postal Aleksander Žilič in za to

prejel še posebno nagrado organizatorja. Vsi nastopajoči so bili povabljeni v kolesarsko društvo, kjer bodo lahko pričeli s treningi.

TRI BALINARSKE

● BK Mirna je zmagovalca letošnje dolenske lige in bo nastopila v kvalifikacijah za vstop v severno skupino republiške lige. Za Mirenčani so se zvrstile ekipe Svobode Krmelj, Krškega in IMV.

● Sindikalnih športnih iger se je udeležilo 6 ekip, zmagala je Krka, za katero so balinali Juvan, Moro in Srovin, druga je bila IMV in tretje Cestno podjetje.

● 12 balinarjev se je udeležilo občinskega tekmovanja Novega mesta v bližnji in izbijanju v krog. Zmagal je Blatnik (IMV), drugi je bil Moro in tretji Srovin (oba Mirna).

J. TAVČAR

Šport

KRATKE IZ RIBNICE IN KOČEVJA

● »Psihično bitko smo izgubili že pred tekmo, to je tudi odločilno vplivalo na končni izid srečanja s Kolinsko Slovanom,« je razočaran komentiral razplet sobotnega drugega v moški super ligi trener Ribničanov Andrej Mate. »Dogovorili smo se, da bodo dosledno pokrivali v obrambi najnevarnejše ljubljanske strelce, toda ključni igralci v naši ekipi so zatajili.« Veliko boljše volje je bil trener deklet kočevske Opreme Dušan Krizman. »Resda Polje ni bil dorašel tekmeec naši vrsti, zato pa prvi točki pomenita veliko moralno oporo pred sobotno težko tekmo z Velenjem v Ribnici.«

● Mlade ekipe ribniških in kočevskih rokometnih ligašev v minulem kolu niso imele dobrega iztržka. Oprema je v drugi republiški ligi igrala v Sežani in izgubila z 22:25, Inles Riko je v Ljubljani izgubil proti Kolinski Slovanu s 25:29, kadeti Opreme so doma izgubili proti vrstnikom Črnomlji s 14:16, edino zmago je prispevala kadetska vrsta Inles Rika, ki je ugnala Mokrec s 17:16.

● Z odprtim prvenstvom Kočevja se je minule dni končala letošnja bogata teniška sezona v Kočevju. Kočevci so spravili pod streho kar 13 turnirjev; na zadnjem je nastopilo 32 igralcev, zmagal pa je Divjak, ki je v finalu s 7:6, 1:6 in 7:5 ugnal Struno. Še rezultata polfinala: Divjak — Vučko 6:1, 3:6 in 6:4 ter Struna — Poklač 6:3, 6:4.

● V počastitev kočevskega občinskega praznika sta ženski vrsti kočevske Opreme in reškega Zameta odigrali prijateljsko srečanje. Kočevke so presenetile in lanskega prvoličnega premagale z 22:19 (11:12), medtem ko je dvoboj teh dveh ekip v moški konkurenci pripadel Rečanom s 26:20 (12:8).

M. GLAVONJČ

PRESTOPNI ROK KONČAN

NOVO MESTO — 26. septembra je potekel zadnji dan prestopnega roka v območni keglaški zvezi Novo mesto. Največ je pridobil Rudar s prestopom Metličanov Draganja, Šimica in Hutarja, Trebanjci so v svoje vrste dobili Muslimovića (Črnomelj) in Konestaba iz Ivančne Gorice, medtem ko sta klub zapustila Tkavec in Maraž. Dodajmo ob tem, da so se pričeli treningi v Kanizarici in Ivančni Gorici, kjer trenirajo tudi Novomeščani, saj so ostali brez keglašča.

Zadovoljni navzlic porazu

V svojem prvem nastopu v rdeči skupini I. SKL je Podbočje doma izgubilo proti Tenixu iz Medvoda 71:76 (46:34)

PODBOČJE — Ni manjkalo dosti, pa bi košarkarji Podbočja v svojem uvodnem nastopu v rdeči skupini prve slovenske lige pripravili lepo presenečenje: doma so namreč igrali proti ekipi Tinexa iz Medvoda in tesno izgubili, razplet v prvem polčasu pa je celo kazal na njihovo zmago.

Kahki 200 gledalcev je v dvorani osnovne šole v Podbočju gromko pozdravilo nove republiške prvoličarje. Ti so se jim oddolžili z dobro igro, prvi polčas so celo oddolžili v svojo korist s prednostjo kar dvanajstih košev. Toda kot da je tako visoka in nenadejana razlika gostitelje presenetila, da so se ustrašili zmage. Drugi polčas so pričeli bojazljivo, gostje so prednost od minute do minute manjšali in presenečenje je slo po zlu. Škoda, kajti Podbočje je dokazalo, da ni po naključju postalo republiški prvoličar in da bodo še marsikateremu nasprotniku mečali štrne. Tudi to spoznanje nekaj velja.

Podbočje: Vego 4, Davidovič 2, Gajšek

VUČKOVIČ IN BERKOPČEVA PETA

LJUBLJANA — Čeprav je šele tri mesece tega, kar je zaživel prvi novomeški squash center na Mestnjem njivah, so Novomeščani na nedavnem odprtem prvenstvu Slovenije v tej igri zabeležili nekaj lepih uspehov. V moški konkurenci je Goran Vučkovič zasedel 5. mesto, S. Turk je bil 6., Zupan 14. in M. Turk 19., pri ženskah je bila Irena Berkopec peta, Zupanova pa šesta.

DANES DŠI

NOVO MESTO — V športni dvorani pod Marofom se bo danes ob 16. uri pričelo letošnje tekmovanje v badmintonu, ki sodi v okvir delavskih športnih iger novomeške občine. Organizator sprejema prijave do 12. ure. Natanko čez teden dni pa bo na igriščih Loka in SŠTZU prvenstvo DŠI v malem nogometu, za katero se je moč prijaviti do 14. oktobra. Dodajmo ob tem, da bo odšel vsako nedeljo med 15. in 21. uro v športni dvorani pod Marofom rekreacijsko igranje badmintona.

Ta ponedeljek jih je pribežalo 50, prejšnji teden pa nadaljnjih 80

KOČEVJE — Vedno več beguncev prihaja na Kočevsko. Na vprašanja o beguncih nam je podpredsednica občinskega odbora RK Kočevje Stanka Žagar, ki sicer opravlja dolžnost predsednika, odgovorila tako:

»Minuli teden je pribežalo na Kočevsko 80 novih beguncev, v ponedeljek, 7. oktobra, pa še nadaljnjih 50. Skupno je na Kočevskem preko 200 beguncev, sicer pa je bilo prebežnikov preko 250, a se ne kateri že vrnili domov, drugim pa je bil status begunca odvzet, ker niso izpolnjevali zaostrenih pogojev. Med begunci je večina otrok, med njimi pa novorojenček, dva para dvojčkov, starih dobra dva meseca oz. dve leti in pol, ter pet nosečnic. Ena begunka Steje nad 85 let in je nepokretna. Večina jih je nastanjena po vaseh na obrobju občine, le redki pa v mestu.

Oblačil imajo begunci dovolj, po potrebi pa jim pomagata RK in Karitas. Begunci so doslej dobivali tudi pakete RK Slovenije in še pomoč Karitas v hrani in oblačilih. Nekaj pomoči za begunce so darovali tudi Mercator in Kmetijsko gospodarstvo, Lekarna in osnovna šola ter posamezniki.

Beguncev je še več, a se vsi ne prijavijo. Večina jih živi pri sorodnikih in prijateljih, nekaj pa sta jih prevzeli v oskrbo družini iz Kočevja. Vse zgodbe beguncev so pretresljive. Naš Rdeči križ usklajuje delo tudi z vsemi drugimi organi, organizaci-

Stanka Žagar

jami in ustanovami, kot to počno v ostalih občinah. J. PRIMC

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 28. septembra do 4. oktobra so v brežiški porodnišnici rodile: Gordana Mirt iz Brdovca — Ano, Marijana Katič iz Krškega — Franja, Mateja Lužar iz Lončarjevega dola — Janeza, Terezija Mikulanc iz Krškega — Majo, Marija Zorenč iz Trebč — Anamarjo, Vesna Vrčkovič iz Orešja — Matejo, Nedeljka Svalina iz Zaprešice — dečka, Mateja Rožman iz Brežic — Luko, Anuša Ajster iz Cerklje — Tjašo, Anica Šimurina iz Posedarja — Josipa in Anita Knežič iz Kraja Gor-njega — Matija. Čestitamo!

Na okroglo o šolstvu

RIBNICA — Okroglo mizo z naslovom »Kadrovska problematika v osnovni šoli Ribnica« je sklical pred kratkim vodstvo kulturne ustanove Miklova hiša, vodila pa jo je ravnateljica osnovne šole dr. Franceta Prešerna Anica Benčina. V razgovoru so prisotni obdelali vsa druga vprašanja šolstva razen kadrovskih.

Na pripombo, da je šola premalo povezana s cerkvijo, je bilo med drugim pojasnjeno, da ta povezava je, kadar je obojestranski interes. Vezi so stane. Odpora ni.

Izraženo je bilo tudi opozorilo, da na okrogli mizi ni predstavnikov firm, ki so glavni porabniki znanja. Odgovor je bil, da so porabniki znanja pravzaprav vsi, od otrok in vseh prisotnih pa do firm.

Očitano je bilo tudi, da v občini ni nikjer zanesljivih podatkov o tem, koliko višje in visoko izobraženih se vozi na delo v druge kraje izven domače občine, pred-

vsem v Kočevje in Ljubljano. To pa bi bilo potrebno, saj bodo le potem lahko načrtovali, koga in kako dobiti nazaj, da bo delal v domači občini.

Brez odgovora je ostalo vprašanje in razmišljanje o tem, če danes ravnamo z učenci slabše ali bolje, kot smo včasih, in v čigavo škodo ali korist. Disciplino in odnos učiteljev — učenec so v različnih obdobjih reševali drugače. Pred dvesto leti in v Prešernovih časih so učencu ščipali prste in ga zbadali, če ni znal latinščine. Pred 100 in še manj leti jih je učenec za neznanje dobil s šibo po prstih ali še kje drugje. Danes pa smo že toliko napredovali, da neznanje in nedisciplino učenca zvalimo prej na pleča učitelja kot na učenca, je seveda poudaril eden izmed prisotnih učiteljev. Odgovora na vprašanje, če je danes v šoli preveč ali premalo popuščanja, seveda ni bilo.

J. P.

Gallusu v spomin

Glavna jubilejna prireditev bo Gallusova maša

RIBNICA — Te dni se bo v Ribnici zvrstilo več prireditev, posvečenih 400-letnici smrti velikega ribniškega rojaka, skladatelja Jakoba Gallusa-Petelina.

Se ta teden (v času, ko to poročamo, pa natančni datum še ni znan) je predvidena predstavitev knjige »Podoba Gallusovega časa« avtorja prof. dr. Jureta Mikuža, zgodovinarja, ki opisuje stenske slikarje iz 15. in 16. stoletja v ribniški okolici. Predstavitel bo združena tudi s tiskovno konferenco, na katero bodo vabljeni še strokovnjaki s tega področja pa tudi javnost.

Glavna prireditev bo 19. oktobra ob 20. uri v župnijski cerkvi v Ribnici. To bo koncert, na katerem bo 30 pevcev iz ribniške doline predstavilo Gallusovo mašo, nonet Vitra in oktet Gallus pa bosta nastopila z Gallusovimi moteti. Pevci bodo nastopali v novih oblekah, izdelanih po modi iz 16. stoletja (kreirala jih je gledališka kostumarka, dobitnica Prešernove nagrade, Alenka Bartl), vendar so narejene tako, da jih bodo z nekaterimi manjšimi spremembami lahko uporabljali na vseh slovenskih koncertih.

Načrtovani sta še dve prireditvi, posvečeni temu jubileju, njun datum pa še ni določen. Razstavo »Ribnica v 16. stoletju« bo pripravil ribniški muzej, o Jakobu Gallusu-Petelinu pa bo predaval dr. Škulj, ki je napisal tudi knjigo o življenju in delu tega velikega evropskega skladatelja.

J. P.

POMOČ ZDRAVSTVENEMU DOMU

TREBNJE — Občinski odborniki so soglašali s predlogom trebanjske vlade, ki ga je obrazložil sekretar izvršnega sveta in občinske skupščine Milan Rman, da pomagajo trebanjskemu zdravstvu premostiti hude finančne zagate tako, da bo do konca leta oz. do sprejema nove zakonodaje ostala v veljavi sedanja prispevna stopnja za zdravstvo 0,64. Tako naj bi prišlo do presežka okrog 1,3 milijona dinarjev, omenjena stopnja pa je višja, kot bi bilo potrebno, ker se bolnišnice zmanjšujejo bolnišnice. Da je lahko trebanjski zdravstveni dom poravnal nekatere račune, je vlada že pomagala s 600 tisočaki.

MESEC BOJA PROTI DIABETESU

NOVO MESTO — Letos mineva 35 let, kar je v Sloveniji začela delati organizacija za boj proti sladkorni bolezni, ki je najpogostejša bolezen našega časa, saj jo ima vsak dvajseti prebivalec, nad 50 let starosti pa celo vsak deseti prebivalec Slovenije. V društvih, kakršno deluje tudi v Novem mestu, se ljudje, oboleni za diabetesom, z raznimi predavanji, demonstracijami primerne prehrane itd. učijo, kako čim normalneje živeti z njim. Poučna dejavnost se vsako leto zgodi v oktobru, ki velja za mesec boja proti sladkorni bolezni. Tako bo tudi letos po vsej Sloveniji. Jutri, 11. oktobra, pa bo v Posavskem muzeju v Brežicah svečana seja Zveze društev za boj proti sladkorni bolezni, s katero bodo počastili 35 let delovanja.

BELOKRANJSKA PUŠAVSKA LISICA — V Beli krajini je bilo v zadnjem času ustanovljenih več novih rockovskih skupin. Ena od njih je Desert Fox, ki ima za seboj že 15 samostojnih nastopov in 4 nastope na koncertih v družbi z znanimi imeni slovenskega rocka. Fanje so se odločili za čisti rock, sami skladajo, so dobro opremljeni. Pripravljajo se že tudi na snemanje svoje prve kasete, s katero se želijo predstaviti javnosti v kar najboljši luči. Člani skupine so (na sliki od leve proti desni): Peter Jakša (vokal, kitara), Miro Matekovič (bobni), Bojan Macele (vokal, kitara), Sergej Čas (vokal, basovska kitara).

Rebalansa še ni

Dva zbora sta rebalans občinskega proračuna sprejela, tretji pa ne

KOČEVJE — Občinska skupščina Kočevje je komaj pred nekaj tedni sprejela občinski proračun za leto. Takoj nato je bil na dnevnem redu že sprejem rebalansa proračuna s predlogom, naj bi sprejeti proračun še zmanjšali od bližje 160 milijonov dinarjev na dobrih 141 milijonov.

Spremembo (rebalans) proračuna je najprej že pred tedni sprejel zbor krajevnih skupnosti. Zbor združenega dela je to storil 25. septembra. Isti dan pa je predlagani rebalans zavrnil družbenopolitični zbor, saj je zanj glasoval le en delegat, pet jih je bilo proti, ostali pa so se vzdržali. Zdej bo potrebno še usklajevanje.

V razpravi v družbenopolitičnem zboru so bila izražena tudi zelo različna stališča. Razpravljavci pa so poudarjali, da bi se dalo še marsikje privarčevati. Poudarjeno je bilo tudi, da je šolstvu namenjeno za materialne izdatke v primerjavi z drugimi prejemalo denarja. V razpravi je bilo tudi rečeno, da na sejah ni nikoli pravih poročevalcev, da posamezni člani izvršnega sveta niso zadolženi za določena področja dejavnosti in da gre zdej za splošno neodgovornost.

J. P.

VLADKA ŠKOF, pedagoška svetovalka Zavoda za šolstvo Republike Slovenije — organizacijska enota Novo mesto, je že vrsto let predsednica metilške Zveze prijateljev mladine. Kljub temu da zadnji čas Zveza nima profesionalnega delavca, delo ni zastalo. V tednu otroka je izvedla Zveza vrsto aktivnosti, kulturnih in prometno varnostnih, za december načrtuje prireditev, med katerimi ne bo izostal dedek Mraz, ki bo obdaril preko šeststo predšolskih otrok. Ker za te vrste dejavnosti v občini ni denarja, so se člani izvršnega odbora odločili zaprositi za pomoč delovne organizacije. Tako bodo učence Tekstilne šole sešile nad šeststo plišastih medvedkov, pomoč za sladkarije pa gotovo ne bo odklonila Gala. V kratkem bo pripravila Zveza prijateljev mladine okroglo mizo, na kateri naj btekle beseda o težavah metilških otrok, po krajevnih skupnostih pa nameravajo obuditi k življenju nekdanji dokaj delavna društva prijateljev mladine. (T. G.)

ZBIRALNA AKCIJA — Akcija zbiranja papirja na OŠ Center (prej Katja Rupena) je posteno izpraznila skladišča starega papirja v našem mestu. Z njim smo napolnili dva ogromna zabojnika. Na fotografiji: čakamo, da bodo stehali naš papir. (Foto: Bojan Šporar, 6. b, OŠ Center, Novo mesto)

Vodovodne skrbi in načrti

Vedno težje je zagotavljati zdravo pitno vodo

KOČEVJE, RIBNICA — O delu in načrtih Hydovoda Kočevje-Ribnica je direktor Janko Veber povedal:

SODRAŽICA — Z globinskimi vrtinami so prišli do zelo kakovostne vode. Vodo bodo kljub temu preventivno klorirali. Kmalu pričakujejo uporabno dovoljenje.

SLOVENSKA VAS, GOTENICA — V Slovenski vasi bo še dodatna globinska vrtina. Doslej se je pokazalo, da to vodo onesnažuje zaradi neurejene kanalizacije Gotenice. Potrebna bo čistilna naprava za Gotenico, saj so s tega

območja onesnažene še vode in izviri v Kolpski dolini (Črni potok, Osilnica, Fara) pa tudi Obrha (zajetje za Kočevje in Ribnico) ter Kočevske Reke.

RAJNDOL, MOZELJ — Opušeni vodni vir v Rajndolu so obnovili in ga priključili na regionalni vodovod kot dodatek. To vodo dobivajo tudi v Mozlju in tako kljub suši tu ni več težav z vodo. Gre za manjše količine zelo dobre vode, ki gravitacijsko teče do regionalnega vodovoda.

PREDGRAD, DOL — Voda v Dolskem potoku je onesnažena, zato je republiška sanitarna inspekcija prepovedala uporabo vode za pitje iz tega vodovoda. Močni onesnaževalci so na območju Koprivnika, Nemške Loke, Brezovice in Čepelj. Rešitev za vasi ob Kolpi je izgradnja vodohrama in namestitve plinske klorinacije tudi za visoko cono. V nadaljnji fazi pa je treba najti kakovostnejši vodni vir. Računajo na izvir Šumetec in druga raziskovanja.

GRACARICE — Tu je slaba kakovost vode. Rešitev za naselje je povezava z vodovodom na Obrhu.

GNOJEVKA — Na vprašanje, če polivanje kmetijskih površin z gnojekom onesnažuje vodne vire in sploh pitno vodo, je direktor Veber odgovoril, da je treba pri polivanju z gnojekom strogo spoštovati varstvene pasove v bližini vodovodnih zajetij. Tako na primer ne bi smeli polivati gnojekve na tisti strani Rinže pri Slovenski vasi, kjer so globinske vrtnice za pitno vodo. Tudi na območju Gore ne bi smeli polivati, ker je tu zbirno območje vode za vrtnice in zajetja pri Sodražici. Doslej so bolj kot polivanje gnojnice škodovala zajetjem pitne vode in rekama Rinzi in Kolpi ter potoku Šumetec kmetijske farme. Dodal je še, da Hydovod ne začenja novih investicij, ker pač nima denarja.

J. PRIMC

Dekle pod avtobus

Za smrtno nesrečo kriva tako šofer kot pokojnica

KOČEVJE — Na 6 mesecev zapora, pogojno za dve leti, je bil pred kratkim pred kočevskim sodiščem obsojen 55-letni šofer avtobusa Janez Gačnik iz Podgore (Videm-Dobrepolje), ki je 17. maja 1989 z avtobusom zbil 17 letno dijakinjo Stanko Nose, da je 8 dni kasneje umrla v ljubljanski bolnišnici. Sodba še ni pravomočna.

Nesreča se je zgodila pri avtobusnih postajališčih v Zlebiču ob 7.35. Janez Gačnik je vozil iz Ljubljane proti Kočevju, za njim pa je peljal še šolski avtobus, na katerega je verjetno nameravala dijakinja Stanka Nose. Gačnik avtobusa ni nameraval ustaviti na tem postajališču in je peljal kar naprej, saj bi šolarje pobral šolski avtobus. Prav takrat je na postajališču v Zlebiču na nasprotni strani ceste ustavljal drug avtobus, ki je peljal iz Kočevja proti Ljubljani, in izza tega avtobusa je stekla dijakinja Nose-tova in se znašla pred avtobusom, ki ga je vozil Gačnik; tako je prišlo do tragične nesreče.

Sodni izvedenec je povedal, da je tahograf avtobusa, ki ga je vozil Gačnik, kazal tik pred zaviranjem hitrost 77 km na uro. Sodišče je menilo, da je bila ta hitrost z ozirom na razmere na cesti in postajališčih prevelika in da se voznik ni prilagodil okoliščinam, saj bi moral pričakovati kakšen nenavaden dogodek. Sodišče pa je tudi upoštevalo, da je ponesrečenka imela že 17 let, da je tudi sama kršila prometne predpise, da torej ni bila več otrok in bi morala biti bolj pazljiva.

SMRT NA KRIŽIŠČU

KOČEVJE — Do hude prometne nesreče je prišlo 1. oktobra ob 19.35 na križišču Roške in Tomšičeve ceste (pri zdravstvenem domu) v Kočevju. Po ugotovitvah miličnikov naj bi 44-letni Ivan Papež iz Kočevja izsilil prednost pred voznikom osebnega avta brez registracije, Francem Robido iz Starega Loga. Pri trčenju vozil je Papeža vrglo iz fička, da je z glavo zadel ob pločnik, nakar je v zdravstvenem domu v Kočevju podlegel poškodbam.

DELOVNA NEZGODA

NOVO MESTO — Novomeški miličniki so bili 4. oktobra obveščeni, da se je tega dne ob 9.15 med delom na krožni žagi v Pionirjevem lesnem obratu hujše poškodoval 22-letni Franc Derganc iz Velikih Brusnic. Zaradi nepazljivosti med delom je bil ob palec leve roke.

OB TRACHNO ŽAGO

PREČNA — Zadnje dni septembra je bilo vlomljeno v skladišče Dolenjskega letalskega centra v Prečni, od koder je nekdo odnesel električno mizar-sko tračno žago iz litega železa, vredno vsaj 60 tisočakov. Tat je moral biti orjak, žaga tehta vsaj 150 kilogramov.

Trebnje kot bela lisa

Predstavili raziskovalno nalogo o športni rekreaciji

TREBNJE — Skoraj 70 odst. odraslih Trebanjcev se s športno rekreacijo ne ukvarja, anketa med 795 občanov pa je pokazala, da se po 45. letu skoraj nihče izmed anketirancev ne ukvarja več s športno rekreacijo. Med večino prebivalstva ni čutili organizirane in usmerjene ponudbe, med kmečkim prebivalstvom pa športne rekreacije praktično ni, ugotavlja dr. Herman Berčič in dr. Boris Sila, profesorja z Inštituta za kineziologijo ljubljanske fakultete za šport v analizi stanja športnorekreativne dejavnosti občanov v trebanjski občini.

Dr. Berčič je na skupščini ZTKO v Trebnjem ob predstavitvi raziskovalnega projekta, ki naj bi se v drugi fazi ukvarjal z načrtovanjem in programiranjem, v tretji pa z izvedbo teh zamis-

li, dejal, da je bil pobudnik raziskovalne naloge, uporabne v praksi, Marko Kapus, sekretar ZTKO Trebnje. Pri tem je še poudaril, da je zelo redek pojav, da bi take pobude prišle iz občine. Lahko je reči — nimam časa, toda zakaj ne bi sami več naredili za svoje dobro počutje in zdravje kot nekateri zelo zaposleni državniški oz. politiki, denimo ameriški predsednik Bush ali pa naša Drnovšek in Kučan? Pomankanje prostega časa in preobilica dela sta poglavitna razloga, zakaj anketirani Trebanjci niso bolj športnorekreativno aktivni.

Dr. Sila in dr. Berčič sta ugotovila, da se anketirani Trebanjci največ ukvarjajo s hojo, sprehodi, tekmo, kole-sarjenjem, pri čemer seveda ne potrebujejo drage športne opreme in niso vezani na organizirane rekreacijske skupine, kar še zlasti velja za nežnejši spol, medtem ko moški bolj težijo k organiziranim oblikam, predvsem nogometu in košarki.

Velika večina anketiranih si želi v svojem okolju bazen, slaba polovica pa je takih, ki si želijo večnamensko telovadnico. Med 38 različnimi športi, za katere so se opredelili, je na prvem mestu alpsko smučanje, sledijo plavanje, tenis in košarka. Predsednik trebanjske vlade Jože Rebolj je sicer obljubil načelno podporo, opozoril pa je na kruto stvarnost, v kateri je, žal, tudi za telesno kulturo vsak dan manj denarja.

P. P.

dr. Boris Sila

Za vas, ki se ne bojite Evrope 92, smo pripravili vrsto računalniških programov za sodobno poslovanje!

FINANČNO-INFORMATIVNI SISTEM (glavna knjiga, salda-konti, menične in ostale obresti)

MATERIALNO POSLOVANJE (skladiščno in finančno poslovanje)

Na ta dva osnovna programa se z istimi matičnimi podatki o dobaviteljih, kupcih, klasifikaciji materiala, kontnim planom, šiframi materialov in drugimi podatki navezujejo še programi za:

- OSNOVNA SREDSTVA
- OSEBNE DOHODKE
- EVIDENCO KREDITOV
- KADROVSKO EVIDENCO
- EVIDENCO IN OBRAČUN NAROČNIKOV
- KALKULACIJE IN RAZPIS PROIZVODNJE
- FAKTURIRANJE
- MALOPRODAJNO IN VELEPRODAJNO KALKULACIJO Z OBRAČUNI DAVKOV
- DROBNI INVENTAR
- EVIDENČNO DOKUMENTACIJO
- PODPORO DELA PRAVNIH SLUŽB

Z našimi računalniškimi programi poslujejo že v več kot 100 podjetjih, bankah, skupnostih širom po Sloveniji. Zagotavljamo tekoče vzdrževanje in prilagajanje programov spremenjenim predpisom.

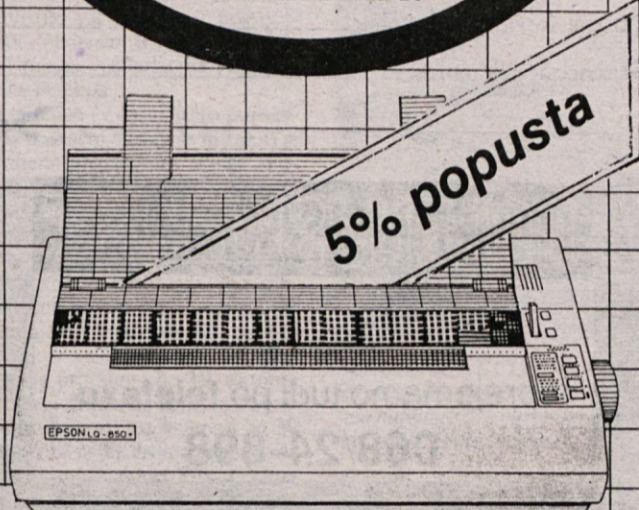
Prodaja in servisiranje računalniške opreme.

Podrobne informacije na telefon (063) 21-011 (Zlatko Gruber)

RAČKA d.o.o.
C. k. Staneta 34
68000 NOVO MESTO

EPSON®
VELIKO IME,
ZANESLJIVA
KVALITETA!

Obiščite nas v prostorih na C. k. Staneta 34 v Novem mestu ali pa nas pokličite na št. 068/21-058, ki je tudi številka faxa.

IMATE TEŽAVE S FOTOKOPIRNIMI STROJI ?

Canon

NUDIMO VAM SLEDEČE USLUGE :

- SERVIS , REZERVNI DELI
 - NAJEM FOTOKOPIRNIH STROJEV
 - FOTOKOPIRANJE
 - KOPIRANJE NAČRTOV
 - VSE INFORMACIJE :
- ANDREJ MEDIC**
GLAVIČEVA 11, MENGEŠ
(061) 739-223

SREDNJA ŠOLA Krško,
Hočevarjev trg 1

razpisuje

vpis za študij ob delu, in sicer:

- 1.) strojni tehnik
- 2.) elektrotehnik energetik
- 3.) elektrotehnik elektronik

Kandidati morajo imeti končano ustrezno šolo IV. stopnje (poklicno šolo) in najmanj eno leto ustrezne delovne prakse. Za kandidate, ki nimajo dovolj ustrezne prakse, bo šola organizirala posebne ure praktičnega pouka. Pisne prijave, katerim naj kandidati priložijo spričevala (diplome) in potrdila o ustrezni praksi, bomo sprejemali do 25. X. 1991.

PAMETEN GOSPODAR VE, DA NJEGOVA ŽIVINA POTREBUJE NARAVNO IN URAVNOVEŠENO PREHRANO !

Res je! Mnogim slovenskim kmetom predstavlja reja krav in prašičev osnovni vir zaslužka. Kako se bo račun iztekla, pa je največkrat odvisno od krme.

Vaše živali ne potrebujejo umetne hrane ali nekakšnih splošnih dodatkov, temveč usklajen dnevni obrok s pravilno količino vitaminov in mineralov.

Zato smo v Leku pripravili vrsto novih mineralno - vitaminskih dodatkov, ki omogočajo najboljšo prehrano živali ob različni intenzivnosti reje in različnih vrstah doma pridelane krme.

Naši novi proizvodi so :

za krave molznice v ekstenzivni reji z nizko mlečnostjo

za krave molznice, ki dobivajo osnovni obrok iz sena, koruzne silaže in beljakovinskega krmila

kot dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz pesnih rezancev v poletnem obdobju

za prašiče, ki imajo v osnovnem obroku pretežno silirano koruzo

za krave, ki dobivajo osnovni obrok iz sena ali travne silaže z zmerno gnojnih površin, lahko tudi z dodatkom manjših količin koruzne silaže, in za vse presušene krave ne glede na sestavo obroka

kot dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz koruze v poletnem obdobju

kot dodatek za pripravo popolnega močnega krmila za mleko

za prašiče, ki imajo v osnovnem obroku pretežno žitno zrnje

- optimalno izkoriščanje doma pridelane krme
- večja proizvodnja
- boljše zdravstveno stanje

VEČJA GOSPODARNOST REJE

KRAVIMIN IN PRAVIMIN

DODATEK, KI GA CENI DOBER GOSPODAR

Lek ljubljana veterina

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOMELJ,
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA
IN TREBNJE

V 10. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 29. julij 1991, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Sklep o razpisu nadomestnih volitev za izvolitev delegata v zbor združenega dela skupščine občine Črnomelj

OBČINA NOVO MESTO

- Popravek odloka o izdaji obveznic občine Novo mesto
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka ureditvenega načrta pokopališča Mirna Peč
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka programskih zasnov za ureditveni načrt pokopališča Mirna Peč kot sestavnega dela prostorskih sestavin družbenega plana občine Novo mesto za obdobje od leta 1986 do leta 1990
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta kanalskega sistema in čistilne naprave Mirna Peč

OBČINA RIBNICA

- Spremembe in dopolnitve družbenega plana občine Ribnica za obdobje 1986—1990

OBČINA TREBNJE

- Odredba o določitvi najvišjih cen v občini Trebnje
- Sklep o povečanju najemnin poslovnih prostorov v občini Trebnje
- Odlok o krajevni turistični taksi v občini Trebnje
- Odlok o spremembni odloka o komunalnih taksah v občini Trebnje
- Sklep o soglasju k statutarnemu sklepu Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o pristojnosti zborov skupščine občine Trebnje

V 11. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 20. september 1991, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Sprememba in dopolnitev prostorskih sestavin družbenega plana občine Črnomelj za obdobje 1986—1990
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka programskih zasnov za dopolnitev prostorskih sestavin družbenega plana občine Črnomelj 1986—1990
- Sklep o sprejemu študije lokacij za kioske v Črnomlju
- Odlok o ustanovitvi Agencije občine Črnomelj za razvoj
- Odlok o pohvalah in grajah pri urejanju in varovanju okolja
- Odredba o določitvi najvišjih cen

OBČINA NOVO MESTO

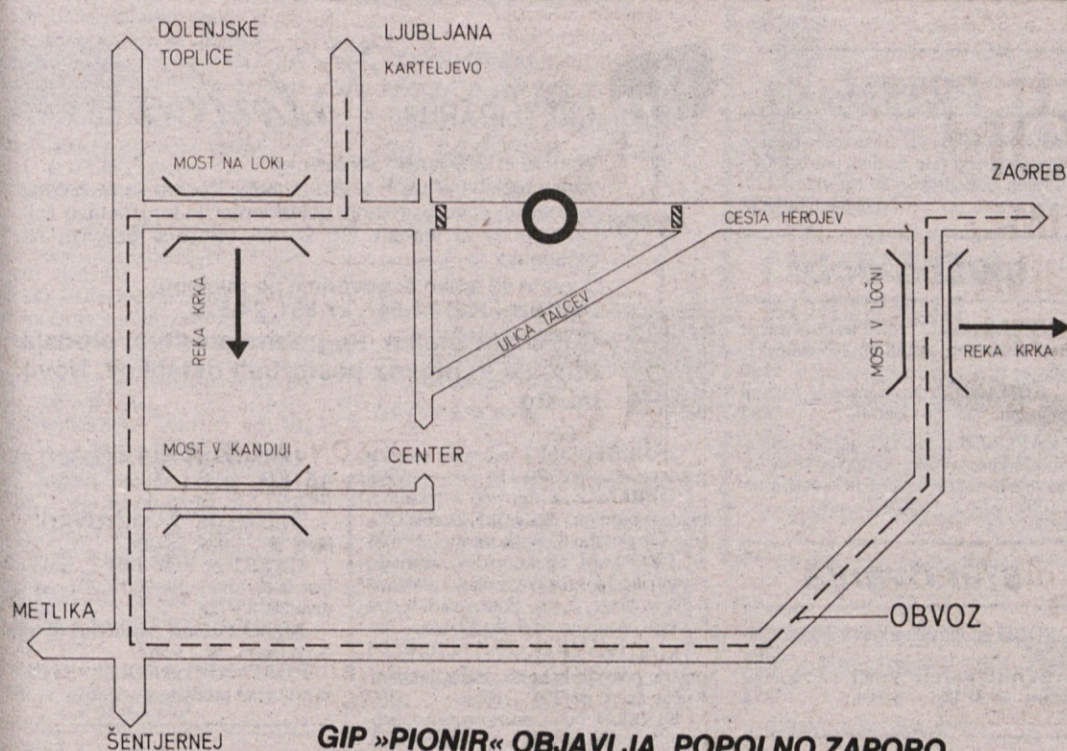
- Popravki aktov skupščine občine Novo mesto, objavljenih v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 15/90, 4/91, 6/91, 7/91 in 9/91
- Odredba o dajanju soglasja k cenam
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za mesto Novo mesto izven mestnega jedra
- Odredba o spremembi odredbe o delovnem času upravnih organov občine Novo mesto
- Odlok o organiziranju gasilsko-reševalnega centra Novo mesto
- Odlok o spremembi zazidalnega načrta Cikava za obrtne lokacije ob regionalni cesti
- Odlok o določitvi objektov oziroma posegov v prostor in o določitvi pomožnih objektov, za katere ni potrebno lokacijsko dovoljenje na območju občine Novo mesto
- Odlok o prenehanju veljavnosti odloka o ustanovitvi in nalogah službe komunalnega reda v občini Novo mesto
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o organizaciji upravnih organov občine Novo mesto
- Sklep o premoženjskopravni zadevi

OBČINA TREBNJE

- Odredba o dajanju soglasja k cenam

MEDOBČINSKE OBJAVE

- Odlok o spremembi odloka o registraciji, cepljenju, označevanju, postopku z neregistriranimi in necepljenimi psi in reji psov

GIP »PIONIR« OBJAVLJA POPOLNO ZAPORO

CESTE HEROJEV V NOVEM MESTU V DELU OD ZAVAROVALNICE TILIA DO KOŠTIALOVE ULICE OD 15. 10. DO 24. 10. 1991 ZARADI GRADNJE PLINOVODA.

OBVOZ JE PREK NOVEGA MOSTU IN PREK MOSTU V LOČNI!

ELEKTROTEHNA SET

30% popust

v prodajalnah ELEKTROTEHNE

v Novem mestu, Črnomlju, Metliki, Sevnici, Krškem, Brežicah, ...

za kompletni program BLACK&DECKER

Pohitite, popust velja samo do

30. oktobra!

kolpa

d.d. Metlika

Prenovili smo salon in razvili novo kopalniško pohištvo (afrodita, andromeda, artemida).

Ob tej priliki smo za vas pripravili akcijsko prodajo izdelkov iz naših proizvodnih programov KOLPA-SAN in KOLPA-KER, in sicer

od 10. 10. — 31. 10. 1991

Nudimo vam:

- **30% popusta** za takojšnje plačilo za izdelke I. kvalitete ali na obročno odplačevanje 1 + 2
- **45% popusta** za izdelke II. kvalitete (količine omejene)
- **50% popusta** za opuščene programe in ostanke od izvoza (količine omejene)

Novost je odslej tudi ta, da vam nudimo še sanitarno keramiko, keramične ploščice in armature.

Se priporočamo!

KOLPA d.d. Metlika
Rosalnice 5
tel. 068/58-273, 58-292
fax 068/58-180

Salon je odprt:
vsak dan od 8.00 — 16.00
ob sobotah od 8.00 — 12.00

Gostinci!

Kupujete novo opremo?

Ugotavljate, da je vaša oprema že načel zob časa?

Zakaj bi po nepotrebnem zapravljali čas in dragocene devize in te aparate uvažali sami? Naše cene so enako ugodne kot pri tujih prodajalcih! V oktobru še posebej priporočamo nakup aparatov za kuhanje kave firme LaSanMarco.

Pošljite nam izpolnjen kuponček in poslali vam bomo podrobnejšo ponudbo, ali pa nas poiščite v prodajnem salonu na Celovški 149 vsak dan od 8. do 15. ure (telefon 061 554-781).

Gastrema, Celovška 149, Ljubljana

(ime in priimek)

(moj naslov)

(poštna številka)

(kraj)

Zanimajo me naslednji proizvodi:

1. aparati za kuhanje kave	7. sokovniki
2. mešalniki	8. mikrovalovne pečice
3. ledomati	9. grill pečice
4. pomivalni stroji	10. stroji za rezanje zelenjave
5. aparati za stepanje smetane	in pripravo hrane
6. peči za pizze	11. ves program

(željeno obkrožite ali podčrtajte)

GASTREMA

vodnik
po
gostinski
opremi

tedenski koledar

Četrtek, 10. oktobra — Danilo
Petek, 11. oktobra — Milan
Sobota, 12. oktobra — Maksimilijan
Nedelja, 13. oktobra — Edvard
Ponedeljek, 14. oktobra — Veselka
Torek, 15. oktobra — Terezija
Sreda, 16. oktobra — Hedvika

LUNINE MENE
15. oktobra ob 18.33 — prvi krajec

kino

BREŽICE: 11. in 12. 10. (ob 20. uri) ameriški triler Misery. 13. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriški kriminalni film Miami blues. 15. in 16. 10. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Delta force 2.

kmetijski stroji

TRAKTOR TV 523 in priklozo ugodno prodam. 5828
PUHALNIK TAJFUN in 7,5 KW elektromotor ugodno prodam. (0608) 77-497. 5837
GLAVNO MOTORSKO GRED, Bosch črpalko in bate, pruhe, obročke itd., prodam za zeton 2511. (061) 789-097. 5844
PRIKOLICO za traktor (5 t) domače izdelave prodam. Stane Saje, Golobinjek 7, Mirna Peč. 5858

VINOGRADNIKI

Ne zamudite pravočasno nabaviti grelca za vretje moštva. Prihaja hladna jesen, da ne bo težav z vretjem. Grelec je iz nerjavečega materiala in se lahko uporablja v sodu — kadi. Proizvaja in prodaja:

El. mehanika Hočevar — Ljubljana
tel.-fax. 061-50-525

motorna vozila

R 21 NEVADA GTS, star dve leti in ocesevalno napravo za štiri mizarske stroje s silosom in povratnim zrakom, prodam. (068) 23-195.
R TRAFIC TRANSIT, letnik 1986, lepo ohranjen, prodam. (061) 341-500.
126 P, letnik 1986, registriran do avgusta 1992, lepo ohranjen, prodam. 25-986, po 18. uri, 24-006, dopoldne.
JUGO KORAL 45, letnik 1989, prodam. Kopač, Pot na Gorjance 9 b, Novo mesto. 5799
Z 750, letnik 1983, prodam. Robert Uhernik, Leskovec 1, Brusnice. 5801
TALBOT SOLARA, letnik 1983, prodam ali menjam. Alojz Štine, Nad mlino 57, Novo mesto. 5802
ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam za 1300 DEM. Sajovic, Česča vas 23, Novo mesto. 5803
JUGO 55, letnik 1989, prodam. 73-595. 5805
GOLF DIESEL, letnik 1986, z dodatno opremo, in jugo 55, letnik 1989, prodam. 59-107, dopoldne in 58-238, popoldne. 5806
PRODAM dva nova motorja za R 4. (068) 87-388, po 19. uri. 5808
R 4 GTL, letnik 1989, prodam. Informacije popoldne po 15. uri na 49-562. 5809
R 4, april 1979, prodam. 23-862.
GOLF DIESEL, letnik 1988, dobro ohranjen, prodam. Cena 13300 DEM. (068) 40-099. 5812
LADO SAMARO 1300, 5 vrat, staro eno leto, prodam ali menjam za manjše vozilo. (0608) 75-717. 5813
126 P, letnik 1985, registriran do 8/92, ali jugo 45 A, letnik 1986, registriran do 3/92, prodam. Andrej Kastelic, Goriška vas 1 a, Mirna Peč. 5815
VISO OLCIT CLUB 11 R, novo, še neregistrirano, prodam. 25-986, popoldne, 24-006, dopoldne. 5816

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc in Ivan Zoran.
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 30 SLT, naročnina za 4. trimesečje 390 SLT; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 780 SLT; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga tuja valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 400 SLT, na prvi ali zadnji strani 800 SLT; za razpise, licitacije ipd. 450 SLT. Mali oglasi do deset besed 350 SLT, vsaka nadaljnja beseda 35 SLT.
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefaks: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka [Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91] se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ČRNOMELJ: 10. (ob 19. uri) in 11. 10. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Policaj iz vrtca. 11. in 13. 10. (ob 20. uri) ameriški glasbeni erotični film Z madono v postelji. 13. 10. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Ameriška Nindža IV.
KRMELJ: 12. 10. ameriški akcijski film Vsiljevanje resnice.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 10. 10. (ob 16. in 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Ameriška nindža IV. Od 11. do 13. 10. (ob 16. uri) ameriški akcijski film Eksekutor. Od 11. do 13. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Življenje na zatožni klopi. 14. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski fantastični film Stražarji časa.
SEVNICA: 11. in 13. 10. ameriški akcijski film Vsiljevanje resnice. 12. 10. ameriški glasbeni film Labamba.

GOLF CL diesel, star 3 mesece prodam ali menjam, prodam tudi Z-101, letnik 1989 skala, ter Z-101, letnik 1986 ali menjam. (068) 25-113, 23-627.

Akumulatorji Vesna, Maribor, z dveletno garancijo Primer 12 V, 97 ah, 2650,00, 12 V, 135 ah, 3548,00, gume in rezervne dele za traktorje nudi Agroizbira Kranj, tel. 064-324-802.

126 PGL, zelo ohranjen, letnik 1987 in 1990, ugodno prodam. V račun vzamem golfa, letnik 1986/87. (068) 84-647. 5870
JUGO KORAL 45, letnik 1990, prevoženih 12000 km, prodam. Cena po dogovoru. (0608) 82-569, po 15. uri. 5876
R 4, letnik 1988, prodam ali menjam za cenejši avto. 27-186. 5877
126 P, letnik 1989, registriran do 7/1992, prodam. 41-065. 5878
Z 101, letnik 1984, in 126 P, letnik 1982, prodam. 43-767. 5879

GOLF D, letnik 1983, prodam. 50-068. 5880
GOLF, letnik 1978, prodam. Andrej Nadu, Mihovec 1, Tržišče. 5881
JUGO KORAL 45, letnik 1988, prodam za 4200 DEM. 65-501. 5882
KADETT 1,6 D, letnik 1985, prodam ali menjam. 65-070. 5883
Z 101, letnik 1986, in R 5 TR, letnik 1988, prodam. (068) 22-971. 5885

preklci

IGNAC STARIČ, Bitnja vas 10, Trebelno, prepovedujem gonjo živine po parceli pri kozolcu, ker tam ni poti. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. 5790

posest

GOZD (6400 m²), 3 km iz Dolenjskih Toplic, v bližini vasi Verdun, prodam najboljšemu ponudniku. (064) 212-329, zvečer. 5832

službo dobi

DEKLE za delo v točilnici restavracije Grad Črnomelj zaposlim. (068) 51-036. 5859
KUHARICO za pomoč v kuhinji sprejememo. (061) 666-067. 5884
ZAPOSLIM osebo z najmanj srednjo izobrazbo ekonomske ali pravne smeri za opravljanje pisarniških del. Informacije na (068) 23-627 (od 20-21. ure).

stanovanja

SOBO oddam samskemu dekletu. 23-597. 5798
STANOVANJE v hiši v Črnomlju oddam. 51-061, v soboto. 5874

čestitke

DRAGI MAMI AMALIJI JERAJ želijo za njen častitljivi 85. življenjski jubilej vse najboljše — vsi njeni. 5791

prodam

KROŽNO ŽAGO za razrez hlodovine prodam. Bojan Grm, Plešivica 9, Grosuplje, (061) 772-751. 5792

CVETLIČARNA Vrtnica

Vrtnica in Golovrški Štefan vam v težkih trenutkih olajšava skrbi. Poskrbiva za prevoz pokojnika, pokop, urejanje dokumentacije ter izdelavo žalnih vencev in ikeban. Do 20 km stroškov prevoza ne računamo.
O vsem se lahko pogovorimo po telefonu. Pokličite (068) 84-547, 27-691, 24-676.
Golovrški Štefan. Pogrebne storitve, prodaja opreme in prevoz posmrtnih ostankov. Novo mesto.

INDUSTRIJSKI enoigelní overlog prodam. (0608) 70-119. 5793
OPREMO za trgovino s tekstilom ugodno prodam. 20-585, Zdenko Poljak, Ob potoku 8, Novo mesto. 5794
PRODAM 65 komadov srebrnega »bešteka«, 2 lovska površnika, 2 plašča, 2 radia in blago. Keba, Brezovica n.h., pri Suhorju, v soboto od 9. do 12. ure.
BUKOVO SPALNICO (pravi les), 3 omare, postelji, komoda, psiha, prodam. Kličite na 44-204, Trebnje. 5797
KOBILO, brejo, dobro voznicno, prodam. Jože Gazvoda, Konec 17, Novo mesto. 5800
LESEN OBJEKT, razstavljen, obit z ladijskim obojem in izolacijo, prodam. Kritine in ostrešja je za 90 m². Laharnar, Nad mlino 55 a, Novo mesto, 22-766. 5807
ZAMRZOVALNO OMARO prodam po ugodni ceni. 45-268, po 18. uri. 5811
PEČ za etažno centralno kurjavo EMO-12-L, na trda goriva, malo rabljeno, poceni prodam. 22-208. 5814
SMREKOVE PLOHE debeline 5 in 8 cm ter colarce prodam. (068) 27-578, od 15. do 19. ure. 5821

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ 4,5 KW, malo rabljeno prodam. (068) 27-578, od 15. do 19. ure. 5822
GROZDJE ŽAMETOVKO prodam. 25-029, 58-306. 5825
HRASTOV SOD (850 l), malo rabljen, in tovrne gume 900 R 20 orjak prodam. 85-728. 5829
KOZO z dvema mladičema (4 mesece) prodam. 23-562. 5831
KOSTANJEVO KOLJE - STOLPE za vinograd prodam. 57-739. 5835

VAŠE ŽELJE URESNIČUJE

1000 OLIMPIJSKIH MAJIC ALBERTVILLE '92.

NAGRADNIH ARANŽMAJEV ZA ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE ALBERTVILLE '92.

POGOJ ZA SODELOVANJE:
10 OVITKOV Knorr JUH ALI Knorr KOCK
POŠLJITE DO 25. 11. 1991
NA NASLOV:
NAGRADNA IGRA Knorr
P. P. 16. 61112 LJUBLJANA
ŽREBANJE NAGRAD BO 28. 11. 1991.
IMENA DOBITNIKOV BODO OBJAVLJENA V REVIJAH:
„JANA“, „NEDELJSKI DNEVNIK“, „VEČER“,
„GORENJSKI GLAS“, „DOLENJSKI LIST“ IN
„PRIMORSKE NOVICE“.

Knorr Domača juha
Knorr Fidele juha
Knorr Mexicana

DVE KOZI, breji, prodam. ☎ 52-5848.

GROZDJE (žametno črno in mo-
frankinjo) prodam. ☎ 52-084.

PRODAM belo dolgo poročno oble-
ko ter večje število ženskih oblačil za jesen
in zimo. Možnost nakupa na obroke. ☎
52-282. 5855

BARAKO (7 x 4 m) po ugodni ceni
prodam. ☎ 49-267, zvečer. 5860

GROZDJE, črno in belo, prodam. ☎
52-259. 5865

SARPLANINCE in nemške ovčarje,
bare 7 tednov, brez rodovnika, prodam.
☎ (0608)70-024. 5869

ZELO UGODNO prodam prevoznik
kontejner na dvoosnem podvozju, dimen-
zije 6690 x 2400 mm. Možna preureditev
prikolico za vse vrste prevozov, kot
gradbena baraka ali čebelnjak. ☎ (0608)
21-463, (0608)21-367. 5871

KOMPRESOR ALUP, tip HL
400/350 l, 15 barov s kompletno rezerv-
no glave, prodam. ☎ (0608)21-463,
(0608)21-367. 5872

SEMIŠKI KROMPIR desire in
kontland, lanski uvoz, prodam. Ropret,
Bitnje 41, 64209 Žabnica, ☎ (064)
12-056. 5873

HLADILNO zamrzovalno omaro
(240 in 50 l), ter hladilnik ugodno pro-
dam. ☎ 28-853. 5875

razno

LOKAL v centru Novega mesta na-
mem. ☎ (061)224-476, (061)224-919.

KUPIM stedišnik na trda goriva Calo-
ali Emo 60X60 cm, ☎ 28-250 zvečer.

JARC JOŽE
SERVIS IN MONTAŽA
OLJNIH IN PLINSKIH GORILNIKOV

Mali vrh 2 — 68216 Mirna Peč — telefon 068/84-323

IGM STREŠNIK, d.o.o.
Dobruška vas 45
Škocjan

vam iz svoje bogate palete izdelkov v svoji prodajalni nudi:

— betonske bloke 30	din/kom	21,40
— betonski vogalniki 30	din/kom	20,40
— betonski porolit 7,5 cm	din/kom	6,20
— betonske cevi Ø 30 cm	m	197,40
— betonsko okno 100 x 60 cm	din/kom	340,40
— beli cement	din/vr.	404,80
— fugirna masa 5 kg vr.	din/kom	78,30
— apno	din/vr.	100,80
— opečni nosilci	din/m	129,10
— opečna polnila	din/kom	19,00
— preklade	din/m	92,00
— modelarni blok 25x19x19	din/kom	12,80
— žagan les	din/m³	6.120,60
— plohi 4,8 cm	din/m³	5.770,00
— iverica 18 mm	din/kom	1.223,80
— vhodna vrata LIO	din/kom	6.615,00
— garažna vrata LIO	din/kom	11.590,00

Cene izdelkov so brez prometnega davka.

Razen zgoraj navedenih izdelkov proizvajamo tudi hitro postav-
ljive betonske garaže MONO in ostalo betonsko galanterijo.

Možnost obročnega odplačevanja.

Oglasite se v prodajnih prostorih IGM Strešnik Dobruška vas
osebno ali na telefon 068/76-230, kjer vam bodo radi ustregli.

ZAHVALA

V 96. letu starosti nas je zapustila naša mama, tašča, babica in prababica

JOŽEFA UHERNIK

Šentpeter 39

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno
sožalje, podarjeno cvetje in maše. Za vso pomoč hvala tudi sosedu Anici
Junc, g. župniku za lepo opravljen obred in cerkvenim pevcem, ki so se s
pesmijo poslovlili ob odprtem grobu.

Žalujoči: sin Martin z ženo Jožico, vnuka Davorin in Mojca
z družinama

ZAHVALA

Ob nepričakovani boleči izgubi naše drage

DANICE
FRLAN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in
znancem za tolažilne besede in čustveno izrečena sožalja. Hvala vsem,
ki ste jo pospremili na poslovilni poti do preranega groba.

Mož Jože, sinova Borut in Igor z družino, mama

POUČUJEM diatonično harmoniko
po prijemnem sistemu. ☎ 25-278.

»PREHRANA«
MOJCA RETELJ
Gliev trg 4, Trebnje
tel. 44-978 in 44-040
int. 43

Po ugodnih cenah vam priprav-
ljamo

- **malice,**
- **kosila,**
- **sprejemamo naročila za**
pogostitev večjih skupin,
- **srednješolcem nudimo**
kosila po 14.30.

Se priporočamo!

FRIZERSKI SALON »MARINA«
Grajski trg 40, Žužemberk
obvešča cenjene stranke, da je salon
od 7. 10. 1991 dalje odprt vsak dan od
7. do 19. ure, ob sobotah od 7. do 13.
ure, ob nedeljah pa je zaprt! SE
PRIPOROČAM!

ELEKTRIČNE OMARICE, zuna-
nje in notranje, kompletno opremlje-
ne, prodam 30% ceneje. Tel. (061)
213-244, 752-979.

JUGOTANIN
SEVNICA JUGOSLAVIJA

JUGOTANIN
kemična industrija, p.o. sevnica

ODKUPUJE

LES PRAVEGA
KOSTANJA

Les odkupujemo preko:
— **območnih gozdnih gospodarstev**
— **območnih kmetijskih zadrug**

Za vse informacije se obrnite na našo komercialno službo, te-
lefon 0608-81349, oziroma na naslov: Jugotanim, Hermanova
1, 68290 Sevnica.

Plačilo je dobro in zagotovljeno!

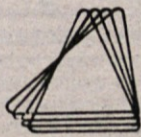
OSNOVNA ŠOLA »BAZA 20« DOLENJSKE TOPLICE

razpisuje prosta dela

UČITELJA SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA, PRU

za določen čas, s polno delovno obveznostjo. Začetek dela 1.
11. 1991.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 8 dneh
po objavi razpisa na gornji naslov.
O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po prijavnem roku.

SSTZU

SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKIH IN ZDRAVSTVENE USMERITVE
UL. MILKE ŠOBAR 30. NOVO MESTO. TEL.: (068) 25-207

SVET SREDNJE ŠOLE TEHNIŠKIH IN ZDRAVSTVENE USMERITVE NOVO MESTO

razpisuje prosta delovna mesta

- 1. ravnatelja šole**
- 2. vodja elektro-gradbene-lesarske enote**
- 3. vodja strojno-kovinarske enote**
- 4. vodja enote delavnic**

Za ravnatelja ali vodjo enote je lahko imenovan, kdor izpolnjuje
splošne pogoje, določene z zakonom, in ima:

- visoko strokovno izobrazbo
- pedagoško andragoško izobrazbo
- strokovni izpit
- najmanj pet let delovnih izkušenj na področju vzgoje in izo-
braževanja ter izpolnjuje še druge pogoje za učitelja ali
sodelavca na srednji šoli.

Ravnatelj in vodje enot bodo imenovani za štiri leta.

Ravnatelj šole po sklepu sveta šole vodi tudi zdravstveno-
kemijsko enoto.

Rok za prijavo je 8 dni. Prijavo z dokazili pošljite na gornji naslov
s pripisom »za razpis«. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30
dneh po dnevu objave razpisa.

V SPOMIN

15. oktobra bo minilo leto dni, kar je preneha-
lo biti plemenito srce naše ljube hčerke in
nadvse dobre skromne mamice

TANJE ILIĆ
poročene Kaplan

Čas mineva, vsaka naša misel in spomin k tebi hiti in čas nam solz ne
posuši. V naša srca si se vpisala, čas ne bo te več izbrisal, in čeprav spokojno
spiš, z nami kakor prej živiš. Na grobu prerana ti svečka gori, v
srčih pa naših bolečina leži. Hvala vsem, ki se je spominjate in žalujete z
nami. Prisrčna hvala njenim dragim sodelavcem, kolegicam in kole-
gom. Bila je naše veselje in je naša luč.

Vsi njeni, zlasti mama, oče in sin Gregor

ZAHVALA

V 76. letu nas je zapustil dragi brat in stric

FRANC
RANGUS

iz Dol. Vrhpolja 16

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, po-
sebnost pa se zahvaljujemo LD Šentjerneji, GD Vrhpolje, ZB Šentjerneji
in šentjernejskemu oktetu.

Žalujoči: vsi njegovi

Ministrstvo za pravosodje in upravo KAZENSKI POBOLJŠEVALNI DOM DOB PRI MIRNI

objavlja prosta delovna mesta

POOBLAŠČENE URADNE OSEBE - 4 delavci

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje po-
sebne pogoje:

- srednja (štiriletna) izobrazba penološke ali druge ustrezne
smeri, moški z odsluženim vojaškim rokom in enim letom
ustreznih delovnih izkušenj.

Na objavljenih mestih se šteje zavarovalna doba s povečanjem
12/16 mesecev.

Od kandidatov pričakujemo ustrezne moralne lastnosti, aktivno
znanje slovenskega jezika, da niso obsojeni za kaznivo dejanje
ali v kazenskem postopku. Kandidati bodo opravljali psihološki
preizkus s testiranjem in razgovorom.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim de-
lovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.

Prijave z življenjepisom in dokazili pošljite v 8 dneh po objavi na
naslov: KAZENSKI POBOLJŠEVALNI DOM DOB PRI MIRNI,
68233 MIRNA.

SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE IN TEHNIŠKIH USMERITEV EDVARDA KARDELJA ČRNOVELJ

Najem športne dvorane v
prostih terminih

V športni dvorani v Črnomlju so
še prosti termini. Imate prilož-
nost, da organizirate razne
dopolnilne dejavnosti. Pisne
ponudbe s programom pošli-
te, prosim, na Srednjo šolo
Črnomelj, Kidričeva 18/a, kjer
boste dobili potrebne informa-
cije.

SGP ZIDAR KOČEVJE

»v stečaju«
Trg zbora odposlancev 56
61330 KOČEVJE

objavlja

JAVNI RAZPIS

zbiranja ponudb za najem betonarne

**Predmet razpisa je oddaja betonarne v najem. Betonarna
se nahaja na Trati pri Kočevju.**

Na razpis se lahko prijavijo strokovno usposobljena podjetja in
obrtniki v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: SGP ZIDAR Ko-
čevje v stečaju, Trg zbora odposlancev 56, Kočevje, z oznako
»RAZPIS — NE ODPIRAJ«.

Kandidati naj ponudbi priložijo:

- registracijo podjetja oz. obrtno dovoljenje,
- proizvodni program,
- ugodnosti, ki jih eventualno nudijo najemodajalcu.

Prednosti pri izbiri imajo kandidati, ki nameravajo zaposliti de-
lavce SGP ZIDAR Kočevje v stečaju in nadaljevati začeta dela
pri bivši enoti Vzdrževanje.

Pisne ponudbe je treba oddati najkasneje 15. dan po objavi
razpisa.

Ponudnike bomo o rezultatu razpisa pisno obvestili v 5 dneh po
odpiranju ponudb.

ZAHVALA

V 27. letu starosti nas je tragično zapustila
naša ljuba

MARICA —
MARČA
VIDMAR

z Zagrebške 13, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in
znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in nam izrazili ustno ali
pisno sožalje ter pokojni darovali cvetje. Iskrena zahvala velja vsem
njenim sodelavcem iz podjetja Dolenjka in trgovine Kekec ter vseh
drugih trgovin za pomoč in izrečeno sožalje. Hvala tudi obema govorn-
ikom, pevcem, Adiju in g. župniku ter fantom iz Lipja za lepo oprav-
ljen obred. Vsem, ki ste našo Marčo pospremili na njeno zadnjo pot, še
enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: ata, mama, sestra Danica z družino in ostalo
sorodstvo

ZAHVALA

Tiho se je poslovila od nas naša draga

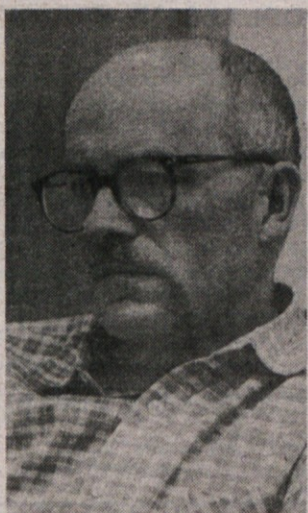
FANI AGNIČ — GAJKA

Zahvaljujemo se vsem v Domu starejših občanov, ki ste vrsto let tako
lepo skrbeli zanjo in vsem, ki ste jo imeli radi, podarili cvetje in jo spre-
mili na njeno zadnjo poti. Zahvaljujemo se tudi g. proštu za lepo oprav-
ljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sestra Mara Andrijanič z družino in nečak Aga z
Jelko

Janez Marn

Skromnost in zadržanost vejeta iz obnašanja 46-letnega diplomiranega inženirja kemije Janeza Marna. Morda zato dobiš nehoti občutek, da si je mogoče tak odnos tega ljubljancana po rojstvu, bivališču in filozofiji razlagati preprosto kot nezaupljivost do vsiljivega tujca. Kaj neki si je mislil, ko sem mu po koncu slavnostnega zasedanja trebanjske občinske skupščine, kjer so mu podelili plaketo občine Trebnje, čestital, stisnil roko in mu napovedal, da ga bom že našel in »obdelal«, ker se mi pač zdi, da bi si zaslužil še to pozornost. Nekam odsotno me je tedaj pogledal Marn, ki si mu kot mlademu strokovnjaku zaupali odgovorno nalogo vodenja priprav pri izgradnji tehnološkega procesa proizvodnje litih akrilnih plošč v Novolesovi tovarni (TAP) v Trebnjem, po izgradnji tovarne leta 1973 pa vodenje razvoja in kontrole. Kot sam prizna, mu je tako zaupanje tedaj dosti pomenilo, saj take službe v Ljubljani še v sanjah ne bi dobil. Nekaj časa je stanoval v Novem mestu, ko je s skupino sodelavcev uvažal proizvodnjo pri TAP.

domače tovarne za sodelovanje itd.

Čeprav na fakulteti študentje še niso delali z računalnikom, je zdaj za Marna računalnik nepogrešljiv pripomoček. Računalniško je denimo podprti tudi postopek barvanja. Vsekakor je ta oprema izgubila nekdanjo eksotičnost tudi zato, ker je vse cenejša. Marn odlično komunicira z računalniki, a tudi stiki z ljudmi mu ne delajo posebnih preglavic. Svojim bližnjim sodelavcem ni posebno hudo šef, toda nikoli se neče sprijazniti z negibnostjo, kajti zasplost, lenobnost in ustvarjalnost ne gredo skupaj. Zato Marn ni slučajno že dobil nagrade za inovacije in celo priznan patent. Pravi, da se rodi med delavci vse več dobrih inovacij, ki jih tudi ustrezno nagradijo. Sicer pa o svojih dolenjskih sodelavcih oz. Dolenjcih nasploh nima kakšnega posebnega mnenja. O tem pač ni razmišljal.

Marn je vezan na svojo staro Ljubljano, kamor se vrača vsak dan z dela v Trebnjem. Ker živi v središču slovenske metropole mu je vse blizu, tudi prijatelji. Z njimi ali sam gre večkrat na kakšno prireditev, na kozareček vina, ki se mu ob večerji skoraj nikoli ne odreče. V prostem času rad zahaja v planine, posebej so mu pri srcu Kamniške.

P. PERC

Kako povrniti nekdanjo slavo?

Sociološki tabor FSPN

ŠENTRUPERT — Od letošnjega sociološkega raziskovalnega tabora v Šentrupertu (od 1. do 10. oktobra) bo vsekakor nekaj ostalo, je prepričan magister Stojan Sorčan z ljubljanske FSPN, vodja tabora. »Raziskava bo vsebinsko izhajala iz že pripoznatih konfliktnih odnosov v preteklosti in sedanjosti, ki so bili ugotovljeni na dveh Mirovniških raziskovalnih taborih na tem območju leta 1989 in lani, in iz spoznanj raziskovalne naloge dipl. arh. Renata Repšeta o Trških naseljih v Mirenski dolini.

Sicer pa bomo letos raziskovali vrste in oblike kolektivnega konfliktnega poseganja v širše družbeno in prostorsko okolje Mire, Šentruperta in Mokronoga v zadnjih treh stoletjih. Na zgodovinskem okolju se bomo ukvarjali z družbenimi spremembami, ki so vodile iz pretežno agrarne družbe do današnje industrializacije teh krajev. Nepredvidljivi so učinki izirvanja vsega domačega, drobljenja zemlje, uničevanja narave in nazadovanja na mnogih že razvitih področjih.

Z anketo skušajo raziskati vpliv moderne in postmoderne v družbenem dogajanju in življenju, nadalje, kakšne posledice puščajo melioracije, hidro- in agromelioracije, kaj se dogaja z arhitekturo itd.

P. P.

MIRENSKA DOLINA NA OBROBJU — Na osnovi vsega, kar bodo raziskovalci doživeli in spoznali v tem okolju, bodo na prvem tovrstnem taboru skušali izdelati tudi napoved vsaj nekaterih elementov razvoja te doline. Tabor poteka ob pomoči republiškega ministrstva za šolstvo, ljubljanskega mestnega sekretariata za izobraževanje — kombi, pred katerim je nastal tale posnetek raziskovalcev na Rakovniku, pa je posodil mestni sekretariat za ljudsko obrambo. (Foto: P. Perc)

BOMBE, DA TE KAP — Za »minerca« Janeza Štruklja, ki je pri novomeškem občinskem sekretariatu za obrambo poverjen za uničevanje nevarnih predmetov, je bil pretekli teden spet razburljiv. Iz Podturna so sporočili, da so prav ob poti našli konico velike granate. Komisija je bila presenečena, saj so še iz partizanskih časov iz zemlje izkopali dve protitankovski granati, težki po 40 kilogramov, in tri manjše granate. Kaže, da je nevarnega orožja iz minule in sedanje vojne še veliko, zato Janez Štrukelj svari pobiralec kostanja in jesenskih gob, naj pazijo tudi na takšne najdbe in o njih takoj sporočijo policiji. (Foto: J. Pavlin)

V peč, lahko pa v galerijo

Kiparjenje Jožeta Kramžarja — Umetnost in vsakdan

PLETERJE PRI KRŠKEM — Svečnik, ki ga je naredil Jože Kramžar in ga dodal mnogim stvarim v svoji dragoceni in tudi nenavadni zbirci, je lep in nekoliko živ. Svoje je k temu prispeval jesenov les, ki ga je kipar — samouk iz Pleterja tesal, rezljal, brusil in gladil eno celo zimo. Toda jesenovina ne more dati vsega; dobro se vidi, da je bila na delu spretna Jožetova roka.

Svečnik ima v podnožju s trnjem kronano Kristusovo glavo, pri vrhu pa roki in tulipan. Manjka samo še skrivnostnih dihal čudežne moči in v jesenovem deblu upodobljene stvari bi se iz olesenosti dvignile v življenje. Take sapa ni, zato pa ostaja toliko močnejši vtis, da je Kramžar naredil zelo popoln izdelek. Svečnik je posvetil mami, očetu in hčerki, ki so že vsi pokojni, zato je »triroko« držalo za sveče simbolična podoba življenja, trpljenja in smrti.

Srebrni Henček tudi v Avstraliji

Ansambel Henček med prvimi avstralskim rojakom prinesel pozdrave iz samostojne Slovenije — Žeja po pesmi in novicah iz domovine je velika

NOVO MESTO — Ansambel Henček je tudi med avstralskimi rojaki cenjen in poznan. To nam je zatrdil vodja ansambla Henček Burkat, ki se je kmalu po vrnitvi s tamkajšnje sedemtedenske turneje oglašil v naši redakciji. Pravi namreč, da je bila tam že skoraj v vsaki slovenski družini kasetna ali plošča z njegovo glasbo precej prej, kot se je pojavil ansambel sam.

No, veselja in radovednosti nad obiskom je bilo kljub vsemu veliko, tudi zato, ker se je ansambel pojavil v Avstraliji kot prvi golob miru po pravkar končani vojni v Sloveniji. Tako so bili člani dobrodošli tudi kot živi vir informacij o tem, kaj se je doma dogajalo in kam gre razvoj. Bili so hkrati ambasadorji slovenskega miru in sprave, tudi med našimi izseljenci. »Kajti,« nam je povedal Henček Burkat, »opazili smo, da se ponekod še nekoliko držijo vsak na svojo stran, pa smo jim povedali, da imamo pri nas že spravo in naj se med sabo spravijo še oni. Pri tem je imel še največ uspeha naš humorist Marjan Roblek.«

Ansambel Henček, katerega vodja je harmonikar Henček Burkat, z njim pa sta bila še njegova sinova Tomaž, ki igra

• Umetnost je golota, ki nima razloga za sram. (Matoš)

saksofon, klarinet in klaviature, ter Ton, ki igra bas kitaro in trobento, pa kitarist Bojan Arh, pevec Metka Kostrevc in humorist Marjan Roblek, je odšel na dolgo pot v Avstralijo 22. julija. Še dva dni pred poletom je bilo negotovo, ali

bo zaradi napetosti v tedanji Jugoslaviji načrt sploh možno izpeljati.

Odšli so na povabilo tamkajšnjih Slovencev, ki so poskrbeli tudi za organizacijsko in finančno plat turneje. Ta je trajala celih sedem tednov. Med tem časom so imeli kar osemnajst celovečernih koncertov in še nekaj dobrodelnih prireditev je bilo vmes. S posebnim avtobusom so prevozili okoli devet tisoč kilometrov, spoznali pa so tudi, kako živijo tamkajšnji Slovenci, kajti često so

BO DOLENJSKA POMAGALA ČETVERČKOM?

NOVO MESTO — Prvi dolenjski četverčki Adam, Filip, Samo in Tilen zakoncev Bihar iz Novega mesta so prvi teden po rojstvu zdravi in že pridobivajo težo. V porodnišnici bodo ostali še do konca oktobra. Dobro se počuti tudi mamica Damijana, več skrbi pa ima ta čas mož Leon. Njuno stanovanje je namreč le ena sobica s pregrajeno kuhinjo, zato čaka, da mu bo družba pomagala in za prve dolenjske četverčke le našla prijeten domček, za katerega prosi že vrsto let. Položaj je še težji, ker sta zakonca Bihar brez zaposlitve. On pravnik, ona naravoslovno-matematični tehnik, sta bila zaposlena v Isstri, sedaj pa že precej časa iščeta novo zaposlitev. Za sedaj na to ne gre misliti, saj ju čakajo štiri štrčke in z njimi še dodatne skrbi. »Trboveljski četverčki« imajo kup pokroviteljev, in so preskrbljeni od A do Ž do odhoda v šolo. Za dolenjske se do sedaj (torek) pri Biharjevih še nihče ni oglašil.

J. P.

• Ansambel Henček praznuje letos tudi petindvajsetletnico obstoja. Ta lep jubilej slavi z bero štirindvajsetih izdanih kaset in plošč, prodanih pa je bilo že več kot milijon izvodov: šest v zlati nakladi, ena v platini in nekaj v srebrni.

bili povabljeni na njihove domove in farme. Skupaj z njimi so se udeleževali tudi njihovih družabnih prireditev. Henčku je še najbolj ostalo v spominu kopanje v Indijskem oceanu, ki je imel kljub tamkajšnji zimi 25 stopinj, ter lov na zajce, ki jih je v nekaterih predelih Avstralije skoraj več kot trave.

Avstralske Slovence je, kot že rečeno, najbolj zanimalo vse v zvezi z najnovejšimi dogajanjem v domovini in njeno samostojnostjo. Marsikje so že takrat nabirali prostovoljne prispevke za pomoč oškodovanim v vojni, kot posebno gesto pa naj omenimo šopek, ki so ga dali Henčku, da bi ga osebno izročil članu slovenske vlade kot izraz spoštovanja avstralskih Slovencev do vseh, ki so v zadnji vojni žrtvovali življenja za domovino.

T. JAKŠE

SREBRNI HENČEK V AVSTRALJI — Takole so Henčkov ansambel, ki letos — seveda v nekoliko spremenjeni postavi od začetne — praznuje petindvajsetletnico, pozdravili otroci slovenskih izseljencev.

Jože Kramžar

krivih mladich, v skrivenčenih koreninah, v prežganih deblih ali v izjemno dolgih ravnih hlohah — vidi več kot drugi. Prenekateremu gozdarju — sekaču, čeravno je najboljši v skupini, se niti ne sanja, da, parajoč drevo s sekuro, udriha po Mariji devici, kačjem gnezdu ali nerojenemu otroku. Vse to in še marsikaj bi namreč lahko videl v istem drevesu kiparsko razpoloženi Jože Kramžar.

Velikanskim grabljam, dolgim in visokim kot hiša, kipu »Nerojen otrok«, razpelo in lepemu številu podobnih umetniško navdahnjenih izdelkov, med katere zavoljo mnogih za tesarje neobičajnih rezov sodi celo koruznjak, bi Kramžar rad dodal še kaj. V glavo mu zdaj najbolj sili misel na »največji jaremček«. Les za ta velikokrat povečani del volovske vprege že ima. Tudi potrpljenja premore in pozna človeka, ki bi jaremček okoval. Toda Jožeta skrbi, kako bi velikansko reč zaščitil pred soncem in dežjem, da bi lahko leta in leta stala v njegovi domači vrtni »galeriji« na prostem. Stroški za zaščitni premaz bi bili zanj preveliki.

M. LUZAR

Halo, tu bralec »Dolenjca«!

Poslej dežuramo vsak četrtek med 18. in 19. uro — Kadrovsko balinanje in pohvala Dolenjskemu listu

Minuli četrtek smo na našem dežurnem telefonu zaman čakali na klice naših bralcev. Po vsej verjetnosti ne gre zato, da bi za to našo vročo rubliko zmanjkalo tem in gradiva, očitno je kriva zamenjava ure. Tako sta nas med 18. in 19. uro poklicala le dva. Še posebej hud je bil Igor Šulin iz Jerebove ulice v

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličite nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.

J. P.

O HIMALAJSKI ODPRAVI

NOVO MESTO — Projekcija dia-pozitivov in pogovor o slovenski alpinistični odpravi Čanč 91 bo v petek, 11. oktobra, ob 18. uri v Dolenjski galeriji. Večer bo vodil udeleženec odprave Vanja A. Furlan.

IZLET INVALIDOV

SEVNICA — Poletna vojna v Sloveniji je prekrizala številne načrte tudi sevniskim invalidom. Tako društvo vabi svoje člane, da se jim pridružijo v soboto, 12. oktobra, na enodnevnem izletu v planine. Odhod avtobusa izpred avtobusne postaje Izletnika v Sevnici bo ob 6. uri, odhod iz Loke pa četrte ure kasneje. Avtobus bo nadaljeval vožnjo v Ljubljano, Kamnik, Volčji Potok, kjer si bodo ogledali Arboretum. Od tam pa se bodo napotili proti hribom — v Kamniško Bistrico in naprej proti Gornjemu Gradu in naposled v Topolšico, kjer bo možno kopanje v termah. Cena izleta s kosilom je 250 din, prijave pa zbirajo ob uradnih urah v pisarni, v Loku pa Dominik Culetto.

kozerija BOJIJO SE MIROVNIH KONFERENC

— Vi postati svetovni prvak.
— Če meriš na košarko, smo to že.
— Nein. Jaz ciljati na mirovna konferenca.
— Ne razumem.
— Pogledati: vi imeti mirovna konferenca na Brioni.
— Res je.
— Vi imeti mirovna konferenca v Beograd.
— Tudi to je res, Fritz.
— Vi imeti mirovna konferenca v Skopju.
— Drži kot pribito.
— Vi imeti mirovna konferenca v Split.
— Dobro si poučen.
— Vi imeti mirovna konferenca

v Sarajevo.
— Priznam: vse več.
— Vi imeti mirovna konferenca ponovno v Beograd.
— Vidim, da vodiš tudi statistiko.
— Vi imeti mirovna konferenca v Haag.
— Dvakrat in več.
— Vi imeti mirovna konferenca v Bruxelles.
— V to nisem najbolj prepričan.
— Vi imeti mirovna konferenca v New York.
— Čestitam, Fritz!
— Vi podpisati mirovni sporazum v Igalo.
— Res je. Trije podpisi stojijo na listu papirja.
— Vi govoriti o miru na Dunaj.

— Nadaljuj, Fritz.
— Vi prepričati Pariz o miru.
— Celot v Franciji vedo za naša mirovna prizadevanja, ja.
— Vi postati svetovni prvak.
— Bo kar držalo, Fritz.
— Vi se zelo bati vojna.
— Jok, Fritz!
— Vi se ne bati vojna?
— Ne, ne bojimo se vojne, Fritz.
— Mi se bojimo mirovni konferenc.
— Jaz tega ne razumeti.
— Poglej, Fritz, po mirovni pogajanjih v Beogradu je bil napaden Sisak. Po podpisu mirovne pogodbe v Igalo je vojska bombardirala Vorovitu. Po haški konferenci so z zemljo zravnali Petrinjo. Po...
— Nehaj. Zdalj že razumeti...

TONI GASPERIČ